

การสอบสวนคดีอาญาในอารยประเทศ

ได้ทำการศึกษาค้นคว้าโดยเฉพาะประเทศที่เป็นแบบฉบับของนานาประเทศและที่มีความก้าวหน้าทางระบบกฎหมาย คือ

ประเทศอังกฤษ อันเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบแองโกลแซกซอน ซึ่งมีวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์ มาจากอำนาจของท้องถิ่น (เทศมณฑล) เป็นหลัก กฎหมายจึงให้อำนาจการบริหารส่วนท้องถิ่นอย่างมาก โดยเฉพาะเกี่ยวกับการสอบสวนคดีให้ขึ้นอยู่กับตำรวจ ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ส่วนท้องถิ่น (เทศมณฑล) เกือบทั้งหมด ราชการส่วนกลางจะเข้าไปมีอิทธิพลเหนือตำรวจท้องถิ่นไต่ยาก นอกจากนี้ยังได้อาศัยความเป็นอิสระของศาลมาช่วยในการควบคุมการใช้อำนาจของตำรวจ สำหรับอำนาจของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการสอบสวนในประเทศอังกฤษ ไม่ค่อยจะมีอำนาจกว้างขวางมากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นการให้อำนาจเข้าไปเกี่ยวข้องกับเพื่อประสานงานกับตำรวจ เฉพาะแต่ในคดีบางประเภทที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

ประเทศฝรั่งเศส อันเป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมายซึ่งมีวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์มาจากอำนาจของรัฐ โดยได้ใช้อำนาจส่วนกลางเข้าทำการปฏิรูปอำนาจของท้องถิ่นตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 - 19 ดังนั้นกฎหมายจึงให้อำนาจเจ้าหน้าที่ส่วนกลางมีอำนาจในการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอย่างมาก โดยเฉพาะตำรวจของฝรั่งเศสเป็นตำรวจของส่วนกลางเกือบทั้งหมด และการสอบสวนคดีอาญาของตำรวจจะถูกควบคุมโดยพนักงานอัยการและศาล โดยรัฐจะตรากฎหมายสร้างหลักการคานกัน (CHECK AND BALANCE) ให้เกิดขึ้นในระหว่างตำรวจ พนักงานอัยการและศาลซึ่งเป็นกลไกของฝ่ายบริหารเอง มิใช่เป็นการคานกันระหว่างอำนาจส่วนกลางกับอำนาจท้องถิ่น อำนาจของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการสอบสวนในประเทศฝรั่งเศส จึงมีอำนาจมากกว่าประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายแบบแองโกลแซกซอน เพราะเห็นความสำคัญ

ของพนักงานอัยการ ว่าเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการยุติธรรม

ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศที่มีรากฐานการปกครองประเทศระบบ
 แองโกลแซกซอน เพราะเดิมเป็นเมืองขึ้นของประเทศอังกฤษ แต่เมื่อประเทศสหรัฐ
 อเมริกาประกาศอิสรภาพไม่ขึ้นกับอังกฤษแล้ว ก็ได้ทำการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายจากที่ใช้
 กฎหมายของประเทศอังกฤษเสียใหม่ โดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญา
 นั้น ได้ให้อำนาจของพนักงานอัยการอย่างกว้างขวางมาก และเป็นอิสระต่างหากจาก
 อำนาจของเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่น แต่พนักงานอัยการของสหรัฐนั้น เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็น
 ตำแหน่งการเมือง คือได้มาจากการเลือกตั้ง

นอกจาก 3 ประเทศนี้จะกล่าวถึง

ประเทศสกอตแลนด์ ซึ่งเป็นประเทศที่อยู่ติดกับประเทศอังกฤษ แต่ก็ได้ให้อำนาจ
 แก่พนักงานอัยการเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญา เช่นเดียวกับของอังกฤษไม่

ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นชาติที่มีวิวัฒนาการทางกฎหมายนำหน้ามากที่สุดในเอเชีย

ในการกล่าวถึงประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ จะหยิบยกเฉพาะอำนาจของพนักงาน
 อัยการเกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญามากกล่าวโดยเฉพาะ แต่ก็จะอธิบายถึงระบบกฎหมาย
 และฐานะของอัยการเพียงเท่าที่จำเป็นและพอเข้าใจเรื่องดังกล่าวเท่านั้น แต่สำหรับ
 กฎหมายที่เกี่ยวข้องในลักษณะพิเศษของแต่ละประเทศ เช่น การชั้นสูตรพลิกศพคดีวิสามัญ
 ในประเทศอังกฤษ, การให้อภัยโทษในสหรัฐอเมริกา การสอบสวนโดยผู้พิพากษาสอบ
 สอนนั้น ได้นำมาศึกษาค้นคว้าร่วมอยู่ในเรื่องนี้ด้วย เพื่อประโยชน์แก่การวิจัยและเปรียบเทียบ

ประเทศอังกฤษ

1. การดำเนินคดีในประเทศอังกฤษ

ก่อนอื่นควรจะเข้าใจถึงระบบการดำเนินคดีในประเทศอังกฤษเสียก่อน

โดยที่ในประเทศอังกฤษถือหลักว่า ประชาชนทุกคนมีสิทธิฟ้องคดีอาญา ทั้งที่ตนไม่จำเป็นต้องมีส่วนได้เสียเป็นพิเศษในคดีนั้น ๆ นอกจากคดีบางประเภทกฎหมายบัญญัติว่าจะฟ้องได้แต่โดย DIRECTOR OF PUBLIC PROSECUTION เท่านั้น หากบุคคลอื่นประสงค์จะฟ้องคดีดังกล่าวเป็นพิเศษ ก็จะต้องขออนุญาตจาก ATTORNEY GENERAL หรือ SECRETARY OF STATES เสียก่อน¹ (เช่น ความผิดตามกฎหมาย OFFICIAL SECRETS ACT เป็นต้น)

ฉะนั้นเอกชน ตำรวจ เจ้าพนักงานอื่นของรัฐบาล หรือของส่วนปกครองท้องถิ่นก็มีอำนาจฟ้องคดีอาญาทั้งนั้น แต่เนื่องจากตำรวจมีหน้าที่ต้องดำเนินการอยู่แล้ว เมื่อมีการกระทำผิดอาญาเกิดขึ้น และการที่จะดำเนินการฟ้องร้องคดีอาญาเองต้องเสียค่าใช้จ่ายและเสียเวลามาก ทำให้การดำเนินคดีโดยเอกชนมีน้อย เว้นแต่ในกรณีที่ยุ่ฟ้องมีส่วนได้เสียสำคัญในผลของคดี เช่น บริษัท ห้างร้าน ทางการค้า ฟ้องร้องการกระทำผิดที่ทำให้เกิดความเสียหายในกิจการของตน ซึ่งมีจำนวนไม่น้อย นอกจากนั้นในปีหนึ่ง ๆ ยังมีคดีอาญาซึ่งกระทรวงมหาดไทย และหน่วยปกครองของท้องถิ่นเป็นฟ้องอีกจำนวนมาก องค์การเหล่านี้มีสำนักงานกฎหมายของตนเอง และถ้าสภาพของคดีไม่เข้าลักษณะที่ต้องส่งไปให้ DIRECTOR OF PUBLIC PROSECUTIONS ก็จัดการฟ้องคดีที่เกี่ยวกับเรื่องซึ่งตนมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายไปเอง ซึ่งสำนักงานกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยเหล่านี้จะดำเนินการฟ้องร้องคดีอาญาตามแต่ที่กระทรวงมหาดไทยจะได้อบรมหมายให้ โดยไม่มีอำนาจพิจารณาสั่งฟ้อง หรือไม่ฟ้อง หรือถอนฟ้องคดี เช่น อำนาจของ DIRECTOR OF PUBLIC PROSECUTIONS อันจะกล่าวต่อไป

¹ประเทือง กীরติบุตร, ความเป็นธรรมในการฟ้องคดีอาญา, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่น 15, พ.ศ. 2516, หน้า 16.

2. องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี

2.1 ตำรวจ สำหรับตำรวจอังกฤษนั้น เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้น จะมีหน้าที่สืบสวนสอบสวนจับกุมผู้กระทำผิดตลอดจนค้นคว้า หาข้อเท็จจริงทั้งหมดที่เกี่ยวกับการกระทำผิดเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีในชั้นศาลต่อไป ในงานนี้ตำรวจมีสิทธิไต่ถามบุคคลใด ๆ เกี่ยวกับการกระทำผิด ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะเป็นผู้ต้องสงสัยหรือไม่ จนเมื่อได้ข้อเท็จจริงทั้งหมดเกี่ยวกับการกระทำผิดแล้ว ก็จะนำผู้ต้องหาที่จับกุมได้ไปฟ้องยังศาล MAGISTRATE (เดิมเรียกว่า JUSTICE OF THE PEACE) และถ้าเป็นคดีที่มีข้อเท็จจริงไม่ซับซ้อน ตำรวจก็จะดำเนินคดีนั้นเสียเอง โดยใช้วิธีกล่าวหาแล้วเรียกพยานมาให้เล่าพฤติกรรมแห่งคดีเอง และอาจซักถามบางประการเพื่อให้ข้อเท็จจริงทั้งหมดปรากฏแก่ศาล

2.2 SOLICITOR ถ้าเป็นคดีซึ่งตำรวจเห็นว่าข้อเท็จจริงยุ่งยาก ต้องมีการแถลงเปิดคดี ชักคานพยานจำเลยและจำเลย และแถลงปิดคดี อันเป็นงานของทนายความแล้ว ตำรวจจะส่งสำนวนคดีให้ SOLICITOR ดำเนินการว่าความในฐานะทนายโจทก์แทนตำรวจผู้กล่าวหา เพราะถ้าตำรวจทำงานในตำแหน่งทนายความแล้ว ทั้งศาลและผู้มีอำนาจกฎหมายทั่วไปกำหนดให้ เพราะทนายโจทก์ในคดีอาญาของประเทศอังกฤษนั้นถือกันว่ามีหน้าที่เพียงช่วยเหลือศาล และต้องไม่เอาใจใส่เป็นพิเศษในผลของคดีว่าจะแพ้หรือชนะ และแผ่นดินไม่มีทางใครรับความเสียหาย ไม่ว่าจะผลของคดีจะเป็นอย่างไร จำเลยก็ถือว่าเป็นข้าของแผ่นดินคนหนึ่ง เมื่อจำเลยถูกตัดสินปล่อยก็หมายความว่า ข้าของแผ่นดินคนหนึ่งได้รับประโยชน์ การที่จะให้ตำรวจดำเนินการ เช่นทนายความนั้น เป็นการยากที่จะเชื่อว่าตำรวจจะวางใจเป็นกลาง ไม่พยายามว่าความเอาจำเลยผิดให้ได้ เพราะเป็นผู้จับกุมตลอดจนสืบสวนสอบสวนค้นคว้าหาพยานหลักฐานมาด้วยตนเอง ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจผู้ว่าคดีซึ่งมียศอาวุโสกับตำรวจพยานซึ่งมียศต่ำกว่า ก็เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมสำหรับทนายกับพยาน เพราะพยานอาจจะเกรงกลัวในระบอบอาวุโสของตำรวจด้วยกันของผู้ว่าคดี จนเบิกความปิดเบือนความจริงก็ได้

SOLICITOR ซึ่งทำหน้าที่ค่าเป็นคดีในฐานะทนายโจทก์แทนตำรวจผู้กล่าวหา นั้น แต่เดิมเป็น SOLICITOR ของบริษัทชื่อ MESSRS WONTNER AND SONS แต่ ต่อมาเมื่อปี ค.ศ. 1935 ได้มีการจัดตั้ง SOLICITOR'S DEPARTMENT ขึ้นในองค์ การตำรวจนคร (METROPOLITAN POLICE) ทำหน้าที่เป็น SOLICITOR ของตำรวจ นคร โดยทั่วไปสำหรับว่าความในศาล MAGISTRATE แต่ถาเป็นในชนบทที่ไม่มี SOLICITOR ประจำสำนักงานตำรวจอย่าง SOLICITOR DEPARTMENT ก็จะจ้าง SOLICITOR ซึ่งรับจ้างค่าเป็นคดีและปรึกษากฎหมายทั่วไป ค่าเป็นคดีแทนเป็นคดี ๆ ไป

SOLICITOR ทั้งที่มาจาก SOLICITOR'S DEPARTMENT ขององค์การ ตำรวจนคร และที่ไ้รับการว่าจ้างมาจากสำนักงานตำรวจในชนบทนั้น ต่างก็มีหน้าที่รับ ส่วนคดีจากตำรวจมาค่าเป็นการว่าความในฐานะโจทก์แทนตำรวจผู้กล่าวหาเท่านั้น หา มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีของตำรวจแล้วส่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง หรือถอนฟ้องแต่อย่างใดไม่ และก็มีหน้าที่ค่าเป็นคดีแทนตำรวจเฉพาะในศาล MAGISTRATE เท่านั้น

2.3 ศาล MAGISTRATE เป็นศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาโดยไม่มีลูกขุน นั่งฟังข้อเท็จจริง และผู้พิพากษาของศาลนี้ได้รับแต่งตั้งในนามของพระมหากษัตริย์โดย LORD CHANCELLOR โดยได้รับคำแนะนำจากคณะกรรมการของท้องถิ่น ซึ่งผู้ได้รับแต่งตั้งไม่จำเป็นต้องมีความรู้ในทางกฎหมายมาก่อนในทางปฏิบัติ มักจะเป็นผู้มีอิทธิพลทางการเมือง และศาลนี้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่มีโทษเบาเท่านั้น (การพิจารณาพิพากษานี้เป็นการพิจารณาแบบรวบรัดที่เรียกว่า SUMMARY TRIAL ถ้าเป็นคดีที่มีอัตราโทษสูง (INDICTABLE OFFENCE) แล้วศาล MAGISTRATE ไม่มีอำนาจพิจารณาพิพากษา แต่จะกลายสภาพเป็นศาลไต่สวน (PULIMINARY INQUIRY) คือมีหน้าที่ไต่สวนพยาน หลักฐานและวินิจฉัยว่าคดีที่โจทก์นำมาฟ้องนั้นมีมูลควรส่งฟ้องให้ศาลพิจารณา (TRIAL COURT) ทำการพิจารณาหรือไม่ การไต่สวนนี้มีลักษณะเช่นเดียวกับการพิจารณาเริ่ม ค่ายโจทก์แถลงข้อกล่าวหาและข้อเท็จจริงในคดีแล้ว นำพยานของตนเข้าสืบ ซึ่งในการนี้ มีการซักถามตามคานและถามติง เมื่อพยานโจทก์ให้การหมดแล้วศาลก็จะแจ้งใหญ่ต่อนายทนาย

ว่า จะแดงอะไรหรือไม่แล้วแต่สมัครใจ ถ้าผู้กล่าวหาแดงก็จะบันทึกไว้ และบันทึกนี้ อาจใช้เป็นหลักฐานในชั้นพิจารณาได้ ต่อจากนั้นจำเลยมีสิทธิยื่นคำพยานเข้าสู้คดีเช่นกัน เมื่อ ศาลฟังพยานของโจทก์และของผู้ต้องหาแล้ว ศาลก็จะพิจารณาว่าคดีมีมูลหรือไม่ ถ้าเห็นว่า ไม่มีมูลก็สั่งปล่อยตัวผู้ต้องหาไป (ในกรณีนี้โจทก์ไม่มีสิทธิอุทธรณ์ แต่ในบางกรณีผู้พิพากษา ศาลพิจารณา (ASSIZE COURT) อาจอนุญาตให้ดำเนินคดีแก่ผู้ต้องหาซึ่ง MAGISTRATE สั่งปล่อยไปได้) ถ้าศาล MAGISTRATE เห็นว่าคดีมีมูลก็จะสั่งคุมตัวผู้ต้องหาไว้ เพื่อ ดำเนินคดีต่อไปในศาลพิจารณา (ศาล ASSIZE หรือศาล QUARTER SESSIONS แล้ว แต่กรณี) และส่งบันทึกคำให้การทั้งหมดไปยังศาลนั้น ในชั้นนี้ MAGISTRATE อาจให้ ประกันแก่ผู้ต้องหาได้ แต่ถ้าปฏิเสธไม่ยอมให้ประกัน ต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาทราบว่า มีสิทธิ เรียกร้องขอประกันต่อศาล QUEEN'S BENDE DIVISION ได้ และในคดีความผิด ฉกรรจ์ โดยเฉพาะฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา มักไม่ใคร่มีการให้ประกัน ในทางปฏิบัติศาล มักถามตำรวจว่าจะคัดค้านหรือไม่ แล้วก็มักจะดำเนินการตามแดงของตำรวจ

หลังจากที่ศาล MAGISTRATE ได้สวนและเห็นว่าคดีมีมูล สมควรให้ศาลพิจารณา ดำเนินการต่อไปนั้น เดิมมีกรรมวิธีที่จะต้องเสนอคณะลูกขุน (GRAND JURY) ซึ่งได้ แก่ ลูกขุนที่ได้จากการคัดเลือกประชาชนที่เสียภาษีให้รัฐ ระหว่าง 12 ถึง 23 คน พิจารณา ชี้ขาดว่าคดีมีมูลก่อน คำฟ้องนั้นจึงจะมีผลใช้ได้ ถ้าชี้ขาดว่าไม่มีมูลก็ปล่อยตัวผู้ต้องหาไป แต่ โดยเหตุที่การพิจารณาโดยใช้ GRAND JURY เป็นการกระทำที่ช้ากว่าที่ MAGISTRATE พิจารณาแล้ว แต่ทำได้ไม่มีเท่าเพราะ GRAND JURY จะฟังเฉพาะคำพยานโจทก์ ไม่ฟัง พยานจำเลย โดยไม่มีนายโจทก์เข้าดำเนินคดีเข้าซักถามพยาน และจำเลยก็ไม่มีสิทธิเข้า ฟังการพิจารณา ฉะนั้นการพิจารณาโดย GRAND JURY จึงเป็นการสิ้นเปลืองทั้งเวลา และเงินโดยได้ประโยชน์ตอบแทนไม่คุ้มกัน แม้จะมีผู้กล่าวว่า GRAND JURY มีความสำคัญ ในการป้องกันจำเลยจากการกดขี่ในทางการเมือง เพราะ MAGISTRATE ก็มีฐานะ คล้ายกับเป็นเจ้าของที่ดิน จึงมีอิสระน้อยกว่า GRAND JURY แต่เท่าที่เคย ปรากฏมา GRAND JURY ก็วินิจฉัยในคดีการเมืองว่ามีมูลควรฟ้องอยู่เสมอ นาน ๆ

จะมีชื่อยกเว้นสักครั้งหนึ่ง ดังนั้นปัจจุบันนี้การพิจารณาคดีเมื่อ MAGISTRATE ไต่สวนคดี ฟังว่าคดีมีมูลแล้ว ก็เป็นอันว่ามีการฟ้องโดยไม่ต้องมีผู้ใดมาพิจารณาว่าควรฟ้องหรือไม่อีก ครั้งหนึ่ง โดยถือว่า หน้าที่จะวินิจฉัยคดีมีหลักฐานพอจะนำตัวจำเลยขึ้นพิจารณาหรือไม่อยู่ กับ MAGISTRATE

อนึ่งเห็นควรกล่าวเสียในที่นี้ด้วยว่า ก่อนมีการพิจารณาในศาลพิจารณา จำเลย มีสิทธิที่จะทราบว่า พยานโจทก์มีอยู่อย่างไร ฉะนั้นถ้าโจทก์จะนำบุคคลใดเข้าให้การ เป็น พยาน โดยที่บุคคลนั้นไม่ได้ให้การในชั้นไต่สวนชั้นต้น จะต้องแจ้งให้จำเลยทราบโดยละเอียด ว่าชื่ออะไร และจะมาให้การอย่างไร ถ้าไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า จำเลยอาจคัดค้าน ไม่ให้นำเข้าสืบได้ หลักนี้ใช้บังคับกับพยานเอกสารด้วย นอกจากนั้นพยานทุกคนที่ได้ให้การ ไว้ในการไต่สวนชั้นต้น จำต้องมาในการพิจารณา (เว้นแต่พยานที่ MAGISTRATE สั่ง ให้คำมั่นโดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องไปศาลต่อเมื่อได้รับแจ้ง) ทั้งนี้เพื่อให้โอกาสจำเลยอ้าง มาให้การได้เมื่อโจทก์ไม่นำเข้าสืบ เพราะโจทก์มีอำนาจไม่จำเป็นต้องนำพยานของตนทุกคน เข้าสืบได้ แต่ในทางปฏิบัติมักจะเรียกพยานที่จำเลยต้องการ เข้าสืบ เพื่อให้โอกาสจำเลย ได้ถามค้านในกรณีที่จำเลยอ้างพยานโจทก์ ที่โจทก์ไม่ได้นำเข้าสืบมาเป็นพยานของตน โจทก์ก็อาจซักค้านพยานคนนั้นได้ เมื่อมาถึงการพิจารณาคดีโดยศาลพิจารณาแล้ว SOLICITER ซึ่งตำรวจให้วาคดีในฐานะพยานโจทก์แทนตำรวจผู้กล่าวหาในนั้นไม่อาจดำเนินการต่อไปใน ศาลพิจารณาได้ ตำรวจจำต้องหาทนายความชั้น BARRISTER ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ว่า ความในศาลพิจารณาโดยเฉพาะ โดยจะได้มาจากบัญชี BARRISTER ซึ่ง SOLICITER'S DEPARTMENT เป็นผู้จัดหาด้วยความเห็นชอบของผู้บังคับการตำรวจ

2.4 BARRISTER ทนาย BARRISTER นั้น SOLICITER เป็นผู้จัดหา มาโดยจัดหาจากทนายความที่รับจ้างว่าความให้แก่ลูกค้าความทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นเอกชน บริษัท ทบวงการ เมืองหรือแก่ตำรวจในกรณีนี้ ดังนั้นแม้ BARRISTER จะมีฐานะเป็น โจทก์ในคดีอาญาแทนตำรวจผู้กล่าวหาในศาลพิจารณา BARRISTER ดังกล่าวก็เป็นเพียง รับสำนวนคดีมาฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้ต้องหาที่ศาล MAGISTRATE ไต่สวนแล้วว่ามี

มูลเท่านั้น ไม่มีอำนาจพิจารณาสั่งไม่ฟ้อง หรือถอนฟ้องดังเช่น DIRECTOR OF PUBLIC PROSECUTIONS

ทั้งหมดนี้เป็นกรณาคำเนิการทางคดีอาญาโดยทั่วไปในประเทศไทย นับตั้งแต่เริ่มสืบสวนจับกุมสอบสวนค้นคว้าหาพยานหลักฐานนำผู้กระทำผิดมาทำการไต่สวนและในที่สุกักฟ้องคดียังศาลพิจารณา ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นคดีที่มีโทษเบาที่เรียกว่า SUMMARY OFFENCE ที่ต้องฟ้องพิจารณาโดย MAGISTRATE COURT หรือคดี INDICTABLE OFFENCE ที่ต้องคำเนิการพิจารณาโดยศาลพิจารณามีลูกขุน ก็อยู่หน้าที่ของตำรวจจัดการแทบทั้งสิ้น จนอาจกล่าวว่าในประเทศไทย ไม่มีพนักงานอัยการดำเนินคดีอาญาเหมือนประเทศไทยเรา ซึ่งความจริงนั้นประเทศไทยมี DIRECTION OF PUBLIC PROSECUTIONS ซึ่งเปรียบเสมือนกรมอัยการของเราเหมือนกัน

2.5 DIRECTION OF PUBLIC PROSECUTIONS เป็นหน่วยงานราชการที่มีได้ขึ้นกับกระทรวงยุติธรรมหรือกระทรวงมหาดไทยโดยตรง หากขึ้นอยู่กับตำแหน่งราชการการเมือง ตำแหน่งซึ่งเรียกว่า ATTORNEY GENERAL, ATTORNEY GENERAL เป็นตำแหน่งซึ่งตั้งโดยพระบรมราชโองการผู้ดำรงตำแหน่งโดยปกติเป็นสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎรของเขตเลือกตั้งเขตใดเขตหนึ่ง ผู้ที่จะได้ตำแหน่งนี้เป็นนักการเมือง จึงเป็นเนติบัณฑิตที่ประสบความสำเร็จในอาชีพทนายความและเป็นผู้สนับสนุนพรรคการเมือง ซึ่งมีชัยในการเลือกตั้งได้เป็นรัฐบาล ATTORNEY GENERAL อาจอยู่ใน CABINET แต่เนื่องจากไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับการฟ้องคดีต่าง ๆ อยู่แล้ว จึงถือกันว่ายู่นอก CABINET และเป็นหัวหน้าที่ปรึกษากฎหมายของรัฐบาล ตำแหน่งนี้มีอำนาจดำเนินคดีอาญาและมีอำนาจว่าต่างแ่ต่างในคดีแพ่งที่แผ่นดินมีส่วนได้ส่วนเสีย กล่าวโดยทั่วไปแล้ว ตำแหน่งนี้มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ของรัฐบาลในข้อกฎหมายผู้ดำรงตำแหน่งนี้ออกจากตำแหน่งตามวาระที่พรรคการเมือง ซึ่งตนสังกัดพ้นจากความเป็นรัฐบาล ATTORNEY GENERAL จะมีผู้ช่วยหรือรองเรียกว่า SOLICITOR GENERAL เป็นผู้ให้ความเห็นหรือคำปรึกษาในข้อกฎหมาย DIRECTION OF PUBLIC PROSECUTIONS นั้นจะมี DIRECTOR OF PUBLIC PROSECUTIONS ซึ่งเรียกย่อ ๆ ว่า D.P.P. เป็น

ตำแหน่งประจำซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งนี้เป็นเนติบัณฑิตหรือเป็นนักกฎหมายที่รับปรึกษาคดีประเภท SOLICITOR ซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย HOME SECRETARY เมื่อได้รับแต่งตั้งแล้วจะปฏิบัติราชการซึ่งเกี่ยวกับทางอรรถคดีภายใต้การบังคับบัญชาและความอำนวยการของ ATTORNEY GENERAL โดยตรง

3. อำนาจของ DIRECTOR OF PUBLIC PROSECTIONS ที่เกี่ยวกับการสอบสวน คดีอาญา

D.P.P. ไม่มีอำนาจทำการสอบสวนคดีอาญาโดยตรงจะเกี่ยวข้องกับเฉพาะจำนวนคดีที่ตำรวจสอบสวนเสร็จแล้ว และจะต้องเป็นประเภทคดีที่กฎหมายบัญญัติให้ตำรวจรายงานให้ D.P.P. ทราบด้วย ซึ่งตามกฎหมายชื่อ THE PROSECUTION OF OFFENCES REGULATIONS, 1946 ออกตามความในพระราชบัญญัติชื่อ PROSECUTION OF OFFENCES ACTS, 1879 และ 1908 หัวหน้าสถานีตำรวจในทุกตำบลซึ่งมีการกล่าวอ้างว่าความผิดอาญาเกิดขึ้นในเขตอำนาจของตน จะต้องรายงานต่อ D.P.P. ดังต่อไปนี้

1. ความผิดอาญาที่มีโทษถึงประหารชีวิต
2. ความผิดอาญาที่มีกฎหมายบัญญัติว่า การฟ้องคดีจะต้องได้รับความยินยอมอนุมัติจาก D.P.P. ก่อน
3. ความผิดอาญาชนิดที่ต้องทำการไต่สวนมูลฟ้องซึ่งได้มีการถอนฟ้อง หรือได้มีการเพิกเฉยทอดทิ้งไม่ดำเนินคดีภายในเขตอันสมควร
4. ความผิดอาญาที่ D.P.P. ขอให้แจ้งให้ทราบ
5. ความผิดอาญาที่หัวหน้าสถานีตำรวจเห็นสมควรได้รับคำปรึกษา หรือรับความช่วยเหลือของ D.P.P.
6. ความผิดที่กฎหมายบังคับให้ต้องรายงานให้ D.P.P. ทราบเมื่อมีการกล่าวอ้างว่าได้เกิดขึ้นในเขตอำนาจของตน ไต่แก

6.1 ความผิดอาญาตามพระราชบัญญัติดังต่อไปนี้

6.1.1 พระราชบัญญัติว่าด้วยการรวมประเวณีระหว่างผู้มีสายโลหิตใกล้เคียงกัน ค.ศ. 1908

6.1.2 พระราชบัญญัติว่าด้วยความลับราชการ ค.ศ. 1911 ถึง 1939

6.1.3 พระราชบัญญัติว่าด้วยการปลอมแปลงเอกสาร ค.ศ. 1936

6.1.4 พระราชบัญญัติว่าด้วยการปลอมแปลงเงินตรา ค.ศ. 1936

6.1.5 พระราชบัญญัติว่าด้วยการควบคุมการส่งออกนอกประเทศ ซึ่งโลหะ ทองคำและเงิน ค.ศ. 1920

6.2 ความผิดอาญาฐานทำให้เกิดความกระด้างกระเดื่องไม่สงบในแผ่นดิน (รวมทั้งฐานหมิ่นประมาทอันเกี่ยวกับความไม่สงบในแผ่นดินด้วย)

6.2.1 ความผิดฐานสมคบกันที่จะทำให้เกิดความยุติธรรมทางศาลผันแปรไปหรือสูญเสียไป

6.2.2 ความผิดฐานทำให้เกิดความวุ่นวายแก่ระเบียบสาธารณะ

6.2.3 ความผิดฐานหมิ่นประมาทต่อบุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งตุลาการหรือตำแหน่งราชการ

6.2.4 ความผิดฐานรับสินบนหรือ ฉ้อราษฎร์บังหลวงซึ่งกระทำโดยเจ้าพนักงาน

6.2.5 ความผิดฐานขี้ยกอก ซึ่งกระทำโดยเจ้าพนักงาน หนายความหรือทรัพย์สิน ผู้ปกครองทรัพย์สินแทนผู้อื่น

6.3 ความผิดฐานฆ่าคนตายโดยไม่เจตนา

6.3.1 ความผิดฐานพยายามฆ่าคนตายโดยเจตนา

6.3.2 ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา

6.3.3 ความผิดฐานริคตูก

6.3.4 ความผิดฐานรวมประเวณีกับคนวิกลจริต

- 6.3.5 ความผิดฐานกระทำอนาจารต่อเด็กอายุต่ำกว่า 13 ขวบ
- 6.3.6 ความผิดฐานกระทำอนาจารต่อเด็กจำนวนมาก
- 6.3.7 ความผิดฐานร่วมกับเด็กอันเป็นทางให้เกิดกามโรค
- 6.3.8 ในกรณีที่ถูกศาลเคยถูกพิพากษาว่าได้กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศอันเป็นความผิดเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกับความผิดที่กำลังถูกฟ้อง และความผิดที่กำลังถูกฟ้องเป็นความผิดตามกฎหมาย อาจพิจารณาโดยรวบรัดได้

6.4 คดีที่เกี่ยวข้องกับการหมิ่นประมาทอันเป็นการลามกอนาจาร การแสดงออกหรือโฆษณาสิ่งลามกอนาจาร ซึ่งหัวหน้าสถานีตำรวจเห็นว่าไม่มีมูลคดีพอที่จะดำเนินการฟ้องร้องได้

6.5 คดีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ค.ศ. 1870 ถึง 1935 และพระราชบัญญัติว่าด้วยผู้ร้ายหลบหนีที่คุมขัง ค.ศ. 1881 ถึง 1915

สำหรับความผิดที่มีโทษถึงประหารชีวิตนั้น เมื่อหัวหน้าสถานีตำรวจตั้งกล่าวรายงานให้ D.P.P. ทราบ หัวหน้าสถานีตำรวจจะต้องส่งหลักฐานประกอบด้วย

1. รายงานครบถ้วนเกี่ยวกับพฤติการณ์แวดล้อม
2. สำเนาคำให้การพยานชั้นสอบสวน และ
3. รายงานกระบวนพิจารณาใด ๆ ที่เจ้าพนักงานผู้ชั้นสูงตรพลิกศพหรือผู้พิพากษาศาลแขวงดำเนินการไต่สวนเกี่ยวกับความผิดนั้น²

นอกจากความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติให้รายงานให้ D.P.P. ทราบแล้ว D.P.P. อาจเข้าเกี่ยวข้องในกรณีต่อไปนี้

²วิกรม เมลานันท์, "อัยการในเมืองอังกฤษ," คุณพาท, เล่มที่ 12, ปีที่ 2 (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยเชมม, 2499), หน้า 64 - 68.

1. คดีความผิดที่ทบวงการ เมืองในรัฐบาลเสนอมาน และ D.P.P. เห็นว่าการ
 คำเป็นคดี

2. คดีใด ๆ ที่ D.P.P. เห็นว่าเป็นคดีสำคัญ หรือมีความยุ่งยาก หรือมีเหตุผล
 อื่น ๆ ที่ D.P.P. ควรเข้ามาดำเนินการ

เมื่อ D.P.P. ใ้รับรายงานแล้ว D.P.P. มีอำนาจที่จะพิจารณาสำนวนคดี
 ของตำรวจ โดยจะพิจารณาจากพยานหลักฐานที่ตำรวจสอบสวนทั้งหมดแล้ว อาจแนะนำ
 ให้ฟ้องหรือไม่ฟ้องก็ได้ ถ้า D.P.P. แนะนำให้ฟ้อง แต่ตำรวจไม่ดำเนินการฟ้อง D.P.P.
 ก็อาจเข้าดำเนินการฟ้องร้องเองได้ และถ้า D.P.P. แนะนำว่าไม่ควรฟ้อง แต่ตำรวจ
 ฟ้องไป D.P.P. อาจเสนอไปยัง ATTORNEY GENERAL ให้ถอนฟ้องได้ หรือมิฉะนั้น
 D.P.P. อาจเข้าดำเนินการระดับคดีนั้นเสียเอง กล่าวคือ ถ้าคดีนั้นอยู่ในระหว่างการ
 ใ้สอบสวนฟ้องของ MAGISTRATE D.P.P. ก็อาจเข้าดำเนินคดีโดย แนะนำ MAGISTRATE
 ผู้ใ้สอบสวนว่า ควรสั่งว่าคดีไม่มีมูล ถ้าสำนวนการสอบสวนมาปรากฏแก่ D.P.P. หลังจาก
 ที่ศาล MAGISTRATE ใ้ใ้สอบสวนว่าคดีมีมูลแล้ว D.P.P. ก็จะรอนจนถึงวันนัดพิจารณาของ
 ศาลพิจารณาแล้วแถลงข้อเท็จจริงโดยขอต่อศาล แล้วแถลงว่าไม่ตั้งใจสืบพยาน เมื่อศาล
 เห็นสมควรก็จะเรียกผู้ชุมนุมมาสอบสวนทั่ว แล้วสั่งให้ตัดสินปล่อยจำเลยไป

การดำเนินอรรถคดีของ D.P.P. นั้น จะลงมือดำเนินเองก็ได้ หรือจะจ้างทนาย
 ที่ฝึกมาในทางคดีแผนกอาชญากรรมเป็นผู้ว่าความ ภายใต้อำนาจและหน้าที่ของตนก็ได้

สรุปจะเห็นว่า D.P.P. ทำหน้าที่คล้ายพนักงานอัยการของไทยเรา คือไม่มี
 หน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมโดยตรง จะเกี่ยวข้องก็ต่อเมื่อมีคดีอาชญาเฉพาะที่
 กฎหมายบัญญัติให้ตำรวจต้องรายงานให้ D.P.P. ทราบ หรือคดีที่ D.P.P. เห็นสมควร
 เข้าดำเนินการเท่านั้น และข้อแตกต่างที่เห็นได้ชัดคงจะได้แก่

1. ในคดีที่กฎหมายบัญญัติให้รายงานให้ D.P.P. ทราบนั้น หัวหน้าตำรวจจะ
 ต้องรายงานตั้งแต่เริ่มต้นคดี คือ เริ่มต้นมีการกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้นในเขต
 ซึ่งต่างกับการเริ่มต้นของไทยเรา ซึ่งพนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนมาโดยตลอด
 เมื่อไ้รวบรวมหลักฐานจากการสอบสวนประการใดแล้ว ก็จะสรุปเป็นความเห็นควรสั่งฟ้อง

หรือไม่ฟ้อง ส่งให้พนักงานอัยการพิจารณา

2. D.P.P. เมื่อได้รับรายงานแล้ว อาจจะไม่ให้คำแนะนำแก่ตำรวจโดยจะปล่อยให้ตำรวจดำเนินคดีเองก็ได้ ซึ่งต่างกับพนักงานอัยการของไทยเราที่จะต้องพิจารณาสั่งสำนวนคดีที่พนักงานสอบสวนส่งมาให้พิจารณาทุกคดี และในคดีที่เห็นสมควรฟ้อง ก็จะต้องฟ้องร้องและว่าความในศาลจนคดีถึงที่สุดทุกคดี

3. คำสั่งฟ้องหรือคำสั่งไม่ฟ้องของ D.P.P. นั้นเป็นอำนาจสั่งการโดยเด็ดขาด ไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ใด แม้คำสั่งนั้นจะขัดกับความเห็นของตำรวจหรือของ MAGISTRATE ซึ่งต่างกับคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการของไทยเรา ซึ่งยังไม่เด็ดขาดดังกล่าวแล้วในบทที่ 3

4. พนักงานอัยการของไทยมีส่วนทำให้สำนวนคดียุติโดยการสั่งไม่ฟ้องโดยคดีไม่ต้องถึงศาล แต่ในประเทศอังกฤษ จะยุติก็ต้องในระหว่างการไต่สวนของศาล MAGISTRATE หรือในระหว่างการพิจารณาของศาลพิจารณาโดย D.P.P. แกลงให้ศาลทราบ

วิธีการไต่สวนเมื่อมีการตายฉับพลันในประเทศอังกฤษ เมื่อมีการตายโดยฉับพลัน และมีเหตุควรสงสัยว่าจะเป็นการตายเพราะมีผู้กระทำผิด FELONY (ซึ่งความผิดฐานฆ่าคนตายก็รวมอยู่ด้วย) หรือเป็นการตายโดยไม่ทราบสาเหตุ หรือมีการตายในเรือนจำอันอยู่ในความควบคุมของฟิศตี หรือในสถานที่อื่น หรือในกรณีอื่นตามที่กฎหมายระบุไว้ เมื่อได้รับแจ้งจากตำรวจ เจ้าหน้าที่อื่น ๆ หรือประชาชน กฎหมายอังกฤษกำหนดให้มีการไต่สวนโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐอีก เรียกว่า CORONER, CORONER นั้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับแต่งตั้งโดย COUNTY COUNCIL จาก BARRISTER หรือแพทย์ใน COUNTY หนึ่ง ๆ จะมี CORONER 3 หรือ 4 คน ทำหน้าที่เกี่ยวกับการไต่สวนการตายฉับพลันนี้โดยเฉพาะ และผู้ดำรงตำแหน่งนี้อาจถูกถอดโดย LORD CHANCELLOR ในกรณีที่ประพฤติผิดและอัตราเงินเดือนที่จะได้รับแล้วแต่ห้องที่ ตามกฎหมายนั้นผู้พิพากษาในศาล QUEEN'S BENCH DIVISION รวมทั้ง LORD CHIEF JUSTICE ก็มีอำนาจเป็น CORONER ด้วย แต่ในทางปฏิบัติไม่ได้ทำ CORONER ต้องทำการไต่สวนที่

เรียกว่า INQUEST เพื่อให้รู้ว่าผู้ตายนั้นตายเพราะสาเหตุใด ถ้าตายเพราะการกระทำผิดอาญา ก็สอบถามผู้ทำให้ตายเพื่อนำตัวมาดำเนินคดี

วิธีการไต่สวนนั้น CORONER จะเรียกประชุมลูกขุน (JURY) ซึ่งมีจำนวนระหว่าง 7 ถึง 11 คน มานั่งทำการไต่สวน (เว้นแต่บางกรณีตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่ง CORONER อาจสั่งให้มีการชันสูตรพลิกศพ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสอบสวนหาพยานหลักฐานในคดีอาญา และถ้าเห็นว่าไม่มีเหตุการณีสงสัย ก็พิจารณาสั่งไปไต่โดยไม่ต้องเรียกลูกขุน) ลูกขุนพวกนี้ไม่ได้เลือกมาจากบัญชีลูกขุนที่พิจารณาคดี และบางทีก็ตั้งลูกขุนไว้ชุดหนึ่งประจำก็มี ในการไต่สวนจะฟังคำให้การจากผู้เห็นที่ประสงค์จะมาให้การ หรือ CORONER อาจเรียกให้คนหนึ่งผู้ใดมาให้การก็ได้ ผู้มีส่วนใดเสียอาจเข้าซักถามผู้มาให้การเอง หรือตั้งทนายเข้ามาช่วยในการซักถามก็ได้ การไต่สวนนี้ไม่ต้องดำเนินตามหลักกฎหมายลักษณะพยาน แต่อย่างน้อยคำชี้ขาดจะต้องมีพยานหลักฐานสนับสนุน มิฉะนั้นศาลอาจสั่งยกเสียได้ เมื่อเสร็จแล้ว CORONER ก็จะสรุปพยานหลักฐานและชี้แจงข้อกฎหมายแก่ลูกขุน แล้วลูกขุนก็ลงคะแนนเสียงชี้ขาด ถ้าลูกขุนไม่เห็นพ้องต้องกันหมด CORONER อาจยอมรับคำตัดสินของเสียงข้างมาก ถ้ามีเสียงไม่เห็นด้วยเกิน 2 เสียง (ในบางแห่งถ้าลูกขุนไม่เห็นพ้องต้องกันหมด ก็ต้องปล่อยลูกขุนชุดนั้นไป และเรียกลูกขุนชุดใหม่มาเริ่มการพิจารณากันใหม่ทั้งหมด) คำชี้ขาดของลูกขุนต้องทำเป็นบันทึก เรียกว่า INQUISITION ถ้าคำชี้ขาดกล่าวหาว่าผู้ใดควรรับผิดทางอาญาในการตาย CORONER ก็อาจสั่งควบคุม หรือเรียกประกันจากผู้นั้น เพื่อนำตัวดำเนินคดีในศาลได้ เช่นเดียวกับ MAGISTRATE ฉะนั้นอำนาจหน้าที่ของ CORONER จึงเป็นทั้งท่านองตำรวจ คือทำหน้าที่ในการสอบสวนหาหลักฐาน และท่านอง MAGISTRATE คือ ทำการไต่สวนเพื่อรู้ว่า คดีมีหลักฐานควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้หรือไม่ หรือไม่ แต่การกระทำเฉพาะกรณีที่มีการตายเกิดขึ้นเท่านั้น

ในกรณีที่ MAGISTRATE เริ่มทำการไต่สวนขั้นต้นแล้ว CORONER ก็ต้องเลื่อนการไต่สวนของตนไปจนกระทั่งเมื่อ MAGISTRATE ไต่สวนขั้นต้นเรียบร้อยแล้ว CORONER ก็อาจเริ่มไต่สวนต่อไปใหม่ได้ แต่คำตัดสินจะต้องไม่ต่าง

ไปจากคำชี้ขาดของ MAGISTRATE แต่ถ้าตำรวจยังไม่กล่าวหาผู้ใด เพราะทำการสอบสวนยังไม่เสร็จ หรือเพราะสอบสวนเสร็จแล้วเห็นว่าไม่มีหลักฐานพอ CORONER ก็อาจดำเนินการไต่สวนได้

ในกรณีฆ่าคนตายโดยเจตนา โดยไม่เจตนา หรือโดยประมาท CORONER ต้องบันทึกคำให้การโดยสาบานตัวของพยาน และลงชื่อทั้งตัว CORONER เอง และพยานมีลักษณะเช่นเดียวกับ DEPOSITION ในการไต่สวนชั้นต้น ต่างกันแต่จะนำไปอ้างเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้ก็ต่อเมื่อพยานถึงแก่กรรม และจำเลยอยู่ในการไต่สวนด้วยและมีโอกาสซักค้านพยานได้

(ดูการไต่สวนเมื่อมีการตายฉับพลันของไทยในข้อ 4 บทที่ 3)

2. ประเทศฝรั่งเศส

3 ประเทศฝรั่งเศส เป็นประเทศที่เริ่มใช้ระบบประมวลกฎหมายมาตั้งสมัยนโปเลียนประมวลกฎหมายอาญาของฝรั่งเศสที่ใช้อยู่ในปัจจุบันก็เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นตั้งแต่สมัยนโปเลียนคือตั้งแต่ ค.ศ. 1810 และยังคงแก้ไขปรับปรุงใช้อยู่จนทุกวันนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของฝรั่งเศสฉบับเดิมก็เช่นเดียวกัน ใช้นับตั้งแต่ ค.ศ. 1808 เพิ่งจะยกเลิกใช้ฉบับใหม่แทนเมื่อ ค.ศ. 1959 นี้เอง แต่หลักการส่วนใหญ่ก็ยังคงเหมือนกับฉบับเดิม และหลักการที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของฝรั่งเศสนี้เป็นแบบฉบับของกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ในทวีปยุโรปหลายประเทศ เช่น ประเทศเยอรมัน เบลเยียม สวิส อิตาลี สเปน และกรีซ อิสราเอล เนเธอร์แลนด์ เป็นต้น

โวกแมน กัททริมย์, "การฟ้องคดีอาญาในประเทศฝรั่งเศส," อัยการนิเทศ, เล่ม 32, ฉบับที่ 2, หน้า 165.

1. อัยการ (LE MINISTÈRE PUBLIC) มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1302 (พ.ศ. 1845)^{4,5} ซึ่งตามความหมายในภาษาฝรั่งเศสหมายถึง เจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ประจำอยู่ตามศาล เพื่อเป็นผู้แทนของสังคม มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการในนามของสังคมให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยสาธารณะ เป็นผู้ฟ้องร้องดำเนินคดี และจัดให้มีการปฏิบัติตามคำพิพากษา แต่อัยการก็มีได้มีอำนาจหน้าที่จำกัดเฉพาะอยู่แต่ในการดำเนินคดีในศาลเท่านั้น นอกศาล อัยการยังมีอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ทั้งในทางอาญา ทางแพ่งและพาณิชย์ ทางระเบียบวินัย และทางด้านการปกครองอีกมากมายหลายประการจนสุดที่จะนำมากล่าวให้ครบถ้วนได้ แต่ที่จะกล่าวโดยเฉพาะก็คือ อัยการ มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญาด้วย เพราะในฐานะที่เป็นเจ้าพนักงานตำรวจฝ่ายคดีชั้นผู้ใหญ่ กิจการของตำรวจฝ่ายคดี (LA POLICE JUDICIAIRE) ในเขตศาลชั้นต้น อยู่ในความอำนวยการของอัยการประจำศาลชั้นต้นนั้น ซึ่งอัยการมีอำนาจรับคำร้องทุกข์และคำกล่าวโทษ อัยการศาลชั้นต้นอาจทำการสอบสวนความผิดที่มีโทษสูงและโทษปานกลาง (จำคุกเกินกว่า 2 เดือน ปรับเกิน 2,000 ฟรังก์) ด้วยตนเองได้ อัยการรับและพิจารณาสั่งสำนวนการสอบสวนที่นายตำรวจฝ่ายคดีส่งมาให้ ทำการไต่สวนเบื้องต้น ในกรณีความผิดออกฤกษ์โทษซึ่งหนัก และสั่งให้ตำรวจสืบสวนสอบสวนเพื่อรวบรวมหลักฐานประกอบการพิจารณาสั่งคดี และเมื่อจำเป็นอัยการอาจร้องขอ กำสั่งตำรวจหรือทหาร เพื่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ ในกรณีที่เกิดความผิดร้ายแรง เช่น มีการตายโดยมีเหตุน่าสงสัย เมื่อมีอุบัติเหตุที่มีคนตายหรือบาดเจ็บ เมื่อเกิด

⁴ส.เปอรูนาวิน และ ม. อรรถไกรวัลลือ, ระบอบอัยการ (พระนคร : ไทยเซเนม, พ.ศ. 2498), หน้า 46 บรรทัด 6 - 7.

⁵โกเมน ภทริภิมย์, "อัยการฝรั่งเศส," อัยการนิเทศ, เล่ม 30, ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2511), หน้า 268 บรรทัดที่ 20 - 22.

เพลิงไหม้ เมื่อมีการทำความผิดหรือเกิดอุบัติเหตุร้ายแรงในรถไฟ ฯลฯ เหล่านี้ จะต้องแจ้งให้อัยการทราบ ถ้าอัยการเห็นสมควรจะไปยังที่เกิดเหตุเพื่อสอบสวนด้วยตนเองก็ได้ ยกเว้นสำหรับความผิดลหุโทษ อัยการไม่มีอำนาจสอบสวนด้วยตนเอง นอกจากนี้อธิบดีอัยการศาลอุทธรณ์ยังเป็นผู้อำนวยการงานตำรวจฝ่ายคดีทั้งหมดภายในเขตอีกด้วย แต่อำนาจการสอบสวนคดีอาญาของอัยการดังกล่าวนี้ มิได้กระทำได้โดยลำพังของอัยการ แต่เพียงฝ่ายเดียว หากจะต้องกระทำร่วมกับเจ้าพนักงานฝ่ายอื่นอีก คือ ตำรวจฝ่ายคดี (LA POLICE JUDECIAIRE) และผู้พิพากษาสอบสวน (LA JUGE D'INSTRUCTION) ซึ่งแต่ละฝ่ายมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาทั้งสิ้น แต่อำนาจการสอบสวนของแต่ละฝ่ายจะมากน้อยและเกี่ยวพันกันอย่างไร ต้องแล้วแต่ประเภทของการสอบสวน

2. การสอบสวนคดีอาญา ในประเทศฝรั่งเศสแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 การสอบสวนเบื้องต้น (ENQUÊTE PRÉLIMINAIRE)

2.2 การสอบสวนในกรณีความผิดซึ่งหน้า (ENQUÊTE EN CAS D'INFRACTION FLAGRANTE)

2.3 การสอบสวนของผู้พิพากษาสอบสวน (INSTRUCTION หรือ INFORMATION)

2.1 การสอบสวนเบื้องต้น (ENQUÊTE PRÉLIMINAIRE) การสอบสวน

เบื้องต้นมีลักษณะสำคัญที่แตกต่างกับการสอบสวนแบบอื่น ที่ใช้วิธีการชุมนุมพล ปราศจากพิธีรีตอง และเจ้าพนักงานผู้สอบสวนไม่มีอำนาจบังคับ (ยกเว้นการควบคุมตัวบุคคล ซึ่งก็จะควบคุมไว้ได้เพียง 24 ชั่วโมงเท่านั้น) ผลของการสอบสวนเบื้องต้นจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของเจ้าพนักงานผู้ทำการสอบสวน ที่จะทำให้ประชาชนให้ความร่วมมือด้วยเป็นส่วนสำคัญ

การสอบสวนเบื้องต้น แม้จะเป็นเรื่องที่อาศัยความสมัครใจของผู้ที่ถูกสอบสวนเป็นใหญ่ ก็มีสำคัญอยู่มากในการดำเนินคดีอาญา ในประการแรก การสอบสวนเบื้องต้นนี้ทำให้อัยการสามารถพิจารณาคำร้องทุกข์และคำกล่าวโทษที่ได้รับไว้ได้ว่าสมควรจะดำเนินการต่อไปอย่างไรหรือไม่ ถ้าเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่อาจฟ้องร้องได้ เช่น ขอกกล่าว

หาไม่ เป็นความจริง การกระทำที่กล่าวหาไม่ เป็นความผิดอาญา หรือไม่อาจทราบได้ว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำความผิด หรือเป็น เรื่องที่ไม่สมควรฟ้องร้อง อัยการก็จะสั่งยุติเรื่อง (CLASSEMENT SANS SUITE) ถ้าเป็น เรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ผู้ต้องหา รับสารภาพ หรือยอมจำนนต่อพยานหลักฐาน อัยการก็อาจฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลโดยตรง ถ้าเป็น เรื่องยุ่งยาก สลับซับซ้อน หรือเรื่อง ที่กฎหมายบังคับให้ต้องทำการสอบสวนโดยผู้พิพากษา ก็จะส่งต่อไปให้ผู้พิพากษาสอบสวน ทำการสอบสวนต่อไป ประโยชน์ของการสอบสวนเบื้องต้น ทำให้ลดคดีที่จะไปสู่อัยการฟ้องคดี และที่จะไปสู่ศาลมากมาย เช่น ความรายงานของกระทรวงยุติธรรมฝรั่งเศส ในปี ค.ศ. 1963 ในจำนวนคดีที่ไต่ทำการสอบสวนเบื้องต้น 1,360,998 เรื่อง อัยการได้สั่งยุติเรื่อง 1,055,231 เรื่อง ไต่ฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลโดยตรง 213,116 เรื่อง และส่งต่อไปให้ผู้พิพากษาสอบสวนทำการสอบสวนเพียง 92,602 เรื่อง ซึ่งทำให้เห็นว่า คดีที่ไต่ทำการสอบสวนเบื้องต้นมาแล้ว 12 หรือ 13 เรื่อง ผู้พิพากษาสอบสวนจะทำการสอบสวนอีกเพียง 1 เรื่องเท่านั้น นอกจากนี้ การสอบสวนเบื้องต้นยังสามารถใช้เป็นประโยชน์ในเมื่อปรากฏพยานหลักฐานใหม่ภายหลังที่ได้สั่งไม่ฟ้องไปแล้ว ซึ่งจะทำให้กลับฟ้องคดีอีก หรือเมื่อปรากฏข้อเท็จจริงขึ้นใหม่ภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุดแล้ว ซึ่งจะทำให้ขอให้ศาลแก้ไขบททวนคำพิพากษาได้

2.1.1 ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนเบื้องต้นคือ

2.1.1.1 ตำรวจฝ่ายคดี (LA POLICE JUDICIAIRE)

2.1.1.2 หัวหน้าอัยการประจำศาลชั้นต้น (PROCURER DE LA REPUBLIQUE)

2.1.1.3 อธิบดีอัยการศาลอุทธรณ์ (PROCURER GENERAL)

2.1.1.1 ตำรวจฝ่ายคดี (LA POLICE JUDICIAIRE) ซึ่งแบ่งออกเป็นหลายประเภท มีอำนาจหน้าที่ไม่เท่ากัน

พวกแรก คือ นายตำรวจฝ่ายคดี (LES OFFICIERS DE LA POLICE JUDICIAIRE) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่อย่างสมบูรณ์ โดยได้รับมอบอำนาจจากอธิบดีอัยการศาลอุทธรณ์แล้ว ไต่แก้

- นายกเทศมนตรี และผู้ช่วย (ไม่คอยไต่ทำหน้าที่นี้นัก เว้นแต่จะเป็นเมืองที่ไม่มีตำรวจอื่น)
- นายตำรวจชั้นสัญญาบัตรและชั้นประทวน (LES OFFICIERS ET GRADES DE LA GENDARMERIE NATIONALE) ซึ่งความจริงเป็นนายทหารฝ่ายรักษาความปลอดภัยภายในประเทศ และสังกัดอยู่กระทรวงกลาโหม ที่เรียกว่าตำรวจ ก็เพื่อเปรียบเทียบและให้เข้าใจง่าย
- พวกตำรวจซึ่งได้รับราชการมาไม่น้อยกว่า 5 ปี และได้รับการแต่งตั้งโดยคำสั่งของรัฐมนตรียุติธรรม ร่วมกับรัฐมนตรีกลาโหม
- นายตำรวจชั้นสารวัตร (COMMISSAIRE DE POLICE) และนายตำรวจสังกัดกองรักษาความมั่นคงแห่งชาติ
- นายตำรวจชั้นสารวัตรและผู้ช่วย (COMMISSAIRE ADJOINT) และนายตำรวจของกองกำกับการตำรวจนครบาล (LA PREFECTURE DE POLICE)
- นายตำรวจที่ไม่ใช่ชั้น COMMISSAIRE แต่ได้รับการแต่งตั้งจากบรรดานายตำรวจซึ่งรับราชการมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ในตำแหน่ง OFFICIER DE POLICE ADJOINT โดยคำสั่งของรัฐมนตรียุติธรรมร่วมกับรัฐมนตรีมหาดไทย

พวกที่สอง พนักงานตำรวจฝ่ายคดี (LES AGENTS DE LA POLICE JUDICIAIRE) แบ่งออกเป็นสองชั้นด้วยกัน คือ พนักงานตำรวจฝ่ายคดีชั้นผู้ใหญ่ (LES AGENTS SUPERIEURS DE LA POLICE JUDICIAIRE) และพนักงานตำรวจฝ่ายคดีชั้นผู้น้อย

- พนักงานตำรวจฝ่ายคดีชั้นผู้ใหญ่ ได้แก่ ตำรวจภูธรที่มีได้เป็นนายตำรวจฝ่ายคดีและ OFFICIER DE POLICE ADJOINT พนักงานตำรวจฝ่าย

คดีชั้นผู้ใหญ่ มีอำนาจทำการสอบสวนได้เอง หรือตามคำสั่งของอัยการ เช่นเดียวกับนายตำรวจฝ่ายคดี แต่มีอำนาจน้อยกว่าที่ไม่อาจควบคุมตัวบุคคลไว้ได้

- พนักงานตำรวจฝ่ายคดีชั้นผู้น้อย ได้แก่ตำรวจประจำการทุกคนที่ไม่ได้เป็นนายตำรวจฝ่ายคดีและไม่ได้เป็นพนักงานตำรวจฝ่ายคดีชั้นผู้ใหญ่และตำรวจของเทศบาล พนักงานตำรวจฝ่ายคดีชั้นผู้น้อย มีหน้าที่ช่วยเหลือนายตำรวจฝ่ายคดี และแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบการกระทำผิดและทำการสืบสวนหาตัวผู้กระทำผิดตามคำสั่งของผู้เป็นหัวหน้า

อำนาจของพนักงานตำรวจฝ่ายคดีชั้นผู้ใหญ่ต่างกับพนักงานตำรวจฝ่ายคดีชั้นผู้น้อยในข้อสำคัญคือ พนักงานตำรวจฝ่ายคดีชั้นผู้ใหญ่มีอำนาจให้อำนาจไว้โดยตรง จึงอาจทำการสอบสวนได้เอง แต่พนักงานตำรวจฝ่ายคดีชั้นผู้น้อยจะทำการสอบสวนได้ก็ต่อเมื่อได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชา อีกประการหนึ่ง พนักงานตำรวจฝ่ายคดีชั้นผู้ใหญ่ มีอำนาจทำการสอบสวน ซึ่งลงลายมือชื่อผู้ให้ถ้อยคำได้ ส่วนพนักงานตำรวจฝ่ายคดีชั้นผู้น้อยจะทำได้แต่เพียงรายงานที่ลงลายมือชื่อตนเอง ซึ่งมีน้ำหนักให้การรับฟังน้อยกว่า

พวกที่สาม พนักงานอื่นที่มีอำนาจหน้าที่ของตำรวจฝ่ายคดี ได้แก่ข้าราชการบางประเภทที่กฎหมายกำหนดไว้ให้มีอำนาจปฏิบัติการอย่างตำรวจฝ่ายคดีได้ เมื่อมีความผิดเกิดขึ้นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตน เช่น นายช่างและช่างเทคนิคของการป่าไม้และการชลประทาน เจ้าพนักงานสรรพากร ผู้ตรวจการแรงงาน เจ้าหน้าที่บางตำแหน่งในกิจการไปรษณีย์ การรถไฟ การชั่งตวงวัด ฯลฯ เจ้าพนักงานเหล่านี้มีอำนาจบางอย่างในการสอบสวนความผิดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนตามที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น

2.1.1.2 หัวหน้าอัยการประจำศาลชั้นต้น เป็นผู้ช่วยการกิจการตำรวจฝ่ายคดีทั้งหมด

2.1.1.3 อธิบดีอัยการศาลอุทธรณ์ เป็นผู้ควบคุมดูแลอีกชั้นหนึ่ง

2.1.2 วิธีการสอบสวนเบื้องต้น ได้แก่

2.1.2.1 การ สอบถามและการบันทึกปากคำบุคคล

2.1.2.2 การตรวจสอบสถานที่ การค้น และการยึดของกลาง

2.1.2.3 การตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้เห็น

2.1.2.4 อำนาจการควบคุมผู้ต้องสงสัยหรือผู้ที่เห็นว่าค่าให้การ
เป็นประโยชน์แก่การสอบสวน

2.1.2.1 การสอบสวนและการบันทึกปากคำบุคคล ในการสอบสวนเบื้องต้น ผู้สอบสวนมีอำนาจสอบถามปากคำบุคคลซึ่งสามารถจะให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์แก่คดี เช่น ผู้เสียหาย ผู้ที่ตำรวจเห็นว่าอาจเป็นพยานได้ ตลอดจนผู้ที่ถูกกล่าวหาหรือต้องสงสัยว่าเป็นผู้กระทำความผิด ผู้ที่ให้ถ้อยคำไม่ต้องสาบานตัว และจะปฏิเสธไม่ยอมให้ถ้อยคำก็ได้ ถ้าปรากฏในภายหลังว่าถ้อยคำที่ให้การเป็นความจริง ก็จะต้องร้องผู้นั้นฐานแจ้งความจริงไม่ได้ ถ้าผู้ที่จะถูกสอบถามไม่ยอมมาให้การ จะบังคับให้ผู้นั้นมาให้การไม่ได้

บันทึกการสอบปากคำจะต้องลงวัน เดือนปี และเวลาที่สอบถามปากคำ อาจขีดฆ่าตกเติมได้ แล้วต้องให้ผู้ให้ถ้อยคำอ่านด้วยตนเอง และต้องถามว่ามีอะไรแก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่ ถ้าไม่มี ค่าให้การนั้นจะจบลงด้วยการลงวันที่ และเวลาที่สอบสวนเสร็จ และถ้อยคำว่า "ข้าพเจ้าได้อ่านค่าให้การข้างบนนี้แล้ว ขอยืนยันและไม่มีอะไรจะเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมหรือตัดทอน" แล้วลงลายมือชื่อผู้ให้ถ้อยคำและผู้สอบสวน ถ้าผู้ให้ถ้อยคำขอแก้ไขเพิ่มเติมหรืออธิบายให้ผู้สอบสวนบันทึกไว้ ให้ผู้ให้ถ้อยคำอ่านแล้วบันทึกด้วยถ้อยคำข้างต้นอีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะให้ผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อ และลงลายมือชื่อผู้สอบสวน ถ้าผู้ให้ถ้อยคำอ่านหนังสือไม่ออก ให้บันทึกว่าได้อ่านให้ฟังแล้ว และให้ผู้ให้ถ้อยคำลงลายมือชื่อไว้ถ้าไม่สามารถ หรือไม่ยอมลงชื่อ ก็ให้บันทึกไว้

2.1.2.2 การตรวจสอบสถานที่ การค้น และการยึดของกลาง การตรวจสอบสถานที่ การค้น และการยึดของกลาง จะกระทำได้อีกก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอมโดยชัดแจ้งจากเจ้าของสถานที่นั้น ความยินยอมโดยชัดแจ้งนี้ จะต้องทำเป็นหนังสือด้วยลายมือของผู้ให้ความยินยอมเป็นข้อความว่า "ข้าพเจ้าทราบว่า ข้าพเจ้ามีอำนาจชี้คขวางได้ แต่ข้าพเจ้ายินยอมให้ทำการตรวจค้นและยึดตามที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์แก่การสอบสวนที่

กำลังกระทำนี้ หรือข้อความอื่นในทำนองเดียวกัน แล้วลงลายมือชื่อของผู้ให้ความยินยอม แต่ถ้านั้นไม่สามารถเขียนหนังสือได้ ก็ให้เจ้าพนักงานบันทึกความยินยอมและหมายเหตุนั้นไว้ การตรวจคนต้องกระทำระหว่าง 06.00 - 21.00 นาฬิกา แต่ถ่าได้ลงมือคนในกำหนดเวลาแล้ว อาจคนต่อไปจนเสร็จ แม้จะเป็นเวลาภายหลัง 21.00 นาฬิกา การตรวจคนนอกเวลาดังกล่าวจะกระทำได้ก็ต่อเมื่อ มีเสียงร้องให้ช่วยจากภายในบ้านเรือนนั้น หรือเป็นกรณีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งรัฐ และการคนสาธารณสุขสถานหรือร้านเครื่องดื่มไม่คงได้รับความยินยอมจากเจ้าของสถานที่

2.1.2.3 การตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้เห็นในการสอบสวนเบื้องต้น ไม่มีกฎหมายระบุให้อำนาจโดยตรง แต่ในทางปฏิบัติผู้สอบสวนอาจขอให้ผู้เกี่ยวข้องจัดหาเอกสารที่จำเป็นมาแสดง เช่น ในเรื่องทำร้ายร่างกาย ชมขืนชำเรา อาจขอให้ผู้เชี่ยวชาญไปให้แพทย์ตรวจและนำไปรับรองมาให้ อาจฟังความเห็นผู้เชี่ยวชาญได้ เช่น ในเรื่องอัคคีภัย ผู้สอบสวนอาจขอให้หัวหน้าหน่วยดับเพลิงออกความเห็นถึงสาเหตุอัคคีภัย ในเรื่องอุบัติเหตุในการทำงาน อาจฟังความเห็นของวิศวกรที่อธิบายถึงสาเหตุแห่งอุบัติเหตุ หรือความบกพร่องที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ แต่ผู้เจ้าพนักงานขอความเห็นเหล่านี้จะปฏิเสธก็ได้

2.1.2.4 อำนาจควบคุมผู้ต้องสงสัยหรือผู้ที่เห็นว่าค่าให้การของผู้ นั้นอาจเป็นประโยชน์แก่การสอบสวน ผู้ทำการสอบสวนจะมีอำนาจควบคุมผู้ต้องสงสัยที่มีหลักฐานอันควรหรือผู้ที่เห็นว่าค่าให้การของผู้นั้นอาจเป็นประโยชน์แก่การสอบสวนไว้ได้ไม่เกิน 24 ชั่วโมง แต่ผู้ที่สงสัยควบคุมไว้จะต้องเป็น "นายตำรวจฝ่ายคดี" เท่านั้น ถ้าจำเป็นต้องควบคุมไว้เกิน 24 ชั่วโมง จะต้องนำตัวผู้ถูกควบคุมไปพบอัยการ หลังจากอัยการได้ฟังถ้อยคำของผู้นั้นแล้ว อัยการอาจอนุญาตเป็นหนังสือให้ควบคุมไว้ต่อไปอีก 24 ชั่วโมงได้ ในกรณีพิเศษ อัยการอาจอนุมัติให้ควบคุมโดยไม่ต้องนำตัวผู้ถูกควบคุมมาพบได้ แต่จะต้องให้เหตุผลนั้นไว้ เช่น ไม่อาจนำตัวผู้ถูกควบคุมมาพบอัยการได้ เพราะอายุ ความพิการ เจ็บป่วย หรือขาดแคลน ความซัดซังของการขนส่ง สถานะยุ่งยากทางการเมือง หรือทางสังคม เป็นต้น

การที่จะควบคุมได้นี้ หมายความว่า ผู้ที่จะถูกควบคุมได้มาอยู่ต่อหน้า
 เจ้าพนักงานแล้ว เช่น ผู้ที่มาให้การตามคำเชิญของเจ้าพนักงาน ผู้ที่เจ้าพนักงานพบตัว
 ในที่สาธารณะ หรือสถานที่ที่นายตำรวจสายคดีมีสิทธิตามกฎหมายที่จะเข้าไปได้ ถ้าผู้นั้น
 ไม่ได้อยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงาน เช่น ผู้ที่หลบหนีเข้าอยู่ในบ้านของตน และปฏิเสธไม่ยอม
 พบเจ้าพนักงาน หรือหลบหนีเข้าอยู่ในบ้านของบุคคลที่สาม ซึ่งไม่ยอมให้เจ้าพนักงาน
 เข้าคนบ้านเรือนของตน ทั้งนี้จะจับตัวผู้นั้นมาเพื่อควบคุมไม่ได้ เพราะในการสอบสวน
 เบื้องต้น กฎหมายไม่ได้ให้อำนาจผู้สอบสวนที่จะจับกุมผู้ต้องสงสัย เว้นแต่จะเป็นความผิด
 ชึ่งหน้า

เมื่อควบคุมไว้ 24 ชั่วโมงแล้ว ผู้ถูกควบคุมมีสิทธิขอให้แพทย์ตรวจ
 ร่างกายได้ และจะต้องแจ้งให้ผู้ถูกควบคุมทราบถึงสิทธิอันนี้ และสำหรับความผิดเกี่ยวกับ
 ความมั่นคงแห่งรัฐ อาจทำการควบคุมถึง 48 ชั่วโมงและอาจขยายเวลาได้เมื่อจำเป็น
 รวมกันทั้งหมดไม่เกิน 10 วัน ในกรณีฉุกเฉินอาจควบคุมได้ถึง 15 วัน การควบคุมในกรณี
 นี้ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีอัยการศาลฎีกา

2.1.3 ความสิ้นสุดของการสอบสวนเบื้องต้น เมื่อมีการสอบสวนโดยผู้พิพากษา
 กล่าวคือ ในทันทีที่มีการสอบสวนโดยผู้พิพากษา ตำรวจสายคดีหมดอำนาจที่จะสอบสวนเบื้องต้น
 ต่อไป และมีอำนาจหน้าที่เพียงในฐานะทำการแทนผู้พิพากษา-สอบสวนตามที่ได้รับมอบ
 หมายเท่านั้น

เมื่อตำรวจสายคดีทำการสอบสวนเบื้องต้นเสร็จสิ้นแล้ว และส่งสำนวนการ
 สอบสวนไปให้อัยการ เพื่อให้อัยการพิจารณาว่าจะดำเนินการต่อไปอย่างไรหรือไม่ ถ้ามี
 การควบคุมผู้ต้องหา อัยการจะขอให้ผู้พิพากษาสอบสวนออกหมายขังไว้

การสอบสวนเบื้องต้น เป็นการดำเนินการกระบวนวิธีพิจารณาอาชญากรรมซึ่ง
 ทำให้อายุความสะกดหยุดลง ส่วนการสอบสวนเบื้องต้นใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิสูจน์
 ความผิดได้ แต่นำหนักในการรับฟังยอมขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้พิพากษา

2.2 การสอบสวนในกรณีความผิดชึ่งหน้า (ENQUÊTE EN CAS D'INFRACTION
 FLAGRANTE) การสอบสวนในกรณีความผิดชึ่งหน้า มีวิธีการรวบรัดเป็นพิเศษเพื่อ

รวบรวมร่องรอยหลักฐานซึ่งยังใหม่ ๆ สด ๆ และสามารถพิสูจน์ความจริงได้ โดยมีความ
ฉีกพลาคน้อย กฎหมายจึงได้ให้อำนาจผู้สอบสวนและอัยการมากขึ้น

การสอบสวนในกรณีความผิดซึ่งหน้านี้ ใช้เฉพาะในความผิดอุกฉกรรจ์ (ความผิด
ที่มีโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป หรือหนักกว่า) และความผิดปานกลาง (ความผิด
ที่มีโทษจำคุกกว่า 2 เดือนขึ้นไป แต่ไม่เกิน 5 ปี ปรับเกิน 2,000 ฟรังก์ขึ้นไป) ที่มี
โทษจำคุก แต่ไม่ใช้กับความผิดลหุโทษ ความผิดเกี่ยวกับการพิมพ์ ความผิดทางการเมือง
ความผิดที่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ และไม่ใช้ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดเป็นผู้เยาว์ อายุ
ไม่เกิน 18 ปี หรือในกรณีที่ผู้กระทำความผิดอาจถูกฟ้องให้กักกันได้

ความผิดซึ่งหน้าหมายถึง ความผิดซึ่ง

1. กำลังกระทำอยู่ในขณะนั้น
2. เพิ่งกระทำลงสด ๆ
3. ในระยะเวลาใกล้ชิดกับการกระทำความผิด ผู้ต้องสงสัยถูกประชาชนไล่ตามจับ
และกล่าวหาด้วยเสียงร้องเอะอะ
4. ในระยะเวลาใกล้ชิดกับการกระทำความผิดได้พบผู้ต้องสงสัยมีสิ่งของหรือร่องรอย
พิรุธ ซึ่งอาจสันนิษฐานได้ว่าผู้นั้นมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด
5. ความผิดซึ่งหน้าจะไม่เข้าลักษณะดังกล่าวข้างต้น แต่ได้กระทำลงภายในบ้าน
เรือน และผู้เป็นเจ้าของบ้านได้แจ้งความแก่อัยการ หรือนายตำรวจฝ่ายคดี
ขอให้ไปทำการสอบสวน

การดำเนินการสอบสวนความผิดซึ่งหน้า

เมื่อพบการกระทำความผิดซึ่งหน้า หรือได้จับได้ว่ามีการกระทำความผิดซึ่งหน้าเกิดขึ้น
นายตำรวจฝ่ายคดีจะต้องรีบแจ้งให้อัยการ (PROCEUREUR DE LA REPUBLIQUE)
ทราบทันที เพื่อให้อัยการพิจารณาว่า ควรจะไปยังที่เกิดเหตุด้วยตนเองและออกคำสั่ง
ต่าง ๆ ตามสมควรหรือไม่ แล้วนายตำรวจฝ่ายคดีจะต้องรีบไปยังที่เกิดเหตุโดยไม่ชักช้า
และกระทำการตามที่จำเป็นเพื่อรักษาพยานหลักฐานที่จะสามารถแสดงข้อเท็จจริง บิดอ้าง

และเครื่องมือที่ได้ใช้ หรือตั้งใจจะใช้ในการกระทำผิด และที่เป็นผลจากการกระทำผิด
 รักษารองรอยตลง ๆ ไว้ นายตำรวจฝ่ายคดีมีอำนาจห้ามมิให้บุคคลทุกคนออกไปจากที่
 เกิดเหตุ จนกว่าจะทำการเสร็จ มีอำนาจตรวจสอบชื่อและที่อยู่ของบุคคลทุกคนในที่นั้น
 อาจถ่ายภาพหรือพิมพ์ลายนิ้วมือไว้ได้ อาจทำการตรวจค้นเอกสารต่าง ๆ และยึดสิ่ง
 ใด ๆ ที่พบโดยไม่ต้องได้รับความยินยอมของเจ้าของสถานที่ ไปยังบ้านเรือนของผู้ต้องสงสัย
 หรือผู้ที่มีวิญญูหรือเอกสารที่เกี่ยวกับก่ากระทำผิด และทำการตรวจค้น (พนักงานตำรวจ
 ฝ่ายคดี ชั้นผู้ใหญ่และชั้นผู้น้อย ไม่มีอำนาจดังกล่าวนี้) แต่ในการนี้ จะต้องปฏิบัติตามกฎ
 หมายในเรื่องคน คือ ต้องคนระหว่างเวลา 06.00 - 21.00 นาฬิกา การค้นและการ
 ยึดอาจทำในเวลาใดก็ได้ ถ้าเป็นการกระทำในคดีความผิดเกี่ยวกับความปลอดภัยแห่งรัฐ
 หรือในสถานที่ต่อไปนี้คือ โรงแรม หอพัก ร้านเครื่องดื่ม สมาคม โรงเตี๊นรำ สถานมหร
 สพ และสาธารณสถาน การตรวจค้นต้องกระทำต่อหน้าบุคคลที่อยู่ในบ้านนั้น แต่ถ้าบุคคล
 ดังกล่าวไม่สามารถหาได้เช่น ป่วยหรืออยู่ห่างไกลจะต้องทำต่อหน้าของผู้แทนของบุคคล
 ดังกล่าว ถ้าไม่มีผู้แทนก็ให้กระทำต่อหน้าบุคคลสองคนซึ่งนายตำรวจฝ่ายคดีเชิญมาเป็น
 พยานและจะต้องเป็นผู้ที่ไม่อยู่ในบังคับบัญชาของนายตำรวจฝ่ายคดี

การยึดสิ่งของที่เห็นว่าจะ เป็นประโยชน์แก่การสอบสวน จะต้องทำบัญชีและประทับ
 ตราไว้ทันทีต่อหน้าผู้ที่เป็นพยานในการค้น และจะทำการยึดไว้ได้เฉพาะสิ่งของหรือเอกสาร
 ที่จะเป็นประโยชน์ในการแสดงความจริง และโดยอนุเมติของอัยการเท่านั้น ถ้าหากเอกสาร
 ที่ยึดมีลักษณะ เป็นเอกสารส่วนตัว นายตำรวจฝ่ายคดีเท่านั้นมีอำนาจตรวจดูเอกสารนั้นก่อน
 ยึด พนักงานตำรวจฝ่ายคดีที่ช่วยในการตรวจค้น จะต้องส่งมอบเอกสารที่ค้นพบให้นาย
 ตำรวจฝ่ายคดีทันที นายตำรวจฝ่ายคดีผู้ค้นจะต้องจัดการตามที่จำเป็นเพื่อรักษาความลับ
 เนื่องในอาชีพ และเพื่อสิทธิในการต่อสู้คดี เช่น การค้นบ้านทนายความเป็นต้น เพื่อ
 พิจารณาว่าอัยการควรจะไปทำการค้นด้วยตนเองหรือไม่ หรืออย่างน้อยก็เพื่อให้อัยการ
 เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการตรวจค้น และออกคำสั่งต่าง ๆ ซึ่งนายตำรวจฝ่ายคดีจะต้อง
 ปฏิบัติตาม บันทึกการตรวจค้นจะต้องกระทำในทันที และให้นายตำรวจฝ่ายคดีและผู้
 เป็นพยานในการค้นลงลายมือชื่อไว้ทุกแผ่น ถ้าไม่ยอมลงลายมือชื่อก็ให้หมายเหตุไว้

นายตำรวจฝ่ายคดีมีอำนาจเรียกบุคคลใด ๆ ที่เชื่อว่ารู้เรื่องเกี่ยวกับการกระทำผิด หรือสิ่งของเอกสารที่ยึดได้มาให้ถ้อยคำได้ การเรียกไม่มีแบบพิธีอย่างไร อาจสั่งควรวาจาหรือเป็นหนังสือให้ตำรวจนำไปให้ก็ได้ ผู้ที่ถูกเรียกจะต้องมาและให้การ ถ้าหากไม่มานายตำรวจฝ่ายคดีจะแจ้งให้อัยการทราบ อัยการอาจบังคับให้ผู้นั้นมาให้การโดยขอกำลังตำรวจจัดการให้ได้ คำขอให้ตำรวจบังคับนำตัวบุคคลมานี้ คล้ายกับหมายสั่งให้ส่งตัวบุคคล คำขอนี้ทำให้ตำรวจมีอำนาจเข้าไปในบ้านบุคคลนั้นได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอม ผู้ที่มาให้การไม่ต้องสาบานตัว นายตำรวจฝ่ายคดีจะทำบันทึกคำให้การและลงชื่อไว้ทุก ๆ แฉกแล้วให้ผู้นั้นอ่านเอง ผู้ให้ถ้อยคำอาจแก้ไขเพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงได้ แล้วลงชื่อไว้ ถ้าผู้นั้นอ่านหนังสือไม่ออกให้นายตำรวจอ่านให้ฟัง-ก่อนให้ผู้นั้นลงชื่อ ถ้าไม่ยอมลงชื่อให้หมายเหตุไว้ในคำให้การ ผู้ที่ให้ถ้อยคำนี้มีสิทธิได้รับค่าพาหนะเดินทางตามระเบียบที่กำหนดไว้

ผู้ทองสงสัยแม้จะอ้างสิทธิของตน หรือมีรองรองหลักฐานหนักแน่น ก็คงต้องให้ถ้อยคำเช่นเดียวกับพยานโดยวิธีการดังกล่าวข้างต้น โดยไม่มีหลักประกันอื่นใดเป็นพิเศษ

การจับกุมผู้กระทำผิดอุกฉกรรจ์ และความผิดปานกลาง ซึ่งมีโทษจำคุกนั้น ทุก ๆ คนมีอำนาจจับกุมได้ และนำตัวไปมอบให้แก่ นายตำรวจฝ่ายคดีที่อยู่ใกล้ที่สุด แม้ผู้ถูกจับจะเป็นสมาชิกรัฐสภาก็ไม่อาจอ้างเอกสิทธิ์ได้ ในกรณีความผิดซึ่งหน้าถ้าปรากฏภายหลังว่าผู้ถูกจับไม่มีความผิด ผู้จับในกรณีเช่นนี้ ไม่ต้องรับผิดชอบทั้งในทางแพ่ง และทางอาญา และถ้าหากผู้จับช่วยเหลือเจ้าพนักงานจับกุมได้รับบาดเจ็บเนื่องในการจับกุม ผู้นั้นยังมีสิทธิได้รับค่าเสียหายจากการควว

ถ้าหากผู้ทองสงสัยหลบหนี อัยการมีอำนาจออกหมายให้นำตัวผู้นั้นมาได้ ถ้าเป็นความผิดอุกฉกรรจ์ เจ้าพนักงานผู้จัดการตามหมายนี้มีอำนาจเข้าไปในบ้านของผู้ที่มีหมายจับนำตัวมาได้ ถ้าพบตัวผู้นั้นให้นำตัวไปยังอัยการ อัยการจะสอบปากคำผู้นั้นทันที แต่ถ้าผู้นั้นเข้ามาขอตัวพร้อมด้วยทนายความ การสอบถามจะต้องทำต่อหน้าทนายความ (ถ้าเป็นการจับโดยไม่มีหมาย การสอบปากคำไม่ต้องทำต่อหน้าทนายความ)

เพื่อความจำเป็นในการสอบสวน นายตำรวจฝ่ายคดีมีอำนาจควบคุมตัวบุคคลใด

ที่อาจให้ความรู้เกี่ยวกับการกระทำผิด หรือซึ่งเห็นว่าเป็นต้องควบคุมได้ เพื่อตรวจสอบว่าผู้นั้นเป็นใคร แต่ผู้ที่ส่งควบคุมได้ต้องเป็นนายตำรวจฝ่ายคดีเท่านั้น พนักงานตำรวจฝ่ายคดีไม่มีอำนาจ การควบคุมอาจควบคุมไว้ ณ ที่ใดก็ได้ เช่น ที่ที่ทำการเทศบาลท้องถิ่นที่เกิดเหตุ โรงทหาร สถานีตำรวจหรือแมกระทั่งกลางแจ้ง และอาจย้ายตัวผู้นั้นไปที่ใด ๆ ก็ได้ เช่น นำตัวไปที่บ้านของผู้นั้น เพื่อดูการค้นบ้าน ไปโรงพยาบาลเพื่อเผชิญหน้ากับผู้เสียหาย ไปยังที่เกิดเหตุเพื่อทำแผนประทุษกรรม ฯลฯ ผู้ถูกควบคุมจะได้รับการปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรม ได้รับอาหาร และการพักผ่อนที่จำเป็น ระยะเวลาควบคุมมีได้ 24 ชั่วโมง เมื่อพ้นกำหนดนี้ ถ้าหากมีพยานหลักฐานหนักแน่นว่าเชื่อว่าเป็นผู้กระทำผิด นายตำรวจฝ่ายคดีจะต้องนำตัวผู้ถูกควบคุมไปยังอัยการ ระยะเวลาในการเดินทางนี้ ไม่นับในกำหนดระยะเวลาการควบคุม ดังนั้น จะเริ่มนำตัวไปเมื่อใกล้จะครบกำหนด 24 ชั่วโมงก็ได้

กำหนดเวลาควบคุม 24 ชั่วโมงนี้ อาจขยายไปได้อีก 24 ชั่วโมง ถ้ามีพยานหลักฐานหนักแน่นว่าเชื่อว่าเป็นผู้กระทำผิด การขยายกำหนดการควบคุมต้องได้รับอนุมัติเป็นหนังสือจากอัยการ แต่ไม่จำเป็นต้องนำตัวผู้ถูกควบคุมไปพบอัยการ การอนุมัติให้ขยายเวลาควบคุมอาจกระทำทางโทรเลขหรือทางโทรศัพท์ แล้วแจ้งเป็นหนังสือส่งไปเพื่อรวมสำนวนทันที

ระยะเวลาควบคุมนี้เริ่มต้นนับ ถ้าเป็นกรณีถูกจับในความผิดซึ่งหน้า ตั้งแต่ขณะถูกจับ สำหรับผู้ที่ถูกนายตำรวจห้ามมิให้ออกไปจากสถานที่ เวลาควบคุมนับแต่ขณะที่ผู้นั้นได้รับคำสั่งห้ามนั้น ถ้าเป็นพยานที่นำตัวมาโดยคำสั่งตำรวจ นับแต่เวลาที่ผู้นั้นถูกนำมายังนายตำรวจฝ่ายคดี-ผู้นัดหมายให้นำตัวผู้นั้นมาหา ถ้าหากตำรวจได้ส่งควบคุมผู้ใดหลังจากฟังถ้อยคำของผู้นั้นแล้ว เวลาควบคุมนับย้อนไปตั้งแต่ขณะแรกที่เริ่มการสอบสวนปากคำ ถ้าหากพยานไม่ได้ถูกควบคุมตัวหลังจากการสอบสวนปากคำแล้ว การควบคุมจะกระทำในภายหลังก็ได้ และเริ่มนับตั้งแต่ขณะที่แจ้งให้ทราบว่าเขาจะต้องถูกควบคุม ถ้าพยานถูกควบคุมไว้แล้วปล่อยแล้วควบคุมใหม่ ระยะเวลาที่ถูกควบคุมรวมต้องไม่เกินกำหนดดังกล่าวข้างต้น การควบคุมมีวิธีการละเอียดหยาบหยาบมาก เพื่อป้องกันการใช้อำนาจเกินขอบเขต

กล่าวคือ ในการให้การของผู้ถูกควบคุม จะต้องบันทึกเหตุที่ควบคุม วันและเวลาเริ่มควบคุม ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของการสอบถามแต่ละครั้ง ระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการพักผ่อน วันเวลาที่ปล่อยตัวหรือนำตัวไปยังอัยการ รายการเหล่านี้ทุกรายการจะต้องให้ผู้ถูกควบคุมเซ็นชื่อรับรอง ถ้าหากไม่ยอมก็ให้บันทึกไว้ แล้วต้องมีสารบบการควบคุมไว้ ณ ที่ควบคุม ซึ่งต้องลงรายการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นไว้ และถ้าเห็นว่าจำเป็น อัยการอาจสั่งเอง หรือสั่งตามที่ถูกควบคุมหรือญาติของผู้นั้น ให้แพทย์ทำการตรวจสอบสุขภาพของผู้นั้นได้ ถ้าควบคุมไว้เลย 24 ชั่วโมง การแพทย์ตรวจเป็นสิทธิของผู้ถูกควบคุม ซึ่งจะขอได้ และนายตำรวจฝ่ายคดีจะต้องแจ้งให้ผู้ถูกควบคุมทราบถึงสิทธิอันนี้

ส่วนงานการสอบสวนนี้ นายตำรวจฝ่ายคดีต้องทำหน้าที่ที่ใดปฏิบัติกรทุกอย่าง และลงชื่อไว้ทุก ๆ แผน เมื่อเสร็จการสอบสวน ส่งสำนวนให้อัยการแล้ว นายตำรวจฝ่ายคดีก็หมดอำนาจหน้าที่

ในการสอบสวนความผิดซึ่งหน้านี้ หากอัยการไปยังที่เกิดเหตุอำนาจในการสอบสวนของตำรวจก็สิ้นสุดลง และเป็นอำนาจของอัยการที่จะทำการสอบสวนต่อไป แต่อัยการอาจมอบหมายให้ตำรวจดำเนินการต่อไป ซึ่งโดยปกติอัยการอาจมอบหมายให้ตำรวจเสมอ นอกจากนี้อัยการยังมีอำนาจต่างออกไปจากตำรวจฝ่ายคดีคือ

1) อัยการอาจออกไปทำการสอบสวนในเขตที่อยู่ติดต่อกับเขตซึ่งตนมีอำนาจหน้าที่อยู่ก็ได้ ถ้าเห็นว่าจำเป็น (อำนาจเช่นนี้นายตำรวจชั้น COMMISSAIRE และนายตำรวจภูธรก็มีเช่นเดียวกัน แต่นายตำรวจฝ่ายคดีอื่น ๆ ไม่มีอำนาจนี้)

2) อัยการมีอำนาจออกหมายให้ส่งตัวผู้ต้องหาไปยังอัยการได้ หมายนี้ใช้จับผู้ต้องหาได้ทั่วประเทศ และนำตัวผู้ต้องหาไปให้อัยการ อัยการมีอำนาจสอบถามปากคำผู้ที่ถูกนำตัวมาให้ เพื่อทราบว่ามีผู้ใดกระทำความผิดของผู้นั้นด้วย ต่อจากนั้นอัยการจะต้อนำตัวผู้ต้องหาไปยังศาลทันที หรืออย่างช้าภายใน 24 ชั่วโมง อัยการมีอำนาจออกหมายซึ่งผู้ต้องหาได้ไม่เกิน 24 ชั่วโมง ถ้าหากจะขังต่อไป ต้องขอให้ศาลขัง

ถ้าหากผู้พิพากษาสอบสวนไปยังที่เกิดเหตุ อำนาจหน้าที่ของอัยการก็สิ้นสุดลง และเป็นหน้าที่ของผู้พิพากษาสอบสวนที่จะทำการต่อไป อาจทำเองหรือมอบให้ตำรวจฝ่าย

คดีทำการต่อไปก็ได้

ถ้าหากทั้งอัยการและผู้พิพากษาสอบสวนไปยังที่เกิดเหตุ อัยการอาจขอให้ผู้พิพากษาสอบสวนเปิดการสอบสวนไต่สวนที่ ซึ่งถ้าอัยการขอคังนั้น การสอบสวนของตำรวจก็ยุติ และเป็นอำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาสอบสวนต่อไป

แต่ถ้าอัยการมิได้ขอให้ผู้พิพากษาสอบสวนเปิดการสอบสวน ผู้พิพากษาสอบสวนจะทำการสอบสวนต่อไป ณ ที่เกิดเหตุแต่เพียงในกิจการที่เป็นหน้าที่ของตำรวจฝ่ายคดีเท่านั้น ผู้พิพากษาสอบสวนมีอำนาจมอบหมายให้ตำรวจฝ่ายคดีดำเนินการสอบสวนต่อไป แต่ไม่มีอำนาจสั่งให้อัยการสอบสวนในกรณีเช่นนี้ เมื่อผู้พิพากษาสอบสวนเสร็จแล้ว จะต้องมอบเอกสารต่าง ๆ ในการสอบสวนให้แก่อัยการเพื่อส่งต่อไป อัยการอาจสั่งยุติเรื่อง หรือฟ้องคดีนั้นโดยไม่ต้องขอให้ผู้พิพากษาทำการสอบสวน หรือขอให้ผู้พิพากษาสอบสวนเปิดการสอบสวนไปตามปกติแต่อย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้

การที่กฎหมายให้ผู้พิพากษาสอบสวน ซึ่งมีได้เป็นนายตำรวจฝ่ายคดีเข้าทำหน้าที่ นายตำรวจฝ่ายคดี ในกรณีความผิดซึ่งหน้าเช่นนี้ ก็เพราะความจำเป็นในทางปฏิบัติ ซึ่งในเมืองที่มีอัยการเพียงคนเดียว ไม่มีผู้ช่วย ผู้พิพากษาสอบสวนจะได้เข้าทำหน้าที่แทนอัยการได้ในกรณีที่อัยการไม่อยู่ หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้

2.3 การสอบสวนโดยผู้พิพากษา (INSTRUCTION หรือ INFORMATION)

ผู้พิพากษาสอบสวน เป็นผู้พิพากษาในศาลชั้นต้น (TRIBUNAL DE GRAND INSTANCÉ) ซึ่งได้รับการแต่งตั้งโดยคำสั่งของประธานาธิบดีตามคำแนะนำของรัฐมนตรียุติธรรมให้มีหน้าที่ทำการสอบสวนเป็นเวลาคราวละ 3 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งซ้ำได้ในศาลที่มีคดีมาก ผู้พิพากษาสอบสวนจะทำหน้าที่สอบสวนแต่อย่างเดียวนั้น และบางศาลก็มีผู้พิพากษาสอบสวนหลายคน เช่น ที่ปารีส (TRIBUNAL DE LA SCINE) มีผู้พิพากษาสอบสวนถึง 70 คน ในศาลที่มีคดีไม่มากนัก ผู้พิพากษาสอบสวนในฐานะที่เป็นผู้พิพากษาผู้หนึ่งจะทำหน้าที่พิจารณาคดีด้วย แต่จะต้องไม่ใช่คดีที่ผู้พิพากษานั้นได้เป็นผู้ทำการสอบสวนมาแล้ว ในกรณีจำเป็นผู้พิพากษาอื่นอาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้พิพากษาสอบสวนชั่วคราวได้ และในกรณีที่ผู้พิพากษาสอบสวนไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ เช่น ไม่อยู่หรือเจ็บป่วย ศาลอาจตั้งผู้พิพากษา

อื่นในศาลนั้นให้ทำหน้าที่แทนได้

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศสฉบับเดิม ซึ่งเพิ่งเลิกใช้ไปเมื่อ ค.ศ. 1958 นั้น ผู้พิพากษาสอบสวนมีฐานะเป็นนายตำรวจฝ่ายคดีด้วย ซึ่งจะต้องอยู่ภายใต้ความควบคุมของอธิบดีอัยการ-ศาลอุทธรณ์ และอัยการ เป็นผู้กำหนดว่า จะให้ผู้พิพากษาสอบสวนคนใดสอบสวนเรื่องใด ซึ่งอัยการอาจถอนเรื่องไปให้ผู้พิพากษาสอบสวนคนอื่นใดทุกขณะ ทำให้ผู้พิพากษาสอบสวนตกอยู่ภายใต้อำนาจของอัยการ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญารับปัจจุบัน ใช้ตั้งแต่ ค.ศ. 1959 จึงได้เลิกวิธีการดังกล่าวเสีย โดยให้ผู้พิพากษาสอบสวนพ้นจากฐานะนายตำรวจฝ่ายคดีและให้อยู่ภายใต้ความดูแลของอธิบดีศาลอุทธรณ์แผนกสอบสวน (CHAMBRE D' ACCUSATION) และให้ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเป็นผู้กำหนดว่า จะให้ผู้พิพากษาสอบสวนคนใด สอบสวนเรื่องใด ผู้พิพากษาสอบสวนจึงไม่ขึ้นกับอัยการอีกต่อไป

"คดีที่กฎหมายบังคับให้ผู้พิพากษาสอบสวนต้องทำการสอบสวนก่อนฟ้องคือ

- ก. คดีอุกฉกรรจ์ทุกเรื่อง
- ข. คดีที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ ให้ต้องสอบสวนโดยผู้พิพากษาสอบสวน เช่น คดีความผิดค่าไถ่เกินควร ความผิดเกี่ยวกับกฎหมายการค้าทางทะเล คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งรัฐ
- ค. คดีที่ผู้เยาว์เป็นผู้กระทำผิด
- ง. คดีที่ไม่ปรากฏตัวผู้กระทำผิด
- จ. คดีที่ผู้ต้องหาอยู่ในฐานะจะต้องถูกฟ้องให้ถักกัน

นอกจากนี้จะขอให้มีการสอบสวนหรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ดุลยพินิจของอัยการ⁶ เช่น

⁶ประเทือง กิริติบุตร, ความเป็นธรรมในการฟ้องคดีอาญา, เอกสารวิจัยส่วนบุคคลในลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่น 15, 2516 หน้า 38 บรรทัดที่ 18 ถึงหน้า 39 บรรทัดแรก.

ในคดีที่มีโทษปานกลาง (จำคุกกว่า 2 เดือน แต่ไม่ถึง 5 ปี ปรับเกินกว่า 2,000 ฟรังก์ขึ้นไป หรือทั้งจำทั้งปรับ) และคดีลหุโทษ (จำคุก 1 วันถึง 1 เดือน ปรับไม่เกิน 2,000 ฟรังก์) ถ้าหากอัยการเห็นสมควรและขอให้ผู้พิพากษาทำการสอบสวน ผู้พิพากษาก็จะทำการสอบสวนด้วย

ผู้พิพากษาสอบสวนจะทำการสอบสวนเอง โดยลำพังไม่ได้ แม้จะเป็นกรณีความผิดซึ่งหนักก็ตาม ผู้พิพากษาสอบสวนจะทำการสอบสวนได้ก็ต่อเมื่ออัยการขอให้สอบสวนเท่านั้น

อัยการจะขอให้ทำการสอบสวนเมื่อใดพิจารณาผลการสอบสวนเบื้องต้นแล้ว หรือในกรณีความผิดซึ่งหน้า เมื่อเห็นว่าจำเป็นต้องให้มีการสอบสวนหรือเมื่อพิจารณาเห็นว่าควรให้มีการสอบสวน

คำขอให้สอบสวนไม่มีแบบบังคับแต่อย่างใด เพียงแต่ทำเป็นหนังสือลงวันที่และลายมือชื่ออัยการ เท่านั้น จะระบุชื่อผู้ให้สอบสวนหรือไม่ระบุชื่อก็ได้ แต่ต้องบอกข้อเท็จจริงที่จะให้สอบสวนและฐานความผิดที่น่าจะเป็นความผิดเกี่ยวกับการพิมพ์ และคดีหมิ่นประมาท ต้องระบุการกระทำและข้อความที่หาว่าเป็นการหมิ่นประมาทด้วย คำขอให้สอบสวนจะขอให้มีการพิสูจน์โดยผู้ชำนาญหรือออกหมายจับหมายขังด้วยก็ได้

ผู้พิพากษาสอบสวนอาจสั่งปฏิเสธไม่ยอมสอบสวนก็ได้ แต่จะต้องแจ้งเหตุผลด้วย เช่น คดีไม่อยู่ในอำนาจ ขาดอายุความ จำต้องสอบสวนเบื้องต้นก่อน ฯลฯ อัยการอุทธรณ์คำสั่งนี้ได้เสมอ แต่ผู้พิพากษาจะปฏิเสธไม่ยอมสอบสวน เพราะเหตุว่าเป็นการกระทำโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น ป้องกัน จำเป็น หรือเป็นการกระทำตามคำสั่ง หรือมีเหตุที่ไม่ต้องรับโทษไม่ได้ เพราะเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจศาลชั้นพิจารณาจะเป็นผู้สั่ง

ผู้เสียหายจะขอให้ผู้พิพากษาทำการสอบสวนโดยตรงไม่ได้ แต่อาจทำได้โดยทางอ้อม คือต้องยื่นคำร้องขอเป็นคู่ความทางแพ่งต่อผู้พิพากษาสอบสวน โดยต้องวางเงินค่าธรรมเนียมตามจำนวนที่ศาลสั่ง และถ้าเป็นผู้อยู่นอกเขต ศาลจะต้องเลือกภูมิลำเนาเฉพาะการในเขตศาลนั้นด้วย ผู้พิพากษาสอบสวนจะส่งคำร้องนี้ไปยังอัยการ เพื่อให้อัยการขอเปิดการสอบสวน อัยการอาจขอให้สั่งไม่รับการเข้าเป็นคู่ความทางแพ่งหรือ

ขอให้สอบสวน หรือไม่สอบสวนบุคคลใดก็ได้ หรือจะขอให้เปิดการสอบสวนชั่วคราวต่อ "บุคคลที่จะปรากฏจากการสอบสวน" ก็ได้ ถ้าอัยการระบุชื่อบุคคลที่จะถูกสอบสวนลงในคำร้อง จะทำให้ผู้นั้นมีสิทธิทำนองเดียวกับผู้ต้องหา คือสิทธิที่จะไม่ยอมให้การ และจะต้องแจ้งการขอให้สอบสวนนี้ให้ผู้นั้นทราบ และรวมไว้ในสำนวนและถ้าปรากฏต่อมาว่า คำร้องขอเป็นความทางแพ่งไม่มีเหตุผลสมควร ผู้ถูกระบุชื่อให้สอบสวนมีสิทธิฟ้องร้องผู้ขอให้ เป็นความทางแพ่งให้ชดเชยค่าเสียหายได้

อัยการไม่ผูกพันที่จะต้องขอให้สอบสวนตามแต่ละฐานความผิดที่ผู้ความทางแพ่งขอมา อาจเปลี่ยนเป็นฐานความผิดอื่นใดก็ได้ตามที่เห็นสมควร

การขอเป็นความทางแพ่ง อาจทำในระหว่างที่เปิดการสอบสวนแล้วก็ได้ และผู้ขอจะถอนคำร้องได้เสมอโดยยื่นขอถอนต่ออัยการ การที่ผู้ความทางแพ่งขอถอนคำร้องไปไม่ทำให้ผู้นั้นสูญเสียสิทธิในการที่จะขอรับค่าเสียหายและไม่ตัดสิทธิอัยการที่จะดำเนินการต่อไป

อำนาจของผู้พิพากษาสอบสวน เป็นอำนาจที่จะสอบสวนใน "การกระทำ" ผู้พิพากษาสอบสวนจึงอาจเปลี่ยนแปลงข้อหาสอบสวนได้ และมีอำนาจสอบสวนครอบคลุมไปถึงบุคคลทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่ขอให้สอบสวนนั้น ไม่ว่าจะเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุน และไม่ว่าคำขอให้สอบสวนจะระบุชื่อผู้ถูกสอบสวนหรือไม่ แต่ถ้าปรากฏจากการสอบสวนว่ามีกรกระทำอื่นนอกเหนือจากคำร้อง ผู้พิพากษาสอบสวนจะต้องส่งคำร้องทุกข้อ และสำนวนการสอบสวนไปให้อัยการทันที เพื่อให้อัยการยื่นคำร้องเพิ่มเติม ให้สอบสวนการกระทำที่พบใหม่นั้น

ค ผู้พิพากษาสอบสวนมีอำนาจกว้างขวางมาก คือ อาจทำการทุกอย่างที่เห็นว่าจะเป็นประโยชน์ในด้านการค้นหาความจริงทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการกระทำผิด และในส่วนที่เกี่ยวกับตัวผู้กระทำผิด ทั้งในค้ำที่เป็นผลร้ายและในค้ำที่เป็นผลดีแก่ผู้ต้องหา

ผู้พิพากษาสอบสวนมีอำนาจไปตรวจสถานที่และสิ่งของ ณ ที่เกิดเหตุเช่นเดียวกับนายตำรวจฝ่ายคดี แต่ต้องแจ้งให้อัยการทราบ ซึ่งอัยการจะร่วมไปด้วยหรือไม่ก็ได้ ในการตรวจนี้เจ้าศาล (GRAFFIER) จะเป็นผู้ทำบันทึกการตรวจตามคำบอกของผู้

พิพากษา แล้วศาลและผู้พิพากษาลงนามไว้เอกสารหรือของกลางที่ยึดมาอาจนำไป
ตรวจ ณ ที่ทำการของผู้พิพากษาได้ แต่ถาเป็นการตรวจสอบที่ต้องใช้เทคนิคมาก ก็จ
ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจต่อไป

ผู้พิพากษาสอบสวนมีอำนาจเรียกบุคคลใด ๆ ซึ่งเห็นว่าคำให้การของผู้นั้นจะ
เป็นประโยชน์ต่อการสอบสวนมาเพื่อให้การได้ การเรียกบุคคลมาให้การนี้ปกติทำโดย
เจ้าหน้าที่ศาลหรือตำรวจ แต่จะเรียกโดยจดหมายธรรมดา หรือจดหมายลงทะเลเบียนก็ได้
ผู้ที่ถูกเรียกมาเป็นพยาน จะต้องมาให้การ ถ้าไม่มา ผู้พิพากษาอาจขอให้
ตำรวจบังคับเอาตัวมาได้ คำขอนี้ต้องได้รับความเห็นชอบของอัยการ และผู้ที่ไม่ยอมมา
ให้การอาจถูกลงโทษ ปรึข 400 ถึง 1,000 ฟรังค์ อีกด้วย

ในการให้การพยานซึ่งอายุเกิน 16 ปี ต้องสาบานว่า "จะพูดความจริงทั้งหมด
และเฉพาะแต่ความจริงเท่านั้น" พยานต้องให้การตามที่ตนรู้เห็นทั้งหมด จะไม่ยอมให้การ
ได้เฉพาะข้อความที่เป็นความลับ เนื่องในอาชีพ หรือหน้าที่เท่านั้น พยานที่ไม่ยอมสาบาน
หรือไม่ยอมให้การมีโทษเช่นเดียวกับพยานที่ไม่มาตามนัด พยานจะถูกสอบถามแยกทีละคน
และต้องไม่อยู่ต่อหน้าผู้ต้องหา เมื่อสอบถามแล้ว ผู้พิพากษาอาจให้พยานเผชิญหน้ากับผู้
ต้องหาหรือระหว่างพยานด้วยกันเองก็ได้ พยานต้องให้การควยวจา ผู้พิพากษาจะสรุป
คำพยานให้ศาลจกไว้ แล้วให้พยานอ่านควยวตนเอง และลงลายมือชื่อในคำให้การ
พยานอาจขอเพิ่มเติมหรือตัดทอนคำให้การของตนได้ ถ้าพยานอ่านหนังสือไม่ออก ศาล
จะเป็นผู้อ่านให้ฟัง คำให้การทุกแผนจะต้องลงลายมือชื่อผู้เกี่ยวข้องทุก ๆ คน คือ ผู้
พิพากษาสอบสวน ศาล พยาน และลาม (ถ้ามี) มิฉะนั้นคำให้การนั้นใช้เป็นหลักฐาน
ไม่ได้ การขีดฆ่าตกเติมต้องทำโดยวิธีเดียวกัน

การสอบปากคำผู้ต้องหา มีหลักเกณฑ์ละเอียดหุ่มหิมมาก และมีวิธีการต่าง
กันในการสอบสวนปากคำครั้งแรกกับครั้งต่อ ๆ ไป ซึ่งถ้าไม่ปฏิบัติตามที่กำหนดไว้ จะทำ
ให้การสอบปากคำนั้นและกิจการอื่น ๆ ที่ทำในเวลาต่อมาใช้เป็นหลักฐานไม่ได้ เช่น ผู้
พิพากษาจะต้องแจ้งการกระทำที่ถูกกล่าวหาให้ผู้ต้องหาทราบ ซึ่งผู้พิพากษามักจะแจ้งฐาน
ความผิดควย (การไม่แจ้งฐานความผิดไม่ทำให้การสอบสวนนั้นไม่ชอบ) ผู้พิพากษาจะ

ต้องแจ้งถึงสิทธิของผู้ต้องหาจะไม่ให้การก็ได้ สิทธิในการมีทนายผู้คดี ซึ่งถ้าผู้ต้องหาต้องการให้ศาลตั้งทนายความให้ นายกสมาคมทนายความจะเป็นผู้เลือกทนาย เป็นต้น การสอบปากคำผู้ต้องหาครั้งต่อ ๆ ไป ผู้พิพากษาจะต้องนัดแจ้งทนายความของผู้ต้องหาให้ทราบล่วงหน้าทุกครั้ง และจะต้องสอบปากคำต่อหน้าทนายความนั้นด้วย

อัยการอาจเข้าฟังการสอบสวนได้เสมอ ถ้าอัยการแจ้งให้ผู้พิพากษาสอบสวนทราบว่าจะเข้าฟังการสอบสวนด้วย จากศาลจะต้องแจ้งกำหนดวันสอบสวนให้อัยการทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 1 วัน ก่อนวันสอบปากคำ ถ้าไม่แจ้งไม่ทำให้การสอบสวนเสียไป แต่จากศาลจะถูกลงโทษปรับ 10 ฟรังก์ โดยคำสั่งของอธิบดีศาลอุทธรณ์

อัยการและทนายความอาจถามผู้ต้องหาและพยานได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้พิพากษาสอบสวน ถ้าผู้พิพากษาปฏิเสธไม่ให้ถามคำถามใด ต้องจดคำถามนั้นรวมไว้ในสำนวนเพื่อให้พิจารณาได้ในภายหลังว่า การปฏิเสธนั้นมีเหตุผลหรือไม่

ในระหว่างการสอบสวน อัยการอาจขอลุ่สำนวนใดทุกขณะ แต่จะต้องส่งคืนภายใน 24 ชั่วโมง

ถ้ามีคู่ความฝ่ายแพ่งด้วย ผู้พิพากษาสอบสวนอาจสอบถามปากคำได้เช่นกัน แต่จะให้คู่ความฝ่ายแพ่งสาบานไม่ได้ และจะต้องสอบปากคำคู่ความฝ่ายแพ่งต่อหน้าทนายความของฝ่ายนั้น หรือต้องแจ้งให้ทนายความทราบล่วงหน้าก่อนวันสอบปากคำไม่น้อยกว่า 1 วัน ทนายความมีสิทธิดูสำนวนใดก่อนสอบถามอย่างน้อย 24 ชั่วโมง อัยการอาจเข้าร่วมฟังการสอบถามคู่ความฝ่ายแพ่ง เช่นเดียวกัน

อำนาจคน ของผู้พิพากษาสอบสวนนั้น ผู้พิพากษาสอบสวนมีอำนาจคนสถานที่ทุกแห่ง เพื่อพบและปิดวัตถุที่อาจเป็นประโยชน์ในการแสดงความจริงได้ ถ้าสถานที่ที่คนอยู่ในอำนาจศาล ผู้พิพากษาและจากศาลไปทำการคนเองได้ เมื่อใดแจ้งให้อัยการทราบแล้ว อัยการจะร่วมไปด้วยก็ได้ ผู้พิพากษาจะให้ตำรวจไปทำการคนแทนก็ได้ ถ้าที่ที่คนอยู่ในเขตศาลอื่นที่อยู่ติดกับผู้พิพากษาสอบสวนจะไปคนด้วยตนเองได้ เมื่อใดแจ้งให้อัยการในเขตศาลนั้นทราบแล้ว หรือจะขอให้ผู้พิพากษาสอบสวนเขตนั่นคนให้ก็ได้ แต่ถ้าที่ที่คนไม่อยู่ในเขตติดกับผู้พิพากษาสอบสวนจะไปคนด้วยตนเองไม่ได้ ได้แต่ขอให้ผู้พิพากษาสอบสวนในเขตนั่นจัดการให้

การคนบานผู้ต้องหาจะทำในเวลากลางคืนไม่ได้ (เว้นแต่จะเช่าชอกรเว่น)
และตอคนตอหนาผู้ต้องหา ถ้าผู้ต้องหาไม่สามารถหรือไม่ยอมไปคูกการคนก็ตั้งผู้แทนไปไค
ถ้าผู้ต้องหาปฏิเสธ ผู้พิพากษาจะตั้งพยานขึ้น 2 คน ซึ่งไม่ใช่บุคคลในบังคับบัญชาให้เป็น
พยานในการตรวจคนพยานตอกลงลายมือชื่อในบันทึกการคนควย

การคนบานผู้อื่นนอกจากผู้ต้องหา ก็ดำเนินการตามวิธีเดียวกัน การคนจะต้อง
เคารพต่อสิทธิในความลับ เนื่องจากอาชีพ และสิทธิการต่อสู้คดี เช่น ถาคคนบานพนาย
ความ จะตองไทนายกสมาคมพนายความไปเป็นพยานควย ถ้าเป็นการคนเอกสาร ผู้
พิพากษาผู้เดียวเท่านั้นที่มีอำนาจตรวจดูข้อความในเอกสารที่คนพบ

ผู้พิพากษาสอบสวนมีอำนาจยึดวัตถุและ เอกสารที่คนพบและปรากฏว่าเป็นประโยชน์
ในการพิสูจน์ความจริง และมีอำนาจยึดจดหมายทางไปรษณีย์ที่มีมาหรือไปจากผู้ต้องหา

วัตถุที่ยึดไว้ตองทำบัญชีและประทับตราไว้ทันที การทำลายตราและตรวจเอกสาร
ตองทำในที่ทำงานผู้พิพากษาและตอหนาผู้ต้องหา และพนายผู้ต้องหา ถ้าของนั้นไคมาจาก
บ้านผู้อื่น ก็ตองเชิญให้ผู้นั้นมาควย เอกสารตาง ๆ ที่ยึด ถ้าไม่เป็นการขัดขวางการสอบ
สวนแล้ว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอาจจะขอถ่ายสำเนาเอกสารนั้นไคโดยเสียค่าใช้จ่ายเอง

อำนาจในการออกหมายอาญาของผู้พิพากษาสอบสวน ในการสอบสวนผู้พิพากษา
มีอำนาจในการออกหมายตาง ๆ คือ หมายเรียก หมายไทน้าตัวมา หมายชั่ง และหมายจับ
หมายเหล่านี้เมื่อออกแล้วใช้ไคทั่วประเทศ

หมายเรียก (MANDAT DE COMPARUTION) เป็นหมายที่ผู้พิพากษาใช้
เรียกตัวผู้ต้องหาไปพบ ณ เวลาที่กำหนด ใช้เฉพาะเรียกผู้ต้องหาเท่านั้น จะใช้เรียก
พยานไม่ได้

หมายไทน้าตัวมา (MANDAT D'AMENER) เป็นคำสั่งผู้พิพากษา ซึ่งให้
กำลังเจ้าหน้าที่นำตัวผู้ต้องหามายังผู้พิพากษา มีลักษณะคล้ายหมายจับ หมายชนิดนี้ให้แก
นายตำรวจ หรือพนักงานตำรวจฝ่ายคดี เพื่อให้แสดงตอผู้ต้องหาและให้สำเนาไว้ และนำ
ตัวผู้ต้องหามาให้ผู้พิพากษา ผู้ถือหมายอาจขอกำลังให้ช่วยจัดการตามหมายไค อยางไรก็ไค

แม่หมายให้นำตัวมา จะทำให้จับผู้ต้องหาได้ก็ดี แต่หมายนี้จะควบคุมไว้นานไม่ได้ ผู้พิพากษาจะต้องสอบสวนปากคำผู้ต้องหาที่ถูกนำตัวมาทันที ถ้าไม่อาจทำได้ในขณะนั้น ผู้พิพากษาจะส่งให้นำไปควบคุมไว้ ณ ที่ควบคุม เพื่อรอการสอบถามก็ได้ แต่ต้องไม่เกิน 24 ชั่วโมง ถ้าระยะทางที่ถูกจับห่างจากที่ทำการของผู้พิพากษามากกว่า 200 ก.ม. ต้องนำตัวผู้ต้องหาไปพบอัยการ เพื่อให้อัยการสอบปากคำว่าเขาเป็นใคร และจะยอมให้ส่งตัวไปพบผู้พิพากษาหรือยอมให้ควบคุมไว้ ณ ที่ถูกจับเพื่อรอคำสั่งผู้พิพากษา

หมายขัง (MANDAT DE DÉPÔT) จะออกได้เมื่อผู้ต้องหามาอยู่ในอำนาจผู้พิพากษาแล้ว ซึ่งอาจเป็นโดยมาตามนัด หรือโดยหมายให้นำตัวมา หมายขังจะออกก่อนที่ผู้พิพากษาได้สอบถามปากคำผู้ต้องหาไม่ได้ เมื่อออกหมายขังแล้วจะต้องบันทึกไว้ในสำนวนด้วย และจะออกหมายขังได้ก็ต่อเมื่อความผิดนั้นมีโทษปานกลาง (จำคุกกว่า 2 เดือน ปรบกว่า 2,000 ฟรังก์ ขึ้นไป) หรือโทษที่สูงกว่า หมายนี้เป็นหมายที่ผู้พิพากษาใช้มากที่สุด

หมายจับ เป็นหมายรวมระหว่างหมายให้นำตัวมากับหมายขัง คือ เป็นคำสั่งให้กำลังเจ้าหน้าที่ค้นหาตัวผู้ต้องหา และนำไปยังที่ควบคุมที่ระบุไว้ในหมาย ซึ่งจะรับตัวผู้ต้องหาและขังไว้ หมายจับจะออกได้ก็ต่อเมื่อผู้ต้องหาหลบหนี หรืออยู่นอกประเทศ และโทษในความผิดที่กล่าวหาเป็นโทษปานกลาง หรือโทษที่หนักกว่า ในกรณีอื่น ๆ จะต้องใช้หมายให้นำตัวมา แล้วจึงออกหมายขังต่อไป เมื่อจับได้แล้ว หมายจับนี้ผู้พิพากษาสอบสวนจะออกได้ก็ต่อเมื่อได้ฟังความเห็นจากอัยการแล้ว

หมายจับ จะใช้จับในที่รโหฐานระหว่าง 21.00 - 06.00 น. ไม่ได้ เมื่อจับได้ตามหมายแล้ว จะต้องนำตัวไปที่ควบคุมทันที ถ้าเป็นการจับนอกเขตอำนาจ ผู้พิพากษาสอบสวนจะต้องนำตัวผู้ต้องหาไปพบอัยการแห่งท้องที่ที่จับก่อนเพื่อให้การต่ออัยการ อัยการต้องแจ้งว่า ผู้ต้องหาจะไม่ให้การก็ได้แล้วทำบันทึกไว้ จากนั้นอัยการจะแจ้งให้ผู้พิพากษาออกหมายจับทราบทันที และส่งตัวผู้ต้องหาไปให้

เมื่อได้ควบคุมผู้ต้องหาไว้ในเรือนจำแห่งท้องที่ ของผู้พิพากษาสอบสวนแล้ว ผู้ต้องหาจะต้องได้รับการสอบปากคำภายใน 48 ชั่วโมง นับแต่มาถึง สำหรับผู้ต้องหาที่เป็น

ผู้เยาว์ ต้องปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นพิเศษ

การควบคุมผู้ต้องหาที่ถูกจับในเรือนจำต้องแยกไว้เป็นส่วนไม่ปนกับนักโทษเด็ก
ชาน มีสิทธิที่จะไต่ถาม เยี่ยมเยียนจากผู้ที่ได้รับอนุญาตจากผู้พิพากษาสอบสวนก่อน อาจติด
ต่อกับทนายความโดยเสรี และโต้ตอบทางจดหมายกับทนายความได้โดยไม่ถูกตรวจ ผู้
พิพากษาอาจสั่งห้ามการติดต่อกับ (INTERDICTION DE COMMUNIQUEUR) ได้ ซึ่งจะทํา
ให้ผู้ต้องหาติดต่อกับใครไม่ได้เลย นอกจากทนายของตนเท่านั้น การสั่งห้ามการติดต่อกัน
จะสั่งได้ไม่เกิน 10 วัน และต้องเป็นการจำเป็นเพื่อการสอบสวนเท่านั้น

หมายจับหรือหมายซึ่งไม่มีกำหนดเวลาควบคุม แต่เดิมอาจควบคุมไว้ได้จนกว่า
จะมีคำพิพากษา แต่ในปัจจุบันได้กำหนดวิธีการที่จะได้รับการปล่อยตัวตามกฎหมายไว้
และผู้ต้องหาจะขอให้ปล่อยชั่วคราวได้เสมอ กำหนดที่ต้องปล่อยตัวตามกฎหมายคือ

ในความผิดปานกลาง ซึ่งมีโทษจำคุกต่ำกว่า 2 ปี ผู้ต้องหาที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน
ประเทศฝรั่งเศส จะถูกควบคุมอยู่ในฝรั่งเศสเกินกว่า 5 วันนับแต่ได้ปรากฏตัวต่อผู้พิพากษา
สอบสวนไม่ได้ เว้นแต่ผู้นั้นจะเคยต้องคำพิพากษาในความผิดอุกฉกรรจ์ หรือถูกจำคุกเกิน
กว่า 3 เดือนมาแล้ว

ในกรณีอื่นนอกจากที่กล่าวข้างต้น จะควบคุมผู้ต้องหาไว้ได้ไม่เกิน 4 เดือน แต่
ถ้าเห็นว่าจำเป็นต้องควบคุมผู้ต้องหาไว้ต่อไป ผู้พิพากษาสอบสวนต้องปล่อยเองหลังจากสอบ
ถามความเห็นจากอัยการแล้ว หรือปล่อยโดยคำร้องของอัยการ ซึ่งผู้พิพากษาจะต้องสั่ง
ภายใน 5 วัน หรืออาจถูกสั่งปล่อยชั่วคราวโดยศาลอุทธรณ์สั่งเอง และผู้ต้องหาอาจขอ
ให้ปล่อยชั่วคราวได้ ซึ่งผู้พิพากษาจะต้องส่งคำร้องไปให้อัยการ เพื่อให้อัยการยื่นคำร้อง
ผู้พิพากษาสอบสวนเป็นผู้วินิจฉัยการปล่อยชั่วคราวและจำต้องสั่งภายใน 5 วัน นับตั้งแต่ได้
ส่งคำร้องต่อไปให้อัยการ อัยการและผู้ต้องหาอาจอุทธรณ์คำสั่งให้ปล่อยชั่วคราวจะหยุด
ชงักอยู่ ไซ้บังคับไม่ได้ทันที แม้จะเป็นผลร้ายแก่ผู้ต้องหาก็ตาม

เมื่อเสร็จการสอบสวนแล้ว ผู้พิพากษาสอบสวนจะต้องส่งสำนวนให้อัยการ อัยการ
จะต้องทำคำแถลง (REQUISITOIRE DE FINITIF) พร้อมกับส่งสำนวนคืนภายใน 3
วัน คำแถลงอาจขอให้ปิดการสอบสวนหรือให้สอบสวนต่อไปก็ได้ ผู้พิพากษาไม่ผูกพันที่จะต้อง

ปฏิบัติตามคำแถลงของอัยการ

เมื่อผู้พิพากษาสอบสวนได้รับสำนวนและคำแถลงของอัยการแล้ว ก็วินิจฉัยว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อไป ถ้าหากทำการสอบสวนต่อไป เมื่อเสร็จแล้วจะส่งสำนวนให้อัยการ ทำคำแถลงอีกครั้งหนึ่ง ถ้าเห็นว่าการสอบสวนเสร็จแล้ว ก็จะออกคำสั่งปิดการสอบสวน ซึ่งอาจเป็นคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องก็ได้

คำสั่งปิดการสอบสวน อาจเป็นคำสั่งไม่ฟ้องโดยเหตุผลทางกฎหมาย เช่น เมื่อการกระทำนั้นไม่เข้าลักษณะเป็นความผิดตามกฎหมายใดเลย หรือมีเหตุที่ผู้กระทำผิดไม่ต้องรับโทษ ซากอายุความ ฯลฯ หรือโดยเหตุผลทางข้อเท็จจริง เช่น สอบสวนแล้วไม่สามารถจะทราบได้ว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำผิด หรือพยานหลักฐานไม่พอที่จะฟ้อง เป็นต้น

การสั่งไม่ฟ้องจะเป็นผลให้การดำเนินคดีนั้นยุติลง ผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมจะถูกปล่อย เมื่อครบกำหนดที่อัยการออกอุทธรณ์ได้แล้ว (24 ชั่วโมง) เว้นแต่อัยการจะเห็นชอบด้วยกับการสั่งไม่ฟ้องนั้นทันที ถ้าอัยการอุทธรณ์ ผู้ต้องหาจะถูกส่งต่อไปจนกว่าศาลอุทธรณ์จะสั่ง แต่ถ้าเป็นการสั่งไม่ฟ้องโดยข้อเท็จจริง การดำเนินคดีนั้นไม่ยุติเด็ดขาด อาจมีการดำเนินคดีนั้นอีกโดยการสอบสวนใหม่เมื่อมีพยานหลักฐานใหม่ ซึ่งอาจจะเป็นการให้การของพยานจากเอกสาร จากบันทึกซึ่งยังไม่ได้เสนอต่อผู้พิพากษาสอบสวนก่อน และพยานหลักฐานใหม่นั้น ทำให้พยานหลักฐานเดิมมีน้ำหนักขึ้น หรือแสดงถึงข้อเท็จจริงใหม่ที่เป็ประโยชน์ในการแสดงความจริง การขอให้สอบสวนใหม่นั้นจะทำได้โดยอัยการเท่านั้น อาจเป็นอัยการศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์ แล้วแต่ว่าการสั่งฟ้องจะปรากฏขึ้นในชั้นใด และถ้าอัยการปฏิเสธไม่ขอให้สอบสวนใหม่ จะฟ้องให้อัยการขอคังนั้นไม่ได้

การสั่งไม่ฟ้อง ทำให้ผู้ต้องหาสามารถฟ้องคดี ฟ้องเท็จหรือแจ้งความเท็จได้ หรือจะเรียกค่าเสียหายจากผู้แจ้งความในคดีนั้นเองก็ได้ หรือจะเรียกค่าเสียหายจากความฝ่ายแพ่ง ซึ่งเป็นผู้เริ่มคดีจะต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายในการสอบสวนทั้งหมด โดยผู้พิพากษาสอบสวนจะเป็นผู้กำหนดจำนวนและหักเอาจากเงินที่ฝ่ายนั้นได้วางศาลไว้เมื่อเริ่มคดี แต่

ถ้าอัยการเป็นผู้เริ่มคดี ความผิดแห่งจะรับผิดชอบเฉพาะในส่วนที่ตนเข้าเกี่ยวข้องเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ถ้าปรากฏว่า ความผิดนั้นได้กระทำโดยสุจริต ผู้พิพากษาสอบสวนอาจสั่งให้ฝ่ายนั้นไม่ต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายก็ได้ ผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมจะได้รับการปล่อยตัว เมื่อคำสั่งไม่ฟ้องถึงที่สุด ส่วนการสอบสวนที่สั่งไม่ฟ้องจะเก็บไว้ที่ศาล การขออุทธรณ์ที่สั่งไม่ฟ้องเพื่อประโยชน์ใด ๆ จะต้องได้รับอนุมัติจากอธิบดีอัยการศาลอุทธรณ์

ถ้าผู้พิพากษาสอบสวนคิดว่า ผู้ต้องหาได้กระทำความผิด ก็จะออกคำสั่งให้ดำเนินคดีต่อไปโดยส่งตัวไปฟ้องยังศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคือ ถ้าเป็นความผิดลหุโทษจะสั่งให้ส่งไปฟ้องยังศาลแขวง (TRIBUNAL DE POLICE) แล้วส่งสำนวนไปให้หัวหน้าอัยการศาลชั้นต้น ซึ่งจะส่งให้ผู้ว่าคดีดำเนินการต่อไป ในกรณีเช่นนี้ ถ้าผู้ต้องหาถูกควบคุมอยู่ จะได้รับการปล่อยตัว

ถ้าเป็นความผิดปานกลาง ผู้พิพากษาสอบสวนจะสั่งให้ส่งไปฟ้องที่ศาล CORRECTIONNEL แล้วส่งสำนวนไปให้หัวหน้าอัยการศาลชั้นต้น อัยการจะส่งต่อไปให้แผนกจำคุกโดยไม่ชักช้า เพื่อให้เรียกผู้ต้องหามาศาลในวันพิจารณาที่ไกลที่สุด แต่ทั้งนี้จะต้องให้เวลาแก่ผู้ต้องหาอย่างน้อย 5 วัน นับตั้งแต่วันเรียกถึงวันที่กำหนดให้มาศาล ถ้าผู้เรียกอยู่ในเขตจังหวัดที่ศาลตั้งอยู่ กำหนดเวลานี้จะเป็น 8 วัน ถ้าผู้เรียกอยู่ในจังหวัดอื่น กำหนดเวลานี้จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ถ้าอยู่ไกลออกไป กำหนดเวลาที่ยาวที่สุดคือ 5 เดือน ถ้าผู้ถูกเรียกอยู่ในทวีปเอเชีย แต่ผู้ต้องหาถูกควบคุมอยู่ จะถูกควบคุมต่อไปโดยไม่ต้องมีการขอให้ออกหมายควบคุมใหม่ ผู้ต้องหาอาจยื่นคำร้องขอไปปล่อยชั่วคราวต่อศาลได้

ถ้าผู้ต้องหาเป็นผู้เยาว์อายุไม่เกิน 18 ปี และความผิดนั้นเป็นความผิดลหุโทษชั้นที่ 5 หรือผู้ต้องหาเป็นผู้เยาว์อายุไม่เกิน 16 ปี และความผิดนั้นเป็นความผิดอุกฉกรรจ์ ผู้พิพากษาสอบสวนจะสั่งให้ส่งฟ้องยังศาลคดีเด็ก

แต่ถ้าความผิดนั้นเป็นความผิดอุกฉกรรจ์ ผู้พิพากษาสอบสวนจะสั่งให้ส่งฟ้องทันทียังไม่ได้ เพราะจะต้องมีการสอบสวนถึง 2 ชั้น ผู้พิพากษาสอบสวนจะสั่งให้ส่ง

สำนวนไปยังอธิบดีอัยการศาลอุทธรณ์ เพื่อให้อธิบดีอัยการเสนอเรื่องต่อศาลอุทธรณ์ให้
 สอบสวนต่อไป โดยส่งสำนวนทางหัวหน้าอัยการศาลชั้นต้น ถ้าผู้ต้องหาถูกควบคุมอยู่ จะ
 ถูกควบคุมต่อไปเรื่อย ๆ โดยหมายควบคุมฉบับเดิม ผู้ต้องหาอาจขอให้ปล่อยตัวชั่วคราว
 ได้โดยยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์

อัยการอาจอุทธรณ์คำสั่งผู้พิพากษาไต่สวนไต่ทุกชนิด ไม่ว่าคำสั่งนั้นจะได้ออกให้
 ตามคำขอหรือขัดกับคำขอของอัยการ ฉะนั้นอัยการแต่ผู้เดียวเท่านั้น ที่อาจอุทธรณ์คำสั่ง
 ใ้รับคุ้มครองฝ่ายแพ่ง และคำสั่งให้ส่งไปฟ้องยังศาลที่มีอำนาจ คำสั่งที่ปฏิเสธไม่ยอมสอบ
 ส่วนตามที่อัยการขอ

ผู้ต้องหาอาจอุทธรณ์คำสั่งผู้พิพากษาสอบสวนที่รับคุ้มครองฝ่ายแพ่งและคำสั่งเกี่ยว
 กับการควบคุมตัวผู้ต้องหา (ขยายการควบคุมเกินกว่า 4 เดือน) คำสั่งเกี่ยวกับอำนาจ
 ผู้พิพากษา คำสั่งปฏิเสธการตั้งผู้ชี้เบาะชี้ชญา และคืนของกลางที่ยึดไว้ แต่ผู้ต้องหาไม่มี
 อำนาจอุทธรณ์คำสั่งปิดการสอบสวนที่เป็นผลร้ายแก่ตน (คำสั่งให้ส่งไปฟ้อง)

คุ้มครองฝ่ายแพ่งอาจอุทธรณ์คำสั่งไม่เปิดการสอบสวน และคำสั่งไม่ฟ้อง คำสั่ง
 เกี่ยวกับเขตอำนาจ คำสั่งปฏิเสธการตั้งผู้ชี้เบาะชี้ชญา คำสั่งไม่รับเป็นคุ้มครองฝ่ายแพ่ง คำ
 สั่งในการคืนของกลาง และคำสั่งที่เป็นผลร้ายในทางแพ่งแก่คุ้มครองฝ่ายนั้น แต่ไม่มีอำนาจ
 อุทธรณ์คำสั่งให้ปล่อยชั่วคราว เพียงแต่อาจเสนอคำแถลงได้เท่านั้น

อัยการศาลชั้นต้นจะต้องอุทธรณ์ภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่คำสั่งผู้ต้องหาและ
 คุ้มครองฝ่ายแพ่งอุทธรณ์ภายใน 3 วัน นับแต่ได้รับแจ้งคำสั่ง เฉพาะอธิบดีอัยการศาล
 อุทธรณ์ผู้เดียวมีอำนาจอุทธรณ์ได้ภายใน 10 วัน อย่งไรก็ดี ถ้าเป็นคำสั่งเกี่ยวกับการ
 คืนของกลาง คุ้มครองที่เกี่ยวข้องอุทธรณ์ได้ภายใน 10 วัน

ถ้ามีการอุทธรณ์ จะต้องส่งสำนวนไปยังอธิบดีอัยการศาลอุทธรณ์ทันที เพื่อให้
 อธิบดีอัยการเสนอต่อศาลอุทธรณ์ โดยส่งสำนวนผ่านอัยการศาลชั้นต้น ซึ่งจะให้ความ
 เห็นชอบด้วย ส่วนที่ส่งไปศาลอุทธรณ์อาจเป็นต้นฉบับหรือเป็นสำเนาก็ได้ ทั้งนี้เพื่อ
 มิให้การปฏิบัติงานของผู้พิพากษาสอบสวนหยุดชะงัก

การอุทธรณ์คำสั่งผู้พิพากษาสอบสวน ไม่มีผลให้การสอบสวนหยุดชงัก แต่การอุทธรณ์คำสั่งปล่อยชั่วคราว จะทำให้การปฏิบัติตามคำสั่งนั้นหยุดชงัก อายุความอุทธรณ์ก็มีผลเช่นเดียวกัน (เว้นอายุอุทธรณ์ของ PROCUREUR GENERAL) ก็คือปล่อยชั่วคราวทันทีที่ไม่ได้จนกว่ากำหนดเวลา 24 ชั่วโมง ซึ่งเป็นเวลาที่อัยการจะอุทธรณ์ได้ผ่านพ้นไปแล้ว เว้นแต่อัยการจะเห็นชอบด้วยกับการสั่งปล่อยชั่วคราวทันที ถ้ามีการอุทธรณ์ของอัยการ ผู้ต้องหาจะถูกควบคุมอยู่จนกว่าศาลอุทธรณ์จะสั่ง การอุทธรณ์คำสั่งไม่ฟ้องของคุณความฝ่ายแพ่ง ไม่ขัดขวางการปล่อยตัวผู้ต้องหา เว้นแต่อัยการจะได้อุทธรณ์คำสั่งนั้นด้วย

อธิบดีอัยการศาลอุทธรณ์จะต้องดำเนินการภายใน 10 วัน นับแต่ได้รับสำนวน แต่ถาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการคุมขัง จะต้องดำเนินการภายใน 48 ชั่วโมง

ในการพิจารณาสำนวนการสอบสวนชั้นอุทธรณ์ คุณความทุกฝ่ายอาจยื่นคำแถลงเป็นหนังสือหรือขอแถลงการณ์ด้วยวาจาจากได้ ศาลอาจเรียกคุณความมาให้การได้ ถ้าเห็นว่าจะเป็นประโยชน์และอาจสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติม หรือทำการสอบสวนเพิ่มเติมเองได้โดยให้ผู้พิพากษาคนหนึ่งในศาลอุทธรณ์เป็นผู้ทำการ เมื่อสอบสวนเพิ่มเติมแล้ว คุณความจะขอคุณสำนวนการสอบสวนเพิ่มเติมได้ภายใน 5 วัน นับแต่ได้วางศาล แต่ถาเป็นเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมผู้ต้องหาเวลาคุณสำนวนจะลดลงเหลือเพียง 24 ชั่วโมง ก่อนที่ศาลอุทธรณ์จะวินิจฉัย ศาลอุทธรณ์จะต้องวินิจฉัยภายใน 30 วัน ถ้าผู้ต้องหาถูกควบคุม มิฉะนั้นผู้ต้องหาจะได้รับการปล่อยชั่วคราวเป็นทางการ เว้นแต่ศาลอุทธรณ์จะได้ออกหมายนั้น

คำสั่งศาลอุทธรณ์จะฎีกาได้ เฉพาะในกรณีที่กำหนดไว้ แต่ถาคำสั่งนั้นไม่ทำให้คดีเสร็จไป จะฎีกาได้ก็ต่อเมื่อมีการวินิจฉัยในข้อหาแล้ว คำสั่งที่ฎีกาได้ทันทีจะต้องแจ้งใหญ่ของหาและคุณความทางแพ่งทราบโดยคำร้องของอธิบดีอัยการภายใน 3 วัน ในกรณีอื่น คำสั่งศาลอุทธรณ์จะส่งไปให้คุณความทราบโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนในกำหนดเวลาเดียวกัน การฎีกาจะต้องกระทำภายใน 5 วัน นับแต่ได้รับแจ้ง

ถาศาลอุทธรณ์ออกคำสั่งไม่ฟ้อง คำสั่งนี้มีผลเช่นเดียวกับคำสั่งไม่ฟ้องของผู้พิพากษาสอบสวน

คู่ความแพ่งจะฎีกาคำสั่งศาลอุทธรณ์ได้เองเฉพาะเรื่องต่อไปนี้เป็นคำสั่งไม่สอบสวน ไม่รับเป็นคู่ความทางแพ่ง คำสั่งในเรื่องอำนาจศาล คำสั่งว่าขาดอายุความ คำสั่งที่มีควินิจฉัยขอหาที่กล่าวหา ในกรณีอื่น ๆ คู่ความทางแพ่งจะฎีกาได้ต่อเมื่ออัยการฎีกาในเรื่องนั้นด้วย

ผู้ต้องหาจะฎีกาคำสั่งให้ส่งไปห้องศาลแขวงหรือศาล CORRECTIONNEL ได้เฉพาะเมื่อเป็นคำสั่งเกี่ยวด้วยอำนาจศาล หรือเป็นกรณีซึ่งคู่ความทางแพ่งเป็นผู้อุทธรณ์ คำสั่งไม่ฟ้องแต่ผู้เดียวโดยอัยการมิได้อุทธรณ์ด้วย

สำหรับคดีอุกฉกรรจ์ การสอบสวนจะต้องผ่านการพิจารณาของศาลอุทธรณ์แผนกสอบสวนเสมอ แม้จะไม่มี การอุทธรณ์คำสั่งผู้พิพากษาสอบสวนเลยก็ตาม และศาลอุทธรณ์แผนกสอบสวนเท่านั้นที่จะเป็นผู้สั่งฟ้องผู้ต้องหาและให้ส่งไปฟ้องยังศาล ASSISES (ศาลที่พิจารณาคดีอุกฉกรรจ์โดยมีคณะลูกขุน) คำสั่งนี้เป็นที่สุด

คำสั่งฟ้องของศาลอุทธรณ์จะต้องให้เหตุผลและระบุฐานความผิดด้วย มิฉะนั้นคำสั่งเป็นโมฆะ ในคำสั่งฟ้องจะสั่งควบคุมจำเลยไว้ด้วย (ผู้ต้องหาจะตกเป็นจำเลยเมื่อศาลอุทธรณ์สั่งฟ้อง) จำเลยที่ได้รับการปลดปล่อยชั่วคราวอยู่แล้ว ก็จะไม่ถูกควบคุมจนกว่าจะถึงขั้นพิจารณา คำสั่งศาลอุทธรณ์นอกจากจะให้ฟ้องในคดีอุกฉกรรจ์แล้ว ยังอาจสั่งฟ้องความผิดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันได้ทุกฐานอีกด้วย

3. ข้อแตกต่างเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานอัยการฝรั่งเศสตั้งกล่าวมาแล้วข้างต้น กับของไทยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในเรื่องการสอบสวน พอที่จะสรุปข้อแตกต่างออกได้ดังต่อไปนี้

3.1 การเริ่มต้นคดีอาญา กฎหมายฝรั่งเศสให้อัยการมีอำนาจรับคำร้องทุกข์และพิจารณาควรจะดำเนินเป็นคดีต่อไปหรือไม่ ถ้าเห็นว่าควรจะทำ การสอบสวนดำเนินคดีต่อไปแล้ว ควรจะเป็นคดีประเภทใด ถ้าเห็นว่าควรจะเป็นคดีความผิดซึ่งหน้า ก็จะดำเนินการสอบสวนแบบความผิดซึ่งหน้า ถ้าเห็นว่าเป็นคดียุ่งยากซับซ้อน ควรให้ผู้พิพากษาสอบสวนต่อไป ก็มีอำนาจขอให้ผู้พิพากษาสอบสวนดำเนินการต่อไปได้ เหล่านี้เป็นอำนาจอิสระของ

อัยการฝรั่งเศสโดยแท้ และถ้าใครสอบสวนเบื้องต้นแล้วเห็นว่าควรยุติคดีโดยไม่ฟ้องหรือไม่ควรทำการสอบสวนต่อไป ก็มีอำนาจยุติการสอบสวนได้ ซึ่งแตกต่างกับอัยการของไทย ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติให้พนักงานอัยการรับคำร้องทุกข์หรือรับคำกล่าวโทษจากญาติได้ คำร้องทุกข์และคำกล่าวโทษอันเป็นการเริ่มต้นการสอบสวนคดีนั้น อยู่ที่ตำรวจทั้งสิ้น ดังนั้นแม้จะมีผู้เสียหายมาแจ้งกับพนักงานอัยการว่า มีผู้กระทำความผิดอาญากับตนอย่างไร อัยการก็ไม่มีหน้าที่ดำเนินการให้แต่อย่างใด แม้แต่ความผิดบางประเภทที่เกิดขึ้นโดยอัยการ เป็นผู้รู้เห็นเองโดยเฉพาะ ก็ไม่อาจดำเนินการคดีกับผู้กระทำความผิดในชั้นจับกุมหรือสอบสวนได้เอง อัยการจะกระทำได้อีกแต่เพียงแจ้งเรื่องราวการกระทำผิดของผู้นั้นให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีอำนาจจับกุมและสอบสวนเท่านั้น เช่น ในคดีความผิดฐานเบียดความเท็จ และพนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนจับกุมผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาหรือไม่ก็ได้

3.2 อำนาจทำการสอบสวน อัยการฝรั่งเศสมีอำนาจทำการสอบสวนด้วยตนเองอย่างกว้างขวางมากนับตั้งแต่ เมื่อมีคดีเกิดขึ้นไม่ว่าคดีที่ต้องสอบสวนเบื้องต้นหรือคดีที่ต้องสอบสวนซึ่งหน้า ต้องแจ้งให้อัยการทราบ อัยการมีอำนาจไปยังที่เกิดเหตุ ทำการสอบสวนด้วยตนเอง หรือสั่งการตามที่ได้เห็นสมควร หรืออาจสั่งให้ตำรวจทำการสอบสวนในความควบคุมของอัยการได้ทั้งสิ้น อัยการมีอำนาจสอบปากคำพยานเพื่อใช้เป็นพยานหลักฐานในการดำเนินคดีชั้นศาลต่อไป มีอำนาจอนุญาตให้ตำรวจควบคุมตัวผู้ต้องหาต่ออีก 24 ชั่วโมงหลังจากที่ตำรวจควบคุมตัวผู้ต้องหามาแล้ว 24 ชั่วโมงและในคดีบางประเภท กฎหมายกำหนดอำนาจควบคุมมากขึ้น แต่ตำรวจต้องขออนุญาตจากอธิบดีอัยการศาลฎีกา มีอำนาจอนุมัติให้ปิดสิ่งของที่เห็นว่าเป็นประโยชน์แก่คดี การสอบสวนความผิดซึ่งหน้าอัยการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการค้นสถานที่บางแห่งตามที่กฎหมายกำหนด มีอำนาจออกหมายเรียกให้บุคคลมาพบอัยการ ฯลฯ อำนาจเหล่านี้ของอัยการของไทยไม่มีเลย เพราะเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนทั้งสิ้น และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาก็ไม่ได้บัญญัติให้อัยการเป็นพนักงานสอบสวนหรือมีส่วนร่วมในการสอบสวนแต่อย่างใดไม่ ดังนั้นการรวบรวม

รวมค้นหาพยานหลักฐานในคดีจึงเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนเพียงอย่างเดียว และเมื่อพนักงานสอบสวนทำการรวบรวมพยานหลักฐานมาเสนออัยการแล้ว อัยการมีเพียงตรวจว่าพยานหลักฐานนั้นเพียงพอที่จะเสนอให้ศาลวินิจฉัยหรือไม่ ถ้าไม่เพียงพอก็สั่งไม่ฟ้อง ถ้าเห็นว่ายังมีบกพร่องก็สั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมมาให้เท่านั้น

3.3 การยุติคดี อัยการฝรั่งเศสมีอำนาจยุติคดีโดยเด็ดขาด จะเห็นได้จากในกรณี 3.1 นั้น เป็นการยุติคดีเบื้องต้น เมื่อเห็นว่าการร้องทุกข์ไม่มีมูลเพียงพอที่จะให้อัยการดำเนินการสอบสวนต่อไป นอกจากนี้เมื่อมีการสอบสวนแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการสอบสวนเบื้องต้น หรือสอบสวนความผิดซึ่งหน้า อัยการมีอำนาจพิจารณาสรุปของการสอบสวนอีกครั้งหนึ่ง ถ้าเห็นว่าควรยุติคดีได้โดยไม่ฟ้อง หรือไม่ใช้คดีที่บังคับให้ต้องทำการสอบสวน โดยผู้พิพากษาสอบสวน คดีนั้นก็ยุติลงโดยเด็ดขาด ผู้พิพากษาสอบสวนไม่มีอำนาจทำการสอบสวนคดีต่อไป เว้นแต่ผู้เสียหายในคดีนั้นจะยื่นคำร้องขอเป็นความทางแพ่งต่อผู้พิพากษาสอบสวน โดยการวางเงินค่าธรรมเนียมตามจำนวนที่ศาลสั่งถูกต้อง ซึ่งอาจทำให้อัยการต้องขอให้เปิดการสอบสวนโดยผู้พิพากษาสอบสวนได้ แต่สำหรับอัยการของไทยนั้น เมื่อพนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนมาให้อัยการพิจารณาแล้ว ไม่ว่าพนักงานสอบสวนจะมีความเห็นควรสั่งฟ้อง หรือไม่สั่งฟ้องก็ตาม เมื่ออัยการมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องแล้ว คำสั่งนั้นยังไม่สามารถยุติคดีทันที จะต้องเสนอสำนวนนั้นไปยังอธิบดีกรมตำรวจ ในกรณีที่คดีที่เกิดขึ้นในกรุงเทพมหานคร หรือเสนอไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดในกรณีที่คดีเกิดในต่างจังหวัด ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นชอบด้วยกับคำสั่งของพนักงานอัยการ คดีนั้นก็จะเป็นอันยุติ แต่ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดมีความเห็นแย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ ต้องส่งสำนวนคดีนั้นไปให้อธิบดีกรมอัยการชี้ขาดอีกครั้ง คำสั่งของอธิบดีกรมอัยการจึงจะถึงที่สุด แม้คดีจะยุติแล้ว ผู้เสียหายยังมีสิทธิฟ้องคดีอาญาได้เองโดยไม่ต้องพึ่งความเห็นหรือสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเลย

ประเทศสหรัฐอเมริกา

1. การดำเนินคดีในประเทศสหรัฐอเมริกา

ก่อนที่จะศึกษากฎหมายที่เกี่ยวกับเรื่องนี้ จำเป็นจะต้องเข้าใจว่าประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นประกอบด้วยมลรัฐต่าง ๆ รวมกันเข้าโดยที่แต่ละมลรัฐมีการปกครองของตนเอง มีอำนาจออกกฎหมายและกฎข้อบังคับใด ๆ ขึ้นใช้ในมลรัฐนั้น ๆ ได้ แต่รัฐบาลกลางซึ่งเป็นรัฐบาลที่รวมผู้แทนของแต่ละมลรัฐจะออกกฎหมายขึ้นใช้บังคับทั่วทั้งประเทศ และทุก ๆ มลรัฐจะต้องเคารพนับถือกฎหมายที่ออกโดยรัฐบาลกลาง ซึ่งเรียกว่า กฎหมายของสหรัฐ ถ้ากฎหมายที่ออกโดยฝ่ายบริหารของมลรัฐนั้นขัดกับกฎหมายของสหรัฐ กฎหมายนั้นจะใช้ในมลรัฐไม่ได้ ทั้งหมดนี้มีอยู่ในรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา

เมื่อเป็นเช่นนี้กฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาในแต่ละมลรัฐจึงอาจแตกต่างกันไปบ้างรวมทั้งในส่วนที่ว่าควมเจ้าหน้าที่ของมลรัฐอันใดแก่ศาล (ผู้พิพากษา) อัยการ และตำรวจ แต่อย่างไรก็ดี กฎหมายของสหรัฐได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนี้ไว้อย่างชัดเจนแล้ว เพราะเป็นเรื่องสำคัญที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนสหรัฐทั่วประเทศ จึงทำให้หลักการดำเนินคดีอาญาของทุก ๆ มลรัฐจึงเกือบจะเหมือนกันทั้งประเทศ จะแตกต่างกันไปบ้างก็เป็นรายละเอียดปลีกย่อยเท่านั้น

2. พนักงานอัยการของสหรัฐอเมริกา

บุคคลที่จะเข้ารับตำแหน่งอัยการของสหรัฐ (คือพนักงานอัยการของรัฐบาลกลาง) ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินคดีเมื่อมีการทำผิดกฎหมายของสหรัฐ (FEDERAL LAWS) จะต้องได้รับการแต่งตั้งจากประมุขของส่วนราชการฝ่ายยุติธรรม⁷ (DEPARTMENT OF

⁷ส. เปรมาวิน และ ม.อรรถไกรวัฑฒ์, ระบอบอัยการ (พระนคร : ไทยเซมม, 2498), หน้า 66.

JUSTICE) แต่สำหรับบุคคลที่จะเข้ารับตำแหน่งอัยการของมลรัฐ ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินคดี เมื่อมีการทำผิดกฎหมายของมลรัฐที่ตนประจำอยู่นั้น จะต้องสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง และถ้าเป็นมลรัฐใหญ่ ๆ ที่จำเป็นต้องมีอัยการผู้ช่วย ซึ่งเมื่อผู้สมัครได้รับแต่งตั้งเป็นอัยการของมลรัฐแล้ว เขาก็มีสิทธิที่จะแต่งตั้งอัยการผู้ช่วยจากผู้ที่เขาเห็นสมควรอีกคนหนึ่งได้

3. อำนาจของพนักงานอัยการ

สหรัฐอเมริกาถือว่าอัยการเป็นกลไกสำคัญที่สุดในการดำเนินคดีอาญา และเป็นเจ้าหน้าที่ปราบปรามการกระทำผิดอาญาค้วย ดังนั้นทั้งอัยการของสหรัฐอเมริกาและอัยการของมลรัฐจึงมีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกัน โดยมีอำนาจหน้าที่เริ่มตั้งแต่ทำการจับกุมผู้กระทำผิด สอบสวนพยานหลักฐาน ฟ้องร้อง ถอนฟ้อง และแม้เมื่อศาลพิพากษาแล้วก็ยังมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการรอภัยโทษ หรือการให้ PAROLE อีกด้วยซึ่งการใช้อำนาจหน้าที่เหล่านี้เป็นการใช้อย่างกว้างขวาง เต็มขนาด และเป็นการภายใน ไม่จำต้องชี้แจงเหตุผลแก่ผู้ใด เว้นแต่ในบางกรณีที่มีกฎหมายกำหนดไว้เป็นพิเศษ เช่น ในบางมลรัฐมีกฎหมายบัญญัติไว้ว่าอัยการจะขอถอนฟ้องได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากศาลเสียก่อนเป็นต้น แต่หาโดยทั่วไปแล้วอัยการมีอำนาจเป็นอิสระมาก

3.1 อำนาจของพนักงานอัยการที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญา ในส่วนที่เกี่ยวกับการสอบสวนนั้น แม้ว่าโดยปกติแล้วการสอบสวนเสาะหาพยาน การรวบรวมพยานหลักฐานและการจับตัวผู้กระทำผิดเป็นหน้าที่ของตำรวจ แต่พนักงานอัยการมีอำนาจเข้าควบคุมได้ตั้งแต่เริ่มต้น กล่าวคือเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น อัยการจะทำหน้าที่เป็นผู้บริหารประสานงานและสั่งการกับผู้อยู่ในสำนักงานของตน และกับตำรวจและเจ้าหน้าที่ซึ่งทำการสอบสวนและป้องกันอาชญากรรมหน่วยอื่น ๆ ค้วย เช่น สำนักงานอัยการ COUNTY OF NEW YORK ในนครนิวยอร์ก มีหน่วยฆาตกรรม (HOMICIDE BUREAU) ซึ่งมีอัยการผู้ช่วยประจำอยู่ตลอดเวลา เมื่อเกิดมีการฆาตกรรมขึ้น อัยการผู้ช่วยจากหน่วยนี้ต้องไปทำการสืบสวนร่วมกับตำรวจในที่เกิดเหตุ ใ้ส่วนปากคำพยานควบคุมการสอบสวนและการดำเนินคดีจนถึงชั้นพิจารณา

นอกจากจะมีอำนาจควบคุมการสอบสวนร่วมกับตำรวจตั้งกล่าวแล้ว พนักงานอัยการ
 ยังอาจเริ่มดำเนินการสอบสวนเสียเองโดยไม่ต้องรอรับแจ้งจากตำรวจก็ได้ และเพื่อ
 การนี้สำนักงานอัยการบางแห่งก็ขอแบ่งกำลังตำรวจประเภทนักสืบ (DETECTIVE) จาก
 องค์การตำรวจมาประจำและขึ้นตรงกับสำนักงานอัยการเลย สำนักงานอัยการบางแห่งก็
 จัดตั้งกองนักสืบของตนเองที่เกี่ยว เมื่อใดทราบหรือสงสัยว่ามีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ทั้งนี้
 จะโดยการสืบสวนของหน่วยนักสืบดังกล่าว หรือได้รับแจ้งจากเอกชนก็ตาม (สำนักงานอัยการ
 ในเมืองใหญ่ ๆ มักจะมีแผนกรับคำร้องทุกข์ที่เรียกว่า COMPLAINT BUREAU ไว้)
 แม้ตำรวจจะยังไม่มีการดำเนินการหรือแจ้งให้อัยการทราบ เมื่ออัยการได้สืบสวนและทราบ
 เรื่องเองแล้วก็อาจแจ้งให้ตำรวจดำเนินการสอบสวนในเรื่องนั้น ๆ ได้ หรืออัยการดำเนินการ
 การสอบสวนต่อไปด้วยตนเองก็ได้ เพราะมีทั้งเครื่องมือและอำนาจอยู่พร้อมแล้ว

ในการขอหมายจับผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดอาญาจากผู้พิพากษาใน MAGISTRAT
 หรือ JUSTICE OF THE PEACE นั้น ในบางมณฑลมีกฎหมายบัญญัติให้ต้องได้รับความ
 เห็นชอบจากอัยการเสียก่อน โดยถือว่าการขอหมายจับเป็นการแสดงความตั้งใจว่าจะฟ้อง
 ร้อง นอกจากนั้นบางที่ JUSTICE OF THE PEACE ก็จะไม่ยอมออกหมายจับให้จนกว่า
 จะปรากฏว่าคำขอนั้นได้รับความเห็นชอบจากอัยการแล้ว แม้จะไม่มีกฎหมายบังคับไว้เช่น
 นั้นก็ตาม⁸

เมื่อกล่าวถึง JUSTICE OF THE PEACE หรือเรียกย่อ ๆ ว่า J.P. แล้ว
 ก็สมควรที่จะเข้าใจถึงอำนาจและหน้าที่ของ J.P. เสียก่อน เพราะมีความเกี่ยวพันกับ
 อำนาจของพนักงานอัยการที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาควบคู่กันไปด้วย

⁸อุททิศ แสนโกสิก, อัยการบ้านนอก (พระนคร : อักษรสารการพิมพ์
 2503), หน้า 1 - 4.

J.P. เป็นผู้มีหน้าที่พิจารณาและตัดสินการกระทำผิดอาญา กล่าวคือ

1. เป็นผู้พิจารณาและตัดสินความอาญาที่เกี่ยวกับความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ภายในหมู่บ้าน เมื่อผู้ต้องหากระทำผิดมาอยู่ที่ทำการและ J.P. พึงขอกกล่าวหาข้อแก้ตัวแล้วก็จะตัดสินคดีไปทันที แต่ให้สิทธิความไว้วางใจ ถ้าไม่พอใจวิธีการพิจารณาตัดสินคดีของ J.P. ก็มีสิทธิที่จะแถลงขอนาคดีนั้นไปฟ้องร้องยัง COUNTY COURT เพื่อให้ให้มีการพิจารณาคดีใหม่ และไม่ถือเป็นการฟ้องซ้ำ เพราะในชั้นพิจารณาโดย J.P. นี้เป็นการวินิจฉัยการกล่าวหาไม่ใช่เรื่องฟ้อง การกล่าวหาของผู้ต้องหาในชั้นนี้จึงไม่ใช่การฟ้องร้องและเมื่อคดีไปถึง COUNTY COURT จึงจะถือเป็นการฟ้องคดี และพิจารณาคดีในศาลอย่างแท้จริง และใน COUNTY COURT จะพิจารณาโดยมีลูกขุน

2. ทำหน้าที่ไต่สวนมูลคดีอาญา ที่ไม่ใช่ความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งโดยปกติแล้วตำรวจจะนำตัวผู้ต้องหาที่กล่าวมาอยู่ที่ทำการของ J.P. แล้ว ตำรวจจะกล่าวหาผู้ต้องหานั้นต่อ J.P. ด้วยวิธี "INFORM" คือวิธีเล่าเรื่องและพฤติการณ์ที่หาว่าผู้ต้องหาผิด ไม่มีการซักถามพยานในชั้นนี้ แล้วจะเป็นหน้าที่ของ J.P. ที่จะชี้แจงและอธิบายข้อกล่าวหาให้ผู้กระทำผิดไต่ทราบ รวมทั้งแจ้งถึงสิทธิของผู้ต้องหาทราบ ได้แก่ สิทธิที่จะได้ประกันตัว สิทธิที่จะมีทนายและพทนาย สิทธิที่จะได้รับการไต่สวนมูลฟ้อง (PRELIMINARY EXAMINATION) ถ้าผู้ต้องหาสละสิทธิไม่ขอให้มีการไต่สวนมูลฟ้อง J.P. จะส่งตัวผู้ต้องหาไปยัง DISTRICT COURT เพื่อดำเนินการต่อไป แต่ในกรณีที่ผู้ต้องหาขอใช้สิทธิในการไต่สวนมูลฟ้อง J.P. ก็จะให้ผู้กล่าวหาพยานหลักฐานเข้าแสดงมูลฟ้อง ในการนี้ผู้ต้องหาอาจถามค้านพยานของผู้กล่าวหา และนำพยานของตนเข้าสืบหักล้างได้ J.P. จะฟังพยานหลักฐานทั้งสองฝ่ายพอสมควร ถ้าเห็นว่าคดีมีมูล (PROBABLE COUSE) จะส่งตัวผู้กระทำผิดพร้อมกับหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้จากการไต่สวนไปยัง DISTRICT COURT แต่ถ้าเห็นว่าคดีไม่มีมูล ก็จะปล่อยผู้ต้องหาไปทันที

อำนาจและหน้าที่ของ J.P. ในการพิจารณาคดีผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็คือ หรือไต่สวนมูลฟ้องคดีอุกฉกรรจ์ก็ เกี่ยวพันกับอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการอย่าง

ใกล้ชิด โดยเหตุที่ J.P. เป็นบุคคลซึ่งได้รับเลือกจากราษฎรในหมู่บ้านซึ่งส่วนใหญ่จะไม่ขึ้นนักกฎหมาย ที่ทำการ J.P. จึงมีอัยการผู้ช่วยซึ่งส่งมาจากสำนักงานอัยการมาประจำ และเป็นพี่ปรึกษากฎหมายของ J.P. ทั้งนี้เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประชาชน เมื่อ J.P. จะพิจารณาคดีสินค้าหรือไต่สวนมูลฟ้อง ก็จะได้รับคำแนะนำจากอัยการผู้ช่วย และมักจะปฏิบัติตามคำแนะนำนั้นอยู่เสมอ จึงกล่าวได้ว่า อัยการมีหน้าที่ควบคุมการพิจารณาคดีสินค้าของ J.P. ให้เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย และควบคุมการไต่สวนมูลฟ้องของ J.P. ด้วย ยิ่งถ้าเป็นคดีที่อัยการได้เข้าร่วมมือมาตั้งแต่ชั้นสอบสวนด้วยแล้ว J.P. มักจะเชื่อว่าคดีมีมูลตามความเห็นของอัยการ เสมอ

แม้ว่า J.P. จะทำการไต่สวนเห็นว่าคดีมีมูลเพื่อจะส่งมาฟ้องยัง DISTRICT COURT ก็ยังไม่อาจฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดียังศาลได้เลย จะต้องผ่านการพิจารณาของอัยการอีกว่า ควรจะฟ้องร้องผู้กระทำความผิดต่อไปหรือไม่ ซึ่งถ้าอัยการยังเห็นว่าควรฟ้องร้องต่อไป คำฟ้องของอัยการจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะลูกขุนใหญ่ (GRAND JURY) เสียก่อน สาเหตุที่จะต้องให้คณะลูกขุนใหญ่ (GRAND JURY) ให้ความเห็นชอบคำฟ้องของอัยการก็เพราะในสมัยโบราณเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือของกษัตริย์มักจะแกล้งฟ้อง โดยไม่มีหลักฐานเพียงพอ เพื่อป้องกันกรแกล้งฟ้องดังกล่าว จึงมีคณะลูกขุนใหญ่ (GRAND JURY) ซึ่งเป็นประชาชนธรรมดา พิจารณาการฟ้องคดีอีกโดยคณะลูกขุนนี้ประกอบด้วยบุคคลที่ได้รับเลือกจากผู้ที่ไม่เคยต้องโทษทางอาญา และไม่เคยค้างภาษีแก่สหรัฐ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นนักกฎหมายจำนวนไม่น้อยกว่า 16 คนและไม่เกิน 23 คน สำหรับอำนาจหน้าที่และวิธีพิจารณาของคณะลูกขุนใหญ่นั้นจะกล่าวต่อไปในตอนทีกล่าวถึงอำนาจของพนักงานอัยการ ในการดำเนินการฟ้องคดีต่อไปหรือไม่ดำเนินการฟ้องคดีก็ภายหลังจากการสอบสวนคดีเสร็จสิ้น

3.2 อำนาจของพนักงานอัยการที่จะให้มีการดำเนินคดีหรือไม่ให้มีการดำเนินคดีต่อไปยังศาล นั้นเป็นอำนาจที่สำคัญที่สุดที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาของสหรัฐ กล่าวคือเมื่อการสอบสวนคดีอาญาเสร็จสิ้นไม่ว่าจะเป็นการสืบสวนสอบสวนโดยตำรวจ โดยอัยการหรือทั้งสองฝ่ายร่วมมือกันสืบสวนสอบสวนก็ตาม จะต้องนำพยานหลักฐานทั้งหมดรวบรวมเป็น

ส่วนการสอบสวนแล้ว เป็นหน้าที่ของอัยการที่จะพิจารณาส่วนการสอบสวนนั้นว่า สมควร
จะฟ้องร้องผู้ต้องหาต่อไปหรือไม่ ถ้าเห็นว่าสมควรฟ้อง ก็จะดำเนินการอย่างหนึ่ง ถ้าเห็น
ไม่ควรฟ้องก็จะดำเนินการอีกอย่างหนึ่งดังจะกล่าวต่อไปนี้

ก. กรณีที่พนักงานอัยการเห็นสมควรฟ้อง จะต้องแยกพิจารณาการกระทำ ความ
ผิดอาญาออกเป็น 6 ชนิด แล้วดำเนินการแตกต่างกันดังนี้

1. ถ้าเป็นการกระทำ ความผิดอุกฉกรรจ์ อันได้แก่การกระทำ ความผิดที่มีโทษ
ถึงประหารชีวิต หรือความผิดซึ่งมีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป หรือ
ต้องทำงานหนัก อัยการจะนำตัวผู้ต้องหาไปยัง J.P. ถ้าเป็นการกระทำ
ความผิดที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป หรือต้องทำงานหนัก จำเลยอาจ
ขอให้ J.P. พิจารณาแล้วตัดสินคดีไปได้เลย อันเป็นการฟ้องแบบ
"INFORMATION" ดังจะกล่าวต่อไป แต่ถ้าจำเลยไม่ขอหรือเป็นการ
กระทำ ความผิดที่มีโทษถึงประหารชีวิต J.P. จะทำหน้าที่ไต่สวนมูล
ฟ้องดังกล่าวมาแล้ว เมื่อเห็นว่าคดีมีมูล ก็จะส่งสำนวนมายัง DISTRICT
COURT เพื่อให้ DISTRICT COURT พิจารณาเลือกคณะลูกขุนใหญ่
(GRAND JURY) โดยความเห็นชอบจากฝ่ายอัยการผู้เป็นโจทก์ และ
ฝ่ายจำเลย และเมื่อได้คณะลูกขุนใหญ่แล้ว อัยการจะนำพยานหลักฐาน
ต่าง ๆ เข้าแสดงเพื่อให้คณะลูกขุนใหญ่พิจารณาว่า ผู้กระทำความผิด
ควรถูกฟ้องหรือไม่ โดยที่ฝ่ายจำเลยจะไม่มีส่วนรู้เห็นหรือนำพยานหลักฐาน
เข้ามาแสดงต่อคณะลูกขุนใหญ่เลย และในทางปฏิบัติแล้ว GRAND
JURY หรือคณะลูกขุนใหญ่นี้ไม่ไต่ถามกฎหมาย เมื่ออัยการนำหลักฐาน
เข้าแสดงก็จะแนะนำคณะลูกขุนใหญ่ไปด้วย ซึ่งคณะลูกขุนใหญ่ก็มักจะส่ง
ไปในทางที่อัยการแนะนำเสมอ ด้วยเหตุนี้คนส่วนใหญ่จึงเห็นว่าควรเลือก
ระบบพิจารณาโดยคณะลูกขุนใหญ่ได้แล้วเพราะเขาเห็นว่าในทางปฏิบัติ
มีหน้าที่คล้ายกับคอยคำสั่งตามที่พนักงานอัยการต้องการเท่านั้น และใน
สมัยปัจจุบัน ระบบอัยการ เป็นที่ไว้วางใจว่าจะไม่แก่งแย่งเหมือนเช่น

ในสมัยโบราณ

เมื่อคณะลูกขุนใหญ่พิจารณาแล้วมีความเห็นว่าคดีนั้นควรฟ้อง FOREMAN ซึ่งศาลตั้งจาก JURY คนหนึ่งในคณะ GRAND JURY ให้เป็นหัวหน้า จะเป็นผู้ทำรายงานให้ศาลทราบ แล้วทำคำฟ้องที่เรียกว่า INDICTMENT ต่อไป

INDICTMENT นี้ปกติพนักงานอัยการจะเป็นผู้ร่างและเตรียมให้เสร็จ แล้วให้คณะลูกขุนใหญ่สลักหลังให้โดยจะใช้คำว่า A TRUE BILL แล้วประทับตราลงลายมือชื่อเสนอศาลต่อไป

มีข้อสังเกตว่า การอ้างตัวบทกฎหมายใน INDICTMENT แม้จะมีผิดพลาดไปบ้าง ก็ไม่ถือเป็นความผิดในข้อสาระสำคัญมากมาย เว้นแต่จำเลยจะคัดค้าน และแสดงให้เห็นว่าตนเสียเปรียบจากการอ้างบทกฎหมายผิด ๆ เช่นนั้น ฉะนั้น ศาลส่วนมากจึงต้องพิจารณา INDICTMENT ด้วยความรอบคอบ ส่วนมากเห็นว่า INDICTMENT เป็นคำฟ้องที่กล่าวหาจำเลยว่าทำผิดกฎหมายที่ใดบทหนึ่งแล้วก็ถือว่าเป็นคำฟ้องที่สมบูรณ์แล้ว แม้ว่าอัยการประสงค์จะให้ลงโทษในบทอื่นก็ตาม และแม้ที่สุดจะไม่มีการอ้างตัวบทกฎหมายไว้เลยใน INDICTMENT ศาลก็ยังถือว่าไม่ถือเป็นคำฟ้องบกพร่อง จนถึงเป็นเหตุยกฟ้อง ถ้าไม่ทำให้จำเลยหลงผิด ความสำคัญอยู่ที่ว่า INDICTMENT นั้น ได้แสดงให้เห็นชัดถึงการกระทำของจำเลยที่ถือว่าเป็นความผิด ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยแล้ว การฟ้องแบบ INDICTMENT นั้นเป็นคำฟ้องที่เคร่งครัดน้อยกว่าของเรา

2. ถ้าเป็นการกระทำความผิดที่ไม่ใช่ความผิดออกฉกรรจ์ หรือเป็นความผิดออกฉกรรจ์ แต่มีอัตราโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป หรือต้องทำงานหนักที่จำเลยสละสิทธิการฟ้องคดีแบบ INDICTMENT แล้ว หากคดีนั้น ๆ ไม่ใช่คดีที่อาญายุติได้ใน J.P. อัยการนี้มีอำนาจที่จะดำเนินการฟ้อง

แบบ INFORMATION ซึ่งการฟ้องวิธีนี้ไม่ต้องผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากคณะลูกขุนใหญ่ก่อน และเป็นอำนาจเต็มที่ของอัยการแต่ผู้เดียว โดยเตรียมคดี ร่างฟ้อง แล้วยื่นฟ้องศาล DISTRICT ได้เลย

ข. กรณีพนักงานอัยการเห็นว่าไม่ควรฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ในกรณีเช่นนี้ อัยการมีอำนาจสั่งไม่ฟ้องคดีใดทันที เพราะถือว่าอัยการเป็นเจ้าหน้าที่ปราบปรามการกระทำผิดของรัฐ ฉะนั้นการใช้อุบายพิโนจในการสั่งไม่ฟ้องหรือการสั่งฟ้องคดีของอัยการ ซึ่งเป็นอำนาจที่กว้างขวางและเป็นอิสระมาก เช่น หากอัยการเห็นว่าตามรูปคดีหลักฐานอ่อน หรือพยานหลักฐานที่จะเบิกความ หรือแสดงต่อศาลสูญหาย หรือเจ้าทุกข์มีส่วนร่วมในการกระทำความผิดหรือเห็นว่าการดำเนินคดีอาจสิ้นเปลืองทรัพย์หรือเสียเวลามากเกินไป เหล่านี้อาจเป็นข้ออ้างหรือเหตุผลที่อัยการหยิบยกขึ้นมาประกอบการใช้อุบายพิโนจในการสั่งไม่ฟ้องคดีได้ นอกจากนี้อัยการยังอาจต่อรองในการตั้งข้อหากับผู้กระทำผิดได้ กล่าวคือ ในคดีที่จะฟ้องคดีอุกฉกรรจ์ (FELONY) อัยการอาจต่อรองกับผู้ต้องหาหรือผู้กระทำความผิด โดยให้ผู้กระทำความผิดรับสารภาพในความผิดสถานเบา ทั้งนี้โดยอัยการจะคำนึงถึงเหตุผลประกอบเหตุที่จะใช้อุบายพิโนจดังกล่าว ซึ่งหากเป็นที่ตกลงกันได้ อัยการอาจฟ้องผู้ต้องหาตามข้อตอร์องนั้น ๆ

เหตุผลประกอบอุบายพิโนจสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีก็คือ การต่อรองใหญ่ของหารับสารภาพในข้อหาที่เบาที่สุด หากพิจารณาทางทฤษฎีของกฎหมายที่ว่าผู้กระทำความผิดควรต้องรับโทษตามความผิดที่ได้กระทำลงไปแล้ว อำนาจการใช้อุบายพิโนจหรือการต่อรองของอัยการ เป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องที่เคียวนัก อย่างไรก็ตามเหตุที่เขาให้อำนาจแก่อัยการของสหรัฐอเมริกามากเพราะเห็นว่า อัยการ เป็นคนของประชาชน อัยการต้องพยายามปฏิบัติหน้าที่และป้องกันส่วนได้เสียของประชาชนอย่างเต็มความสามารถ และต้องไม่ผิดมติของประชาชน

3.3 อำนาจของพนักงานอัยการในการระงับการดำเนินคดี อัยการอาจ

ระงับการดำเนินคดีโดย

1. ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ฟ้องต้องทำเป็น INFORMATION อัยการก็จะไม่ทำ INFORMATION นั้น ๆ ทั้งนี้แม้บางรัฐกฎหมายจะบังคับให้ทำ INFORMATION ก็ตาม อัยการก็ยังมีสิทธิจะร้องต่อศาลให้ยกฟ้องโดยวิธีเรียกว่า ไม่ติด

ใจดำเนินคดี (NOLLE PROSEQUI)

2. ในกรณีที่ศาลกำหนดให้ความผิดบางประเภท ชนิดอัตราโทษสูง เมื่อ J.P. ได้เห็นว่ามิมูลแล้วส่งมายัง DISTRICT COURT เพื่อให้ GRAND JURY ให้ความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง โดยให้อัยการนำพยานหลักฐานเข้าแสดงต่อ GRAND JURY นั้น อัยการอาจใช้ดุลยพินิจที่จะระงับคดีโดยไม่นำพยานหลักฐานเข้าเสนอต่อ GRAND JURY ก็ได้

3. ในกรณีที่ 2 แม้อัยการจะนำพยานหลักฐานเข้าเสนอต่อ GRAND JURY และ GRAND JURY เห็นว่าคดีมีหลักฐานควรฟ้องแล้วก็ตาม ถ้าอัยการพิจารณาภายหลังว่ายังไม่ควรยื่นฟ้องผู้ต้องหาแล้ว อัยการก็มีอำนาจหน้าที่จะไม่ทำคำฟ้อง ที่เรียกว่า INDICTMENT ตามคำสั่งของ GRAND JURY ก็ได้

สำหรับในกรณี 2, 3 นั้นมีกฎหมายในหลายมณฑลบัญญัติไว้ว่าให้มีการแต่งตั้งอัยการพิเศษ (SPECIAL PROSECUTING ATTORNEY) โดยศาลหรือโดยผู้ว่าการของรัฐ เพื่อดำเนินการแทนอัยการได้ แต่ในทางปฏิบัติแล้ว เกือบจะไม่มีการใช้วิธีตั้งอัยการพิเศษเช่นนี้เลย ฉะนั้น อัยการจึงมีอำนาจอย่างกว้างขวางในการที่จะยื่นฟ้องหรือไม่ก็ได้

เรื่องอำนาจอิสระของอัยการสหรัฐในการสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดี หลังจากที่มีการสอบสวนคดีเสร็จสิ้นนี้ ศาลสูงสหรัฐกล่าวไว้ในคดีระหว่าง UNITED STATES กับ WOODY โดยกล่าวว่า

อัยการมีอำนาจเด็ดขาดในการฟ้อง และไม่ฟ้องคดีอาญา อัยการเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องนี้โดยตรง ศาลไม่อาจก้าวล่วงหรือขัดขวางได้ หากอัยการไม่ประสงค์จะฟ้อง เขาก็มีอำนาจที่จะทำคำร้องและยื่นต่อศาล ให้ศาลทราบว่า อัยการไม่ดำเนินคดีกับจำเลยต่อไป ศาลก็จะจำหน่ายคดีเสียจากสารบบความ อำนาจการวินิจฉัยคดีใดควรฟ้องแล้วดำเนินคดีไปถึงที่สุดนี้ จำเป็นต้องมีผู้หนึ่งผู้ใดใช้อำนาจนี้ และตามหลัก COMMON LAW ก็ได้ถือว่า

อัยการ เป็นผู้รักษากฎหมาย⁹

อนึ่ง เป็นที่ควรสังเกตว่าในสหรัฐอเมริกา ผู้เสียหายไม่มีสิทธิฟ้องคดีอาญาเองอย่างประเทศไทย ต้องให้อัยการดำเนินคดีให้ และคดีอาญานั้นถ้าศาลยกฟ้องไม่ว่ากรณีใด อัยการไม่มีสิทธิอุทธรณ์ แต่ศาลศาลลงโทษจำเลยอุทธรณ์ฎีกาได้เสมอ¹⁰

3.4 อำนาจของพนักงานอัยการในการถอนฟ้อง เมื่อฟ้องไปแล้ว อัยการก็อาจจะยอมรับคำสารภาพของจำเลยในความผิดอันมีโทษเบากว่าความผิดที่ฟ้องได้ หรืออัยการอาจขอถอนฟ้องก็ได้ และศาลของบางรัฐเคยวินิจฉัยไว้ว่า อัยการจะขอถอนฟ้องได้แม้ว่า ลูกขุน (ลูกขุนในที่นี้หมายถึง PETIT JURY ซึ่งมีหน้าที่ชี้ขาดในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลว่าจำเลยกระทำผิดหรือไม่ ซึ่งต่างกับ GRAND JURY ผู้มีหน้าที่ไต่สวนมูลฟ้องเท่านั้น) จะชี้ขาดว่าจำเลยกระทำผิดแล้ว ถ้าศาลยังไม่ได้พิพากษาลงโทษ บางมลรัฐคำร้องขอถอนฟ้องของอัยการต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน ซึ่งในทางปฏิบัติศาลก็อนุญาตตามอยู่เสมอ แต่สำหรับในมลรัฐทั่ว ๆ ไปนั้น อัยการขอถอนฟ้องได้โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากศาล เพราะถือว่าเรื่องนี้ การตัดสินใจของอัยการเป็นเรื่องสำคัญ และแม้ศาลจะไม่อนุญาตให้ถอนฟ้องดำเนินคดีต่อไป ก็คงจะไม่เป็นผล

ในระหว่างสอบสวนอัยการอาจจะกันผู้ต้องหาคนใดคนหนึ่งไว้เป็นพยาน โดยไม่ฟ้องหรือถอนฟ้องเสีย สำหรับผู้ต้องหาคนนั้น ในทางปฏิบัติแล้วเมื่ออัยการได้ให้คำมั่นสัญญา

⁹อมร อินทรกำแหง, "อำนาจในคดีอาญาของอัยการอเมริกัน," อัยการนิเทศก์, เล่ม 22, ฉบับที่ 2(2503), หน้า 412.

¹⁰ประเทือง กิริติบุตร, ความเป็นธรรมในการฟ้องคดีอาญา, เอกสารวิจัยส่วนบุคคลในลักษณะวิชาสังคมจิตวิทยา นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร 251๐. หน้า 63.

กับผู้ที่ต้องหาที่มาเป็นพยานโจทก์ว่าจะไม่ฟ้องอีกแล้วก็มักจะรักษาคำมั่นสัญญา ไม่มีการนำตัวมาฟ้องอีก เพราะมีฉันทอไปข้างหน้าจะไม่มีทางกันผู้ต้องหาไว้เป็นพยานสำเร็จ แม้โดยทางทฤษฎีแล้ว อัยการอาจฟ้องผู้ต้องหาที่กันไว้เป็นพยานก็ได้ แต่ศาลของบางมลรัฐถือหลักว่า คำมั่นสัญญาของอัยการในเรื่องนี้เป็นข้อแก้ตัวให้จำเลยพ้นโทษได้

เมื่อมีการพิจารณาคดีสินว่าจำเลยกระทำผิดจริงคงฟ้อง เมื่อศาลจะพิจารณาวางบทกำหนดโทษจำเลยเพื่อพิพากษา อัยการอาจแถลงขอให้ศาลลงโทษจำเลยหนักหรือเบาตามสมควร และคำแถลงนี้มีอิทธิพลต่อการใช้ดุลยพินิจวางโทษของศาลมาก

3.5 อำนาจของพนักงานอัยการในการพิจารณาอภัยโทษ ลดโทษหรือปลดปล่อยนักโทษ ในการพิจารณาอภัยโทษ ลดโทษ หรือปลดปล่อยจากการจำคุกก่อนครบกำหนดโทษ แต่ยังไม่อยู่ในการคุมความประพฤติของเจ้าพนักงาน (PAROLE) คณะกรรมการซึ่งมีหน้าที่พิจารณา จะขอความเห็นมายังอัยการว่าควรปฏิบัติอย่างไรแก่นักโทษ ผู้ร้องขอมาเมื่ออัยการได้ทำการสอบสวนแล้ว ก็จะนำบันทึกแสดงความเห็นไปยังคณะกรรมการหรือไปชี้แจงด้วยตนเองว่าควรปฏิบัติตามคำขอของนักโทษผู้นั้นเพียงใด

สำหรับนักโทษของสหรัฐ (คือของรัฐบาลกลางเอง) นั้น ผู้พิจารณาได้แก่ PARDON ATTORNEY และ BOARD OF PAROLE ซึ่งตั้งอยู่ใน DEPARTMENT OF JUSTICE เมื่อมีคำร้องขออภัยโทษหรือขอลดโทษ ก็เป็นหน้าที่ของ PARDON ATTORNEY จะสอบสวนพิจารณาแล้วทำหนังสือแนะนำให้ ATTORNEY GENERAL เสนอประธานาธิบดีให้สั่ง แล้วจึงเป็นหน้าที่ของ PARDON ATTORNEY ที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามนั้น ส่วน BOARD OF PAROLE นั้นมีหน้าที่พิจารณาว่าควรให้ PAROLE เมื่อใดหรือไม่ และในกรณีที่ให้ไปแล้วก็มีหน้าที่พิจารณาว่าสมควรเพิกถอนหรือไม่¹¹

ที่มาเรื่องของพนักงานอัยการหลังจากที่ฟ้องศาลแล้ว และหลังจากมีคำพิพากษา

¹¹ อุททิศ แสนโกศิก, อัยการบ้านนอก, เรื่องเดิม, หน้า 6 - 9.

มากล่าวก็เพราะเกี่ยวข้องกับอำนาจของพนักงานอัยการที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ

ก. การให้อำนาจถอนฟ้องแก่อัยการอย่างกว้างขวางนั้นก็เพราะอัยการเป็นผู้รวบรวมหลักฐานในชั้นสอบสวนแล้วส่งฟ้องคดีเองทั้งสิ้น ดังนั้นเมื่อถึงชั้นพิจารณาคดีในศาลแล้ว ปรากฏว่าหลักฐานที่รวบรวมมาในชั้นแรกนั้นขาดหายไปไม่เพียงพอ หรือมีพฤติการณ์อื่นใดปรากฏขึ้นใหม่ว่าผู้กระทำผิดไม่ควรรับโทษ ก็สมที่จะให้อัยการผู้เรื่องราวของผู้กระทำผิด เป็นผู้แถลงขอถอนฟ้องต่อศาล โดยผู้ต้องหาจะได้ไม่ต้องเสียเวลาค่าใช้จ่ายในการพิจารณาคดีต่อไป

ข. การที่ให้อำนาจแก่อัยการในการพิจารณาให้ PAROLE แก่นักโทษภายหลังศาลพิพากษาแล้ว เป็นการให้อำนาจเกี่ยวพันกับการให้อัยการสอบสวนคดีอาญาเอง กล่าวคือ อัยการจะทราบถึงพฤติกรรมของผู้กระทำผิดมาตั้งแต่เริ่มแรกกว่าร้ายแรงแค่ไหน เป็นภัยกับสังคมมากน้อยเพียงใด การจะให้ PAROLE แก่ผู้กระทำผิดนั้น เหมาะสมเพียงใด หรือไม่กับพฤติกรรมของเขา ดังนั้นก่อนอัยการจะอนุญาตให้มีการ PAROLE แก่นักโทษคนใด อัยการจะนำสาเหตุของความผิดที่ผู้กระทำผิด ลักษณะความร้ายแรงของความผิดที่ได้มาจากการสอบสวนคดี มาประกอบพิจารณา ซึ่งอัยการจะทราบดีว่านักโทษผู้นั้นรับโทษมาเพียงพอกับความผิด หรือไม่สมควรจะได้รับการอภัยโทษ ลดโทษและปลดปล่อยให้กลับเป็นคนดีได้แค่ไหน เพียงใด ซึ่งเป็นการถูกต้องตามหลักเกณฑ์ในทัณฑวิทยาอย่างยิ่ง

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่า

1. อัยการของสหรัฐไม่ว่าจะเป็นอัยการของรัฐบาลกลางหรืออัยการของมลรัฐต่างก็มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญาอย่างกว้างขวาง โดยจะเริ่มสอบสวนด้วยตนเองหรือร่วมกับตำรวจสอบสวน หรือเพียงแต่สั่งให้ตำรวจสอบสวนให้ก็ได้ ซึ่งในทางปฏิบัติแล้ว การสอบสวนคดีอาญามักจะเป็นหน้าที่ของตำรวจ อัยการจะเป็นผู้ออกคำสั่งให้ตำรวจปฏิบัติ อัยการจะเข้าร่วมในการสอบสวนก็ต่อเมื่อเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่สำคัญ เพื่อให้ได้หลักฐานครบครันในการพิจารณาตัดสินคดีชั้นศาลเท่านั้น และการสอบสวนของอัยการส่วนมากมักจะเป็นการแบ่งเบาภาระการดำเนินงาน เช่น การจับกุมผู้ต้องหา การติดตาม

ตรวจค้น ตลอดจนหาร่องรอยหลักฐานจากลายมือลายเท้า แล้วเป็นเรื่องของตำรวจส่วน การรวบรวมสำนวน คำให้การพยาน และหาหลักฐานข้อกฎหมายเป็นเรื่องของอัยการ

2. ในกรณีที่ตำรวจทำการสอบสวนคดีหรือมีส่วนสอบสวนคดีร่วมกับอัยการนั้น ตำรวจมีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานที่ไต่สวนอัยการเท่านั้น ไม่มีอำนาจสั่งฟ้อง หรือสั่ง ไม่ฟ้องคดีแต่อย่างใด ซึ่งข้อนี้แตกต่างจากอำนาจสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องของพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยอย่างมาก ดังจะกล่าวต่อไป ในบทสุดท้าย

3. อำนาจสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดีนั้นอยู่ที่อัยการแต่ผู้เดียวและเป็นอำนาจอิสระ ไม่ถูกผูกพันหรือรับฉिकชอบของใคร ๆ ทั้งสิ้น

ประเทศสกอตแลนด์

1. ระบบการดำเนินคดีของประเทศสกอตแลนด์

ในสกอตแลนด์นั้น การดำเนินคดีอาญาเป็นงานของ THE CROWN OFFICE ซึ่งเป็นสำนักงานของ LORD ADVOCATE ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นอธิบดีกรมอัยการ สกอตแลนด์ เพราะเป็นหัวหน้าของพนักงานอัยการแห่งสกอตแลนด์ เว้นแต่คดีอาญาบางประเภทที่กฎหมาย ให้สิทธิเอกชนเป็นโจทก์ฟ้องเองได้ ซึ่งแทบจะไม่ได้ใช้สิทธิอันนี้กันเลย เจ้าพนักงานแห่งกรม หรือกระทรวงในรัฐบาลบางแห่งอาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาต่อศาลที่มีอำนาจพิจารณาโดย รวบรวมได้ เช่น เจ้าพนักงานผู้ตรวจโรงงานมีสิทธิฟ้องคดีในนามตนเอง เพื่อประโยชน์ของ ประชาชน

2. พนักงานอัยการของสกอตแลนด์

แบ่งตามประเภทของศาลยุติธรรมซึ่งนั่งพิจารณาคดีอาญาคือ

ในศาลสูง (THE HIGH COURT OF JUSTICIARY) พนักงานอัยการผู้ฟ้อง และวาคดีก็คืออธิบดีกรมอัยการและรองอธิบดี (SOLICITOR GENERAL) และ

ADVOCATE DEPUTES ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งจากเนติบัณฑิตเท่านั้น เพื่อช่วยทนายเป็นคดี
อาญาในศาลสูงและคดีที่ร้ายแรงมากแต่ขึ้นอยู่ในอำนาจศาลเชริฟฟ์ (SHERIFF COURT)
ท่านเหล่านี้ก็อาจจะ เป็นโจทก์ฟ้องและดำเนินคดีอาญาในศาลเชริฟฟ์ได้ ท่านเหล่านี้มีชื่อ
อีกอย่างหนึ่งว่า "THE CROWN COUNSELS"

ใน SHERIFF COURT พนักงานอัยการผู้ฟ้องและวาทคดีก็คือ PROCURATOR
FISCAL ซึ่งแต่งตั้งจากเนติบัณฑิตหรือ SOLICITOR โดยอธิบดีกรมอัยการและเป็น
พนักงานอัยการภายใต้บังคับบัญชาของอธิบดีกรมอัยการ

ในศาล JUSTICE OF THE PEACE ซึ่งพิจารณาคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ นั้น พนักงาน
อัยการเรียกว่า THE JUSTICE OF THE PEACE FISCAL ในศาลเบอะเรอะ
(THE BURGH (OR POLICE) COURT) พิจารณาคดีเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่นกันนั้น พนักงาน
อัยการเรียกว่า THE BURGH PROSECUTOR ซึ่งพนักงานอัยการทั้งในศาล JUSTICE
OF THE PEACE และในศาลเบอะเรอะนั้น COUNTRY COUNSEL เป็นผู้จ้างจาก
เนติบัณฑิตหรือโซลิซิเตอร์ ซึ่งเคยว่าความมาแล้ว พนักงานอัยการทั้งสองประเภทหลังนี้
มิได้อยู่ใต้บังคับบัญชาของอธิบดีกรมอัยการ

เมื่อกล่าวถึงพนักงานอัยการของสกอตแลนด์ เราย่อมหมายถึงเจ้าพนักงานซึ่ง
เป็นข้าราชการประจำสังกัด CROWN OFFICE ดังได้กล่าวมาแล้ว พนักงานอัยการเหล่านี้
มีสำนักงานประจำอยู่กับศาลเช่นในนคร เอดินเบอะเรอะ ที่ตั้งสำนักงานพนักงานอัยการ
ประจำศาลเชริฟฟ์เดินไปมาถึงกันได้ พนักงานอัยการเหล่านี้ขึ้นตรงต่อ THE CROWN
OFFICE ซึ่งมีผู้บังคับบัญชาชั้นสูงสุดคือ อธิบดีและรองอธิบดี ซึ่งเป็นตำแหน่งการเมือง
ทั้งคู่ สำนักงานนี้มีเจ้าหน้าที่ชั้นผู้ใหญ่ซึ่งถือเป็นบุคคลที่สามเรียกว่า CROWN AGENT ท่าน
ผู้เป็นหัวหน้าข้าราชการประจำชั้น SENIOR ADVOCATE เป็นผู้บังคับบัญชาอัยการประจำ
ศาลเชริฟฟ์ทั่วสกอตแลนด์

3. อำนาจของพนักงานอัยการของสกอตแลนด์

มีทั้งอำนาจในการสอบสวนโดยตรงและอำนาจในการพิจารณาสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดี

เมื่อได้ตรวจสอบจำนวนการสอบสวนแล้ว ดังนี้

ก. อำนาจสอบสวนคดีนั้น โดยปกติเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ตำรวจจะ
 ต้องรายงานให้อัยการทราบเสมอ เพราะตำรวจสกอตแลนด์ไม่มีบทบาทในการฟ้องและดำเนิน
 คดีอาญาในศาลใดเลย ทั้งไม่มีอำนาจพิจารณาสั่งฟ้องไม่ฟ้องคดีด้วย ถ้าเป็นคดีอาญาที่ออกนอกระ
 และพนักงานอัยการประจำศาลเซรีฟฟ์มีอำนาจเข้าไปมีส่วนในการสั่งสืบสวนสอบสวนคดีอาญานั้นได้
 โดยที่อัยการจะได้ออกคำสั่งว่า คดีใดบ้างที่ตำรวจจะส่งรายงานมาซึ่งพนักงาน
 อัยการดังกล่าว และพนักงานอัยการเหล่านั้นจะเป็นผู้ซักถามพยานด้วยตนเองเป็นการภายใน
 ในเพื่อควาคดีนั้น ๆ มีมูลพอจะฟ้องต่อศาลหรือไม่ ซึ่งผิดกับพนักงานอัยการของไทย ไม่มี
 อำนาจเข้าไปร่วมหรือควบคุมการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา และไม่มีอำนาจที่จะซักถามพยาน
 ในทำนองใดส่วนมูลฟ้องแทนศาลอย่างพนักงานอัยการประจำศาลเซรีฟฟ์ และเมื่อพนักงาน
 อัยการของศาลเซรีฟฟ์ทำการซักถามพยาน พิเคราะห์หลักฐานแล้ว จะเป็นผู้วินิจฉัยว่าคดีใด
 มีมูลควรฟ้องหรือไม่ ถ้าคดีมีมูลและฟ้องต่อศาลแล้ว ศาลไม่มีอำนาจจะมาไต่สวนมูลฟ้อง
 คดีของพนักงานอัยการอีก ซึ่งผิดกับของเรา เมื่อศาลเห็นว่าสมควรอาจทำการไต่สวน
 มูลฟ้องคดีอาญาที่พนักงานอัยการ เป็นใจหักก็ได้

ข. อำนาจในการพิจารณาสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดี นั้นพนักงานอัยการประจำ
 ศาลทุกศาลมีอำนาจสั่งคดีเพียงผู้เดียว เพราะตำรวจสกอตแลนด์ไม่มีอำนาจพิจารณาสั่งคดี
 แต่อย่างใด เมื่อสอบสวนเสร็จจึงได้จัดส่งจำนวนการสอบสวนมาให้พนักงานอัยการ สั่งคดี
 เท่านั้น แต่โดยที่การกระทำผิดอาญาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือประเภทร้ายแรงที่เรียก
 ว่า คดี INDICTABLE CASE และคดีที่ไม่สู้จะร้ายแรงเรียกว่า SUMMARY CASE
 กฎหมายของสกอตแลนด์จึงได้แบ่งการพิจารณาจำนวนการสอบสวนแล้วสั่งคดีของพนักงาน
 อัยการออกเป็น 2 วิธี

ข. 1 ในกรณีความผิดร้ายแรง (INDICTABLE CASE) พนักงาน
 อัยการประจำศาลจะทำหน้าที่ไต่สวนหลักฐานที่ได้จากการสอบสวน ซักถามพยานด้วยตนเอง
 เป็นการภายใน เพื่อพิจารณาคดีว่ามีมูลควรฟ้องหรือไม่ เพราะในสกอตแลนด์ไม่มี

มีระบบไต่สวนมูลฟ้องโดยศาล และถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าคดีมีมูลก็จะส่งรายงานการไต่สวนมูลฟ้อง (WRITTEN PRECOGNITION) ไปยัง CROWN AGENT เพื่อรับคำสั่งจากอธิบดีว่าควรฟ้องหรือไม่ ถ้าควรฟ้องจะให้ฟ้องศาลสูงหรือศาลเซรฟ์ฟ์ ถ้าคำสั่ง CROWN AGENT มีว่าให้ฟ้องยังศาลสูง พนักงานอัยการประจำศาลก็จะส่งสำนวนคดีดังกล่าวไปให้พนักงานอัยการประจำศาลสูง (ADVOCATE DEPUTE) คำเนนคดีในศาลสูงตามคำสั่งต่อไป ซึ่งในปีหนึ่ง ๆ จะมีสัก 20 เรื่อง ที่พนักงานอัยการในศาลสูงจะรับไว้พิจารณา คำเนนคดีและคดีที่พิจารณาในศาลสูงนี้ใช้วิธีพิจารณาแบบมีลูกขุนเป็นผู้วินิจฉัยข้อเท็จจริงเสมอ

ข. 2 ในกรณีความผิดที่ไม่ร้ายแรง (SUMMARY CASE) พนักงานอัยการประจำศาลเป็นผู้วินิจฉัยว่าควรจะฟ้องศาลเซรฟ์ฟ์โดยกระบวนการพิจารณารวบรัด (ไม่มีลูกขุน) หรือโดยกระบวนการพิจารณาที่มีลูกขุน (SOLEMN JURISDICTION) ก็ได้¹² สรุปแล้วพนักงานอัยการของสกอตแลนด์มีส่วนคล้ายคลึงกับเรามาก กล่าวคือพนักงานอัยการของเขา เป็นข้าราชการประจำซึ่งมีสำนักงานชื่อ CROWN OFFICE เทียบกับกรมอัยการและผู้บังคับบัญชาคือ LORD ADVOCATE ซึ่งเทียบได้กับอธิบดีกรมอัยการ มีอำนาจคำเนนคดีในศาลยุติธรรมที่พิจารณาคดีอาญาทุกศาลและพนักงานอัยการตั้งแต่อธิบดีกรมอัยการลงมาจนถึง PROCURATOR-FISCAL เป็นผู้วินิจฉัยว่าคดีใดควรฟ้องหรือไม่ ในข้อหาฐานใด และที่ศาลใด และพนักงานอัยการประจำศาลใด ก็มีอำนาจคำเนนคดีอาญาในเขตของศาลนั้นเช่นเดียวกับของเรา

ในส่วนที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวกับการสอบสวนคดีอาญานั้น อัยการสกอต

¹² รัชย เสือวรรณศรี, "บทบาทของพนักงานอัยการในประเทศอังกฤษ"

ปาฐกถา ณ ห้องบรรยายกรมอัยการ วันที่ 20 มกราคม 2510 (การประชุมวิชาการครั้งที่ 26).

แลนค์มีอำนาจกว้างขวางและแตกต่างกับพนักงานอัยการของเรา ดังต่อไปนี้

1. พนักงานตำรวจ อธิบดีตำรวจของสกอตแลนด์ไม่มีอำนาจในการพิจารณาสั่งฟ้องและไม่ฟ้องคดีแต่อย่างใด เพราะอำนาจเด็ดขาดเหล่านี้อยู่ที่พนักงานอัยการประจำศาลในคดีความผิดไม่ร้ายแรง และอยู่ที่อธิบดีกรมอัยการในคดีความผิดที่ร้ายแรง ซึ่งต่างกับของไทยที่พนักงานตำรวจจะเป็นผู้สอบสวนแต่เพียงฝ่ายเดียวแล้วสรุปสำนวนทำความเข้าใจสั่งฟ้องและสั่งไม่ฟ้องมาให้อัยการวินิจฉัย ถ้าอัยการของเราสั่งไม่ฟ้องขัดกับความเห็นสั่งฟ้องของตำรวจแล้ว ต้องส่งสำนวนไปให้อธิบดีกรมตำรวจพิจารณาสั่ง ถ้าอธิบดีกรมตำรวจมีความเห็นแย้งอีก ก็ต้องส่งสำนวนคดีไปให้อธิบดีชี้ขาดว่าควรฟ้องคดีนั้นหรือไม่อีกต่อไป

2. ในคดีความผิดร้ายแรงพนักงานอัยการประจำศาลเซิร์ฟมีอำนาจเข้าไปมีส่วนในการตั้งสำนวนคดีอาญานั้น แต่ของไทยเราการสอบสวนคดีทุกชนิดเป็นอำนาจและหน้าที่ของตำรวจแต่เพียงฝ่ายเดียว

3. ในคดีความผิดร้ายแรงในข้อ 2 ที่ผ่านการสอบสวนมาแล้วนั้น อัยการสกอตแลนด์จะทำหน้าที่เป็นศาลไต่สวนเสียเอง โดยจะพิจารณาพยานหลักฐาน ชักถามพยานด้วยตนเองเป็นการภายในเพื่อปรากฏว่าคดีมีมูลหรือไม่ เมื่อเห็นว่าคดีมีมูลและสั่งฟ้องแล้วศาลสกอตแลนด์จะไม่มีอำนาจไต่สวนคดีนั้นอีก ซึ่งผิดกับของไทยแม้พนักงานอัยการจะเห็นว่าคดีมีมูลแล้วศาลอาญาก็อาจจะไต่สวนมูลฟ้องอีกได้

ประเทศญี่ปุ่น

1. ระบบการดำเนินคดีในประเทศญี่ปุ่น

พนักงานอัยการมีอำนาจกว้างขวางมาก โดยเป็นผู้ดำเนินคดีอาญาทั้งหมดแทนประชาชน เอกชนฟ้องคดีอาญาโดยตนเองไม่ได้

2. พนักงานอัยการผู้ป็นมีหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญา

สำนักงานของอัยการจะแบ่งออกเป็น 2 แผนกคือ แผนกสอบสวนกับแผนกดำเนินคดี

แผนกดำเนินคดียังแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ดำเนินคดีอาญาส่วนหนึ่งและดำเนินคดีแพ่งอีกส่วนหนึ่ง การดำเนินคดีแพ่ง โดยการเป็นทนายให้แก่กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ทำนองเดียวกับพนักงานอัยการของไทยเรา

เฉพาะคดีอาญานั้น พนักงานอัยการจะได้รับสำนวนคดีมาดำเนินการจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. สำนวนที่รับจากพนักงานตำรวจ
2. สำนวนที่พนักงานอัยการอื่นโอนให้ ซึ่งมักจะเป็นคดีเกี่ยวกับเขตอำนาจศาล
3. สำนวนที่รับจากศาลครอบครัว (ศาลครอบครัวมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาที่ผู้เยาว์กระทำความผิด) ส่วนมากเป็นคดีที่ผู้เยาว์บรรลุนิติภาวะเกินอำนาจศาล
4. สำนวนที่ผู้ต้องหาขามอบตัวต่อพนักงานอัยการ
5. สำนวนที่พนักงานอัยการลงมือสอบสวนเองมาตั้งแต่ต้น
6. สำนวนที่พนักงานอัยการส่งผลการสอบสวน หรือส่งให้ระงับการฟ้อง (ระงับการฟ้องเป็นคดีที่หลักฐานพอฟ้อง แต่พนักงานอัยการส่งให้ระงับการฟ้องเพราะเหตุอื่น) และอธิบดีกรมอัยการชี้ขาดให้ฟ้อง
7. สำนวนที่ดำเนินการพิจารณาคดีกระบวนพิจารณา พนักงานอัยการรับมาแก้ไขใหม่
8. สำนวนที่ถอนฟ้องแล้วนำมาฟ้องใหม่

พนักงานอัยการแบ่งเป็นชั้นตามศาล คือ อัยการประจำศาลชั้นต้น อัยการประจำศาลอุทธรณ์ และอัยการประจำศาลฎีกา

ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นพนักงานอัยการได้จะต้องเป็นเนติบัณฑิต และผ่านการฝึกอบรมสอบไล่ได้จากสถานฝึกอบรมของศาลฎีกา (ฝึกอบรมรวมทั้งผู้พิพากษาและทนายความ) แต่ผู้ได้รับราชการในสำนักงานอัยการมานาน ๆ อาจได้รับแต่งตั้งให้เป็นอัยการผู้

ช่วย มีอำนาจปฏิบัติงานในหน้าที่พนักงานอัยการบางอย่างได้ และมีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่ง เป็นพนักงานอัยการประจำศาลเล็ก ๆ

3. อำนาจการสั่งคดีอาญาของพนักงานอัยการหลังจากที่ได้มีการสอบสวนเสร็จสิ้น

อำนาจดังกล่าวเป็นอำนาจเด็ดขาดกล่าวคือ พนักงานอัยการสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง ผู้ต้องหาแล้ว ไม่ต้องเสนอความเห็นเพื่อรับความเห็นชอบจากผู้ใดอีก ซึ่งผิดกับของไทย เรา เพราะถ้าอัยการของเรามีความเห็นสั่งไม่ฟ้อง ซึ่งถ้าหากขัดกับความเห็นของพนักงานสอบสวนแล้ว จะต้องส่งสำนวนให้อธิบดีกรมตำรวจพิจารณาและเมื่ออธิบดีกรมตำรวจพิจารณาแล้ว เห็นควรสั่งฟ้องอีกก็ต้องให้อธิบดีกรมอัยการชี้ขาด

นอกจากนี้พนักงานอัยการของประเทศญี่ปุ่นยังมีอำนาจสั่งให้ระงับการฟ้องคดีอาญาได้ด้วย แม้วาคดีนั้นมีพยานหลักฐานพอฟ้อง ฟังไควผู้ต้องหากระทำผิดอาญาจริง แต่เมื่อคำนึงถึงเพศ อายุ พหุติการณ์และสิ่งแวดล้อมแล้วพนักงานอัยการเห็นว่าไม่ควรฟ้องผู้ต้องหา พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้ระงับการฟ้องคดีนั้นเสียได้ การสั่งระงับคดีนี้ผู้เสียหายหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอาจร้องทุกขั้นตอนคณะกรรมการชี้ขาดคำสั่งของพนักงานอัยการได้ คณะกรรมการนี้ประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งมีกำหนดเวลา เมื่อคณะกรรมการชี้ขาดเห็นคดีนั้นควรสั่งฟ้อง คณะกรรมการจะแจ้งมติให้อธิบดีกรมอัยการทราบ แต่อธิบดีกรมอัยการไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามมตินั้น เพราะอธิบดีกรมอัยการจะสั่งให้ฟ้องหรือระงับคดีก็ได้

4. อำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหา

เมื่อจับตัวผู้ต้องหาได้แล้ว พนักงานตำรวจมีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาได้ไม่เกิน 48 ชั่วโมง เพื่อรวบรวมพยานหลักฐาน หลังจากนั้นต้องส่งตัวผู้ต้องหาให้พนักงานอัยการ พนักงานอัยการมีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ระหว่างสอบสวนได้ไม่เกิน 24 ชั่วโมง

อำนาจสอบสวนของพนักงานอัยการ มีอำนาจที่จะทำการสอบสวนด้วยตนเองทั้ง

หมคก็ได้ หรือจะสั่งให้พนักงานตำรวจช่วยสอบสวนแทน หรือจะทำการสอบสวนร่วมกันก็ได้ หากภายใน 24 ชั่วโมง สอบสวนยังไม่เสร็จ พนักงานอัยการมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งขังผู้ต้องหาสองครั้ง ๆ ละไม่เกิน 10 วัน เว้นแต่คดีประหารชีวิตขององค์พระจักรพรรดิหรือคดียกฉ้อ ยัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลขังผู้ต้องหาได้อีกเป็นครั้งที่ 3 ไม่เกิน 5 วัน

ส่วนการสอบสวนพนักงานอัยการ เก็บรักษาไว้ 11 ปี นับแต่วันเสร็จคดีจึงทำลาย

เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว พนักงานอัยการของประเทศญี่ปุ่นมีอำนาจกว้างขวางมาก ถ้าเปรียบเทียบกับของไทยแล้ว จะเห็นได้ว่าแตกต่างกันหลายประการ กล่าวคือ

1. พนักงานอัยการของประเทศญี่ปุ่นเป็นผู้ฟ้อง และดำเนินคดีอาญาแต่เพียงผู้เดียว เอกชนไม่มีสิทธิจะฟ้องคดีอาญาเองได้ ซึ่งแตกต่างกับการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย กฎหมายให้สิทธิเอกชนผู้ที่ได้รับความเสียหายเป็นพิเศษจากการกระทำความผิดคดีอาญา มีสิทธิฟ้องและดำเนินคดีอาญาได้ด้วยตนเอง ซึ่งอาจจะดำเนินคดีอาญาควบคู่ไปกับพนักงานอัยการก็ได้ ในกรณีเป็นโจทก์ร่วมกัน

2. คดีที่พนักงานอัยการจะดำเนินการนั้น อาจจะเริ่มต้นจากพนักงานอัยการเองก็ได้ เช่นในสำนวนคดีที่ผู้ต้องหาเข้ามามอบตัวต่อพนักงานอัยการหรือในสำนวนคดีที่พนักงานอัยการลงมือสอบสวนเองมาตั้งแต่ต้น ซึ่งแตกต่างจากของไทยเรา เพราะพนักงานอัยการจะดำเนินการเกี่ยวกับคดีอาญาได้นั้น จะต้องผ่านการสอบสวนมาจากพนักงานสอบสวน ซึ่งปัจจุบันก็คือพนักงานตำรวจ แม่ผู้ต้องหาจะเข้ามามอบตัวต่อพนักงานอัยการ พนักงานอัยการก็ไม่อาจกระทำอะไรได้เลย จะต้องให้ผู้ต้องหาไปมอบตัวต่อพนักงานสอบสวน เพื่อให้ทำการสอบสวนคดีให้เสร็จสิ้นก่อน จึงจะส่งมาให้พนักงานอัยการพิจารณาคดีจากสำนวนการสอบสวนของตำรวจ แล้วส่งคดีต่อไป และเมื่อกฎหมายไทยบัญญัติให้การสอบสวนคดีตกอยู่ที่อำนาจของพนักงานสอบสวน ซึ่งได้แก่พนักงานตำรวจแต่เพียงผู้เดียวแล้ว การที่พนักงานอัยการจะลงมือสอบสวนเองย่อมมีไม่ได้ จะมีก็แต่ในกรณี

ที่สำนวนคดีที่พนักงานสอบสวนเสนอมาแล้ว พนักงานอัยการเห็นว่าบทฟ้องก็จะสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม ในกรณีนี้จะเรียกว่าให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนแทนพนักงานอัยการก็ไม่น่าจะถูกต้อง เพราะการสอบสวนเพิ่มเติมก็ยังเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนเอง หากทำการแทนพนักงานอัยการแต่อย่างใดไม่ สำหรับในกรณีที่กฎหมายให้อำนาจพนักงานอัยการมีอำนาจเรียกพยานมาให้อัยการซักถามได้นั้น ก็ไม่ใช่พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวน เพียงแต่เรียกพยานมาพบเพื่อประโยชน์ในการที่จะสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องคดี และถ้าสั่งฟ้องแล้วก็จะได้เป็นการซักซ้อมทำความเข้าใจในการที่จะนำพยานผู้นั้น เข้าสืบในศาลเท่านั้น ทั้งนี้เพราะข้อเท็จจริงที่พนักงานอัยการถามพยานที่เรียกมานั้น ถ้าหากเบี่ยงข้อเท็จจริงที่ไม่ได้ปรากฏในสำนวนการสอบสวนแล้ว จะใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีชั้นศาลไม่ได้ เช่น ในกรณีที่พยานเคยให้การให้ชั้นสอบสวนของพนักงานสอบสวนว่า วันเกิดเหตุ พยานอยู่ในที่เกิดเหตุและเห็นคนร้าย 1 คน เข้ามาทำร้ายผู้เสียหาย แต่เมื่อพนักงานอัยการ เรียกพยานมาซักซ้อมทำความเข้าใจ พยานกลับบอกพนักงานอัยการว่า ความจริงนั้นเห็นคนร้าย 2 คน เข้ามาทำร้ายผู้เสียหายที่เคยให้การในชั้นพนักงานสอบสวนนั้นเป็นเพราะหลงลืม เช่นนี้ ถ้าพนักงานอัยการประสงค์จะให้คำให้การของพยานว่าเห็นคนร้าย 2 คน เข้าทำร้ายผู้เสียหาย ใช้เป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีชั้นศาลแล้ว พนักงานอัยการจะต้องให้พนักงานสอบสวนคดีเรื่องดังกล่าว มาเป็นผู้ซักปากคำพยานคนนั้นใหม่อีกครั้งหนึ่ง จึงเท่ากับพนักงานอัยการของไทยไม่มีอำนาจในการสอบสวนคดีอาญา

3. พนักงานอัยการของประเทศญี่ปุ่น มีอำนาจเด็ดขาดในการที่จะสั่งฟ้องและสั่งไม่ฟ้องคดีโดยไม่ต้องเสนอความเห็นของตนให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายใดอีก นอกจากนั้นยังมีอำนาจพิเศษในการที่จะพิจารณาว่า คดีมีมูลพอฟ้องแต่ไม่ฟ้อง โดยสั่งให้ระงับคดีนั้นเสียก็ได้ โดยเหตุที่พนักงานอัยการพิจารณาเห็นว่า ผู้ต้องหากระทำผิดอาญาจริง แต่เมื่อคำนึงถึงเพศ อายุ พฤติการณ์และสิ่งแวดล้อมแล้ว ยังไม่สมควรฟ้องผู้ต้องหา ซึ่งในกรณีสั่งระงับคดีนี้แม้ผู้เสียหายหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะร้องทุกข์ต่อคณะกรรมการชี้ขาดคำสั่งระงับคดีของพนักงานอัยการ ได้ก็ตาม แต่เมื่อคณะกรรมการชี้ขาดควรฟ้องแล้วส่งมายังอธิบดีอัยการ

อธิบดีอัยการอาจสั่งระงับคดีนั้นก็ได้

ซึ่งแตกต่างกับของประเทศไทยซึ่งพนักงานอัยการไม่มีอำนาจเด็ดขาดในการสั่งไม่ฟ้องคดีในกรณีที่กำลังนั้นขัดกับความเห็นควร ควรสั่งฟ้องของพนักงานสอบสวน ต้องส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมความเห็นของพนักงานอัยการให้อธิบดีกรมตำรวจพิจารณา ถ้าอธิบดีกรมตำรวจพิจารณาแล้วเห็นว่าควรฟ้อง ต้องส่งสำนวนให้อธิบดีกรมอัยการชี้ขาดอีกครั้งหนึ่ง กำลังฟ้องหรือไม่ฟ้องคดีนั้นจึงจะเป็นที่สุด และพนักงานอัยการของไทยเรานั้น มีอำนาจแต่เฉพาะพิจารณาสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนส่งมาแล้วสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องเท่านั้น จะพิจารณาสั่งระงับคดี ทั้งพนักงานอัยการของประเทศญี่ปุ่นไม่ได้

4. พนักงานอัยการของประเทศญี่ปุ่นมีอำนาจควบคุมผู้ต้องหาได้ด้วยตนเองมีกำหนดไม่เกิน 24 ชั่วโมง และถ้าสอบสวนยังไม่แล้วเสร็จก็ต้องยื่นคำร้องขอฝากขังผู้ต้องหาต่อศาลต่อไป ซึ่งแตกต่างกับของประเทศไทยที่พนักงานสอบสวนเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ในระหว่างทำการสอบสวน พนักงานอัยการไม่มีอำนาจควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้เอง และถ้าสอบสวนยังไม่แล้วเสร็จ พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจยื่นคำร้องขอฝากขังผู้ต้องหาต่อศาลต่อไป สำหรับพนักงานอัยการนั้น มีอำนาจยื่นคำร้องขอฝากขังต่อศาลเฉพาะในกรณีที่ไม้อาจพิจารณาสั่งสำนวนได้ เพราะสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนส่งมาให้พิจารณานั้นยังบกพร่อง และพนักงานอัยการเห็นว่าจำเป็นต้องสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม

มีข้อที่สมควรจะกล่าวไว้คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 87 ที่มีบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไม่ได้กำหนดชัดว่า พนักงานสอบสวนจะทำการสอบสวนให้เสร็จภายในเวลาที่วัน แล้วต้องส่งสำนวนการสอบสวนไปให้พนักงานอัยการพิจารณาต่อไป ซึ่งเป็นปัญหาในทางปฏิบัติและเกิดความเสียหาย กล่าวคือถ้าพนักงานสอบสวนสอบสวนนานเกินไป และขอฝากขังต่อศาลจนเกือบจะครบกำหนดฝากขังต่อศาลครั้งสุดท้าย แล้วจึงส่งมาให้พนักงานอัยการพิจารณา พนักงานอัยการอาจไม่มีเวลาที่จะพิจารณาสำนวนการสอบสวนโดยละเอียดเพียงพอ ต้องส่งสำนวนคดีให้ฟ้องหรือไม่ฟ้องไป ซึ่งถ้าสำนวนการสอบสวนคดีที่พนักงานอัยการพิจารณาส่งไปนั้นบกพร่อง ก็จะทำให้รูปคดีผิดไป ประชาชนก็จะได้รับความเสียหายไปด้วย ซึ่งจะกล่าวไว้โดยละเอียดต่อไปในบทสุดท้าย

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ศึกษาการสืบสวนสอบสวนของประเทศต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าแต่ละประเทศได้บัญญัติกฎหมายไว้ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนคืออาญาทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ตำรวจและพนักงานฝ่ายปกครอง อัยการ และศาล มีการควบคุมและค้ำประกันซึ่งกันและกัน แต่จะให้อำนาจฝ่ายใดมีมากน้อยเพียงใดนั้นมักจะขึ้นอยู่กับประวัติศาสตร์ของประเทศนั้น ๆ และตามแต่ที่จะเห็นว่าการสืบสวนสอบสวนด้วยวิธีการใดจะให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนของเขามากที่สุด ทั้งนี้อำนาจของพนักงานอัยการจะเกี่ยวข้องกับการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาในแต่ละประเทศจึงไม่เหมือนกัน แต่พอที่จะแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. พนักงานอัยการมีหน้าที่เพียงคอยเข้าไปประสานงานระหว่างประชาชน ตำรวจ และศาล เพื่อให้การสืบสวนสอบสวนดำเนินไปโดยยุติธรรม และถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น ไม่มีอำนาจเข้าไปทำการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาคด้วยตนเองแต่อย่างใด โดยประเภทนี้จะให้ความสำคัญแก่ประชาชน มีสิทธิกล่าวโทษผู้กระทำผิดต่อศาลได้อย่างกว้างขวาง ทั้งที่ผู้นั้นมิได้มีส่วนใดเสียในกรณีนั้น โดยถือว่าประชาชนนั้นทำหน้าที่แทนในนามแผ่นดิน โดยประชาชนจะไป "แจ้งข่าว" (LAY AN INFORMATION) ต่อผู้พิพากษาศาลแขวง (หรือผู้พิพากษาท้องถิ่น) ก็จะดำเนินการสอบสวน (หรือไต่สวนมูลฟ้อง) จนกระทั่งสั่งการให้ดำเนินคดีอาญาได้ในศาล ซึ่งมีอำนาจพิจารณาพิพากษาต่อไป ประเภทนี้ได้แก่ ประเทศอังกฤษ อันเป็นต้นฉบับของระบบกฎหมายแบบแองโกลแซกซอน ซึ่งหลายประเทศนำไปใช้

2. พนักงานอัยการเป็นพนักงานสอบสวน มีอำนาจและหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาร่วมกับพนักงานตำรวจ และผู้พิพากษาสอบสวน ซึ่งพนักงานอัยการมีอำนาจตั้งแต่เริ่มมีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ โดยจะพิจารณาว่า เป็นคดีความผิดประเภทใด แล้วจะเข้าไปร่วมทำการสืบสวนสอบสวนกับพนักงานตำรวจ หรืออาจจะเสนอให้ผู้พิพากษาสอบสวนร่วมทำการสอบสวนด้วย ในประเภทนี้ถือว่าคดีอาญาเป็นเรื่อง

ของรัฐ ดังนั้นจึงต้องให้พนักงานของรัฐ (พนักงานอัยการ) เป็นผู้ฟ้องร้องเท่านั้น ประเภทนี้ ได้แก่ ฝรั่งเศส ซึ่งเป็นต้นฉบับของระบบกฎหมายแบบประมวลกฎหมาย

3. พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญารวมกับพนักงานสอบสวน โดยจะเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานซึ่งพนักงานสอบสวนค้นคว้าหามาให้ และที่พนักงานอัยการสืบสวนสอบสวนมาได้เอง ประเภทนี้ พนักงานสอบสวนเป็นแต่เพียงผู้ค้นหาพยานหลักฐานมามอบให้พนักงานอัยการพิจารณาว่าสำนวนการสอบสวนเพียงพอที่จะนำขึ้นสู่การพิจารณาของศาลหรือไม่เท่านั้น พนักงานสอบสวนไม่มีอำนาจที่จะออกความเห็นควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้องแต่อย่างใด และการสืบสวนสอบสวนจะต้องอยู่ในความควบคุมและสั่งการของพนักงานอัยการทั้งสิ้น เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาสำนวนการสอบสวนแล้วเห็นว่าเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของผู้กล่าวหา ก็จะนำคดีขึ้นสู่ศาล แต่ถ้าเห็นว่าไม่เพียงพอ ก็จะระงับคดีเสีย ซึ่งการระงับคดีนี้เป็นอำนาจเด็ดขาดของพนักงานอัยการ โดยไม่ต้องได้รับการพิจารณาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายอื่นใดอีก ทั้งผู้พิพากษาเองก็ไม่เข้ามาร่วมในการสืบสวนสอบสวนด้วย โดยจะทำหน้าที่พิจารณาคดีเท่านั้น ประเภทนี้ ได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศซึ่งใช้ระบบกฎหมายแบบแองโกลแซกซอน เช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ และเป็นประเทศแบบฉบับของการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้ในประเทศอื่น ๆ อีกหลายประเทศ

สำหรับประเทศไทยเรานั้น เป็นประเทศที่ใช้ประมวลกฎหมายแบบประมวลกฎหมายเช่นเดียวกับประเทศฝรั่งเศส แต่ในส่วนที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีนั้น มีลักษณะแตกต่างกับประเทศฝรั่งเศสหลายประการ โดยเฉพาะพนักงานอัยการของเราไม่ได้เป็นพนักงานสอบสวนเช่นของประเทศฝรั่งเศส ไม่มีอำนาจรับคำร้องทุกข์จากผู้เสียหายได้เอง เพราะคดีอาญาทุกประเภทจะเริ่มจากการร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หรือตำรวจแล้วเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจก็จะแจ้งให้พนักงานสอบสวนซึ่งขณะนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายเดียว เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับแล้ว ก็จะเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดในคดีรวมทั้งจับกุมผู้ต้องสงสัยมาควบคุมจนการสอบสวนเป็นที่พอใจแล้ว พนักงานสอบสวนก็จะสรุปสำนวน ทำความเห็นสั่งฟ้องหรือ

ไม่ฟ้อง ส่งพนักงานอัยการพิจารณา พนักงานอัยการจึงมีอำนาจเพียงพิจารณาพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวม และมีความเห็นส่งมาให้ว่าควรจะฟ้องหรือไม่ควรฟ้องตามความเห็นของพนักงานสอบสวนหรือไม่เท่านั้น ถ้ายังไม่สามารถพิจารณาได้ เนื่องจากการสอบสวนยกฟ้อง ก็จะสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมส่งมาให้ โดยจะทำการสอบสวนด้วยตนเองไม่ได้เช่นกัน ซึ่งอำนาจของพนักงานอัยการ เช่นนี้ก็แตกต่างจากอำนาจของพนักงานอัยการของประเทศอังกฤษ เพราะพนักงานอัยการของประเทศอังกฤษนั้น มีอำนาจที่จะพิจารณาว่าสมควรจะเข้าร่วมดำเนินคดีที่มีผู้ร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่หรือไม่ก็ได้ และจะเข้าดำเนินการฟ้องร้องคดีให้เฉพาะในคดีบางประเภทที่เห็นว่า เป็นคดีสำคัญ หรือเป็นคดีอุกฉกรรจ์ที่มีอัตราโทษสูงเท่านั้น แต่พนักงานอัยการของเรานั้นจะต้องพิจารณาสิ่งคดีที่พนักงานสอบสวนส่งสำนวนมาให้ทุกคดี ถ้าเห็นว่ามีหลักฐานเพียงพอ ก็สั่งฟ้อง แต่ถ้าเป็นคดีที่มีหลักฐานไม่เพียงพอคำสั่งนั้นยังไม่ถึงที่สิ้นสุดโดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีอีกครั้งหนึ่ง ถ้าอธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดมีความเห็นแย้งคำสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ ก็จะต้องส่งสำนวนไปให้อธิบดีกรมอัยการชี้ขาด

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานอัยการ เกี่ยวกับการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา ตามที่ใช้อยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามันปัจจุบัน

1. การเริ่มต้นสอบสวนคดีอาญา เป็นจุดเริ่มต้นของขบวนการยุติธรรมที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลจะต้องดำเนินการต่อไปเพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษ ซึ่งการเริ่มต้นสอบสวนคดีนั้นจะเริ่มได้หลังจากที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้นโดย 2 ทาง

- 1.1 พนักงานเจ้าหน้าที่พบการกระทำผิดนั้นเอง
- 1.2 มีผู้มาร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน

ทั้ง 2 ทางนี้ พนักงานสอบสวนผู้รับแจ้งมีอำนาจทำการสอบสวนคนคว่ำหาพยานหลักฐานได้ทันที เมื่อสงสัยอันมีเหตุควรว่าผู้ใดเป็นผู้กระทำผิด ก็จะเชิญตัวหรือ

จับกุมผู้นั้นมาดำเนินการสอบสวนคดี โดยจะแจ้งชอกล่าวหาให้ผู้นั้นทราบ และถ้าเห็นว่า จำเป็นก็ควบคุมผู้ต้องหาในระหว่างการสอบสวนตามกำหนดระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด¹ เว้นแต่ผู้ต้องหาจะมีประกันตัวไป ถ้าในระยะเวลาที่กำหนดยังไม่อาจได้พยานหลักฐาน ที่เพียงพอจะพิสูจน์ไต่สวนผู้ต้องหากระทำผิดจริง ก็ต้องปล่อยผู้ต้องหาไปทันที แต่ถ้าใน กำหนดระยะเวลานั้น เจาหน้าที่ผู้ทำการสอบสวนได้พยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิสูจน์ ไต่สวนผู้ต้องหากระทำผิดจริงแล้ว ก็จะนำหลักฐานนั้นขึ้นฟ้องร้องดำเนินคดีในชั้นศาลต่อไป ระยะเวลาแห่งการควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ระหว่างสอบสวนนั้น กฎหมายกำหนดไว้ต่างกัน โดยพิจารณาจากชอกล่าวหาเป็นหลัก ดังนั้นการตั้งชอหาจึงมีความสำคัญมาก ที่สามารถ จะกำหนดระยะเวลาการควบคุมผู้ต้องหาในระหว่างสอบสวนให้ยาวหรือสั้นได้ นอกจากนี้ ชอกล่าวหายังทำให้การดำเนินการสอบสวนต่อไปนี้มีกรรมวิธีที่แตกต่างกันอย่างมากร เช่น ถ้าเป็นชอกล่าวหาความผิดฐานลหุโทษ ผู้ต้องหาจะได้รับการปฏิบัติจากเจ้าหน้าที่ด้วยความนุ่มนวลกว่าชอกล่าวหาความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ นับตั้งแต่ไม่ต้องถูกจับใส่กุญแจมือ ไม่ต้องถูกควบคุมกักขังในระหว่างสอบสวนเป็นเวลานาน เช่น ความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ ผู้ถูกกล่าวหาในชอความผิดลหุโทษ อาจถูกถามคำให้การและถามชื่อ ถิ่นที่อยู่ไว้เท่านั้น แล้วก็ถูกปล่อยตัวไป การให้ประกันตัวผู้ต้องหา² เช่นเดียวกัน กฎหมายบัญญัติให้พิจารณา ถึงความหนักเบาของผู้ถูกกล่าวหาเป็นกรณีให้การประกันตัวผู้ต้องหา² ถ้าเป็นชอกล่าว หาคดีอุกฉกรรจ์แล้ว ถ้าศาลจะเป็นผู้ให้ประกันก็ต้องสอบถามพนักงานสอบสวน พนักงาน อัยการหรือโจทก์ก่อนว่าจะคัดค้านหรือไม่³ ทั้งหลักประกันก็แตกต่างกันกล่าวคือในกรณีที โทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ผู้ที่ถูกปล่อยชั่วคราวต้องมีประกัน จะมีหลักประกัน

¹ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, มาตรา 87.

²เรื่องเดียวกัน, มาตรา 108.

³เรื่องเดียวกัน, มาตรา 108(1)

ควยหรือไม่ก็ได้ ในคดีอย่างอื่นจะปล่อยชั่วคราวโดยไม่มีประกันเลย หรือมีประกัน หรือ มีประกันและหลักประกันควยก็ได้

เมื่อตั้งข้อกล่าวหาเป็นจุดเริ่มต้นของการสอบสวนต่อไปที่สำคัญตั้งกล่าวมานี้ จึงจะต้องมีวิธีการพิจารณาตั้งข้อกล่าวหาที่รัดกุมเพียงพอ มิฉะนั้นการตั้งข้อกล่าวหาที่ผิดพลาดไปจะทำให้เกิดผลเสียแก่บุคคล และตัวผู้กล่าวหาเองอย่างมาก กล่าวคือ

1. ในการตั้งลักษณะของการกระทำซึ่งเป็นความผิดอุกฉกรรจ์ แต่ตั้งข้อหาที่เบากว่า เช่น ตั้งเป็นคดีลหุโทษ ซึ่งจะทำให้ควบคุมผู้ต้องหาไว้ในระหว่างสอบสวนได้ เฉพาะการถามชื่อและที่อยู่เท่านั้น ไม่อาจจะควบคุมเกินกว่านั้นได้ แม้จะเป็นกรณีจำเป็น ซึ่งถ้าคดีนั้นจำเป็นจะต้องสืบสวนประจักษ์พยานแล้ว การปล่อยตัวผู้ต้องหาไป อาจทำให้พยานถูกข่มขู่จนไม่กล้าให้การ พยานหลักฐานที่สำคัญอาจถูกทำลายสูญหายไป หรือทำให้บุคคลที่บิดเบือนไปโดยง่าย หรือในกรณีที่ต่อมาการสอบสวนยุติลงด้วยความเห็นว่าการกระทำผิดของผู้ต้องหาเป็นความผิดอุกฉกรรจ์ ต้องฟ้องร้องต่อศาล ผู้ต้องหาอาจหลบหนี ทำให้ไม่สามารถนำตัวมาฟ้องได้ ทั้งการปล่อยตัวผู้ต้องหาเช่นนี้อาจก่ออาชญากรรม เป็นภัยต่อสังคมต่อไปได้อีก

2. ในการตั้งลักษณะของการกระทำซึ่งเป็นความผิดลหุโทษ แต่ตั้งข้อหาเป็นความผิดอุกฉกรรจ์ ทำให้ผู้ต้องหาถูกควบคุมในระหว่างสอบสวนเป็นระยะเวลาอันยาวนาน และควยวิธีการอันรุนแรง เช่น อาจถูกใส่โซ่ตรวนจนกว่าการสอบสวนจะเสร็จสิ้น แม้จะไม่เกินที่กฎหมายกำหนด (ป.วิอาญา) มาตรา 87 แต่ก็เป็น การจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหานั้นอย่างยิ่ง โดยในชั้นทำการสอบสวนนี้ ผู้ต้องหาไม่มีสิทธิพิสูจน์ความบริสุทธิ์อย่างในการพิจารณาของศาลได้เลย แม้กฎหมายจะอนุญาตให้ผู้ต้องหา มีประกันตัวได้ แต่ก็ทำให้ผู้ต้องหาที่ยากจนต้องประสบความเดือดร้อนยากลำบากในการหาหลักทรัพย์มาประกัน ทั้งหลักทรัพย์ในคดีอุกฉกรรจ์จะต้องมากกว่าในคดีธรรมดาว่าการสอบสวนจะเสร็จสิ้นจนรู้ว่าการกระทำนั้นเป็นเพียงความผิดลหุโทษ หรือความผิดเล็กน้อย ผู้ต้องหา

⁴ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 110.

อาจต้องถูกควบคุมตัวอยู่นานกว่าโทษที่ควรจะได้รับ ซึ่งอาจเป็นเพียงโทษปรับ หรือมีเงินนั้น ก็ต้องหมดเงินหมดทองในการวิ่งเต้นหาหลักทรัพย์มาประกันตัวโดยใช่เหตุ

จากข้อเสียในการตั้งข้อหาไม่ถูกต้องกับลักษณะของความผิดที่แท้จริงนั้น ประเทศต่าง ๆ ได้คำนึงถึงเป็นอย่างยิ่ง และได้บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้อย่างรัดกุม โดยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงคอยควบคุมซึ่งพิจารณาแยกเป็น 3 วิธี ดังนี้

1. ถ้ามีคดีเกิดขึ้น ให้ผู้พบการกระทำผิดหรือผู้รับแจ้งความแจ้งให้พนักงานอัยการของรัฐทราบ พนักงานอัยการจะไปในที่ที่เกิดเหตุและร่วมทำการสอบสวนด้วย หรือจะให้พนักงานสอบสวนผู้พบการกระทำผิดหรือได้รับแจ้งนั้นทำการสอบสวนต่อไปก็ได้ โดยให้การสอบสวนอยู่ในความควบคุมของพนักงานอัยการ เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสกอตแลนด์ วิธีการเช่นนี้ทำให้พนักงานอัยการได้ทราบในชั้นแรกเลยว่า ข้อกล่าวหาที่เจ้าหน้าที่แจ้งให้ทราบนั้นถูกต้องกับพยานหลักฐานเบื้องต้นที่ใดหรือไม่ และควรดำเนินการอย่างไรต่อไป ทั้งยังคอยควบคุมการสอบสวนต่อไปทำให้สามารถจัดการควบคุมผู้ต้องหาได้อย่างเหมาะสมกับข้อกล่าวหา ซึ่งถ้าพยานหลักฐานที่ใดต่อมาเปลี่ยนแปลงไปก็สามารถแก้ข้อกล่าวหาได้ถูกต้องได้ทันที ไม่ทำให้การสอบสวนล่าช้าโดยเปล่าประโยชน์

2. ถ้ามีคดีเกิดขึ้น และมีโชคี่ลหุโทษ ให้อยู่ในดุลยพินิจของพนักงานอัยการที่จะไปทำการสอบสวนด้วยตนเองหรือไม่ ถ้าไปทำการสอบสวนแล้วจะเป็นผู้พิจารณาว่า ข้อกล่าวหาดังกล่าวเป็นอำนาจของผู้พิพากษาสอบสวน หากการสอบสวน ก็จะเสนอเรื่องให้ผู้พิพากษาสอบสวนทำการสอบสวนก่อนฟ้องต่อไป เช่น ประเทศฝรั่งเศส วิธีนี้เป็นการควบคุมเฉพาะการตั้งข้อกล่าวหาในความผิดอุกฉกรรจ์หนักโทษเท่านั้น ที่จะต้องพิจารณาสอบสวนทั้งพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และผู้พิพากษาสอบสวน

3. ถ้ามีคดีเกิดขึ้นให้เจ้าหน้าที่พนักงานผู้พบการกระทำผิดนั้นเองพิจารณาว่า ควรจะเป็นความผิดฐานใด ถ้าเห็นว่าเป็นคดีเล็กน้อย ก็ให้ทำนายความที่รัฐว่าจ้างโดยเฉพาะว่าความภายในความควบคุมดูแลของตน แต่ถาเห็นว่าเป็นคดีสามัญที่กฎหมายกำหนดว่า

ต้องแจ้งให้พนักงานอัยการทราบ ก็ต้องรีบแจ้งให้พนักงานอัยการทราบ เพื่อพนักงานอัยการจะได้พิจารณาว่าควรจะเป็นคดีฟ้องร้องยังศาลต่อไปหรือไม่ หรือควรสั่งให้ยุติคดีเสีย โดยพนักงานอัยการไม่มีอำนาจเข้าร่วมสอบสวนด้วย เช่น ในประเทศอังกฤษ วิธีเช่นนี้ คำนึงถึงความผิดที่สำคัญ หรืออุกฉกรรจ์ ตามที่กฎหมายกำหนดประเภทของความผิดไว้ โดยเฉพาะเป็นหลัก

สำหรับในประเทศไทยนั้น การเริ่มการสอบสวนจับกุมผู้ต้องหา แจ้งข้อกล่าวหา และความคุมผู้ต้องหา ในขั้นต้นเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนแต่เพียงฝ่ายเดียว โดยพนักงานอัยการไม่มีอำนาจทำการสอบสวน หรือเข้าร่วมทำการสอบสวนแต่อย่างใด พนักงานอัยการจะเข้าเกี่ยวข้องกับเมื่อพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเสร็จสิ้น และมีความเห็นควรสั่งฟ้อง สั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา ส่งมาให้พนักงานอัยการพิจารณา จะพิจารณาว่าข้อกล่าวหาที่พนักงานสอบสวนตั้งขึ้น และสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องมานั้นถูกต้องกับพยานหลักฐานหรือไม่และเพียงพอแก่การฟ้องร้องถึงเป็นคดีชั้นศาลหรือไม่ ซึ่งกว่าสำนวนการสอบสวนจะเสร็จสิ้นจนพนักงานสอบสวนส่งมาให้พนักงานอัยการนั้น พนักงานสอบสวนอาจควบคุม หรือขอศาลฝากขังมาเป็นเวลานานตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้แล้วก็ได้ เมื่อพนักงานอัยการพิจารณาแล้ว เห็นว่าการกระทำของผู้ต้องหาเป็นเพียงความผิดเล็กน้อย ก็ทำให้ผู้ต้องหาได้รับความเสียหายและเดือดร้อนในการตั้งข้อกล่าวหาเป็นคดีอุกฉกรรจ์ของพนักงานสอบสวน ดังกล่าวมาแล้วโดยไม่สมควร ดังนั้น จึงสมควรนำวิธีแจ้งความผิดที่เกิดขึ้นให้กับพนักงานอัยการทราบ จึงเป็นวิธีหนึ่งที่จะแก้ไขปัญหานี้ได้ โดยให้พนักงานอัยการพิจารณาว่าสมควรจะควบคุมตัวผู้ต้องหาต่อไปในระหว่างการสอบสวนหรือไม่ โดยพิจารณาจากพยานหลักฐานเบื้องต้นที่เจ้าพนักงานผู้พบการกระทำผิดหรือได้รับแจ้งนั้นส่งมาให้แล้วพนักงานอัยการจะเป็นผู้ตั้งข้อกล่าวหาว่าควรจะเป็นฐานใด แล้วให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนต่อไป ถ้าการสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้น แต่ครบกำหนดที่จะต้องนำผู้ต้องหาไปฝากขังต่อศาล พนักงานสอบสวนก็จะนำพยานหลักฐานที่ได้มาเสนอพนักงานอัยการพิจารณา พนักงานอัยการจะพิจารณาว่าข้อกล่าวหาที่ตั้งในเบื้องต้นนั้นสัมพันธ์กับพยานหลักฐานที่ได้รับมาเพียงใดหรือไม่ ถ้าเห็นว่าข้อกล่าวหาไม่ถูกต้องกับพยานหลักฐานที่ได้รับ จะได้

คำเป็นการแก้ไข และใช้วิธีควบคุมผู้ต้องหาให้เหมาะสมกับข้อกล่าวหาต่อไป ทั้งจะได้
 พิจารณาว่า สมควรจะควบคุมผู้ต้องหาในระหว่างสอบสวนต่อไปหรือไม่ เมื่อเห็นสมควร
 ก็จะอนุญาตให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหาไปฝากขังต่อไป ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกว่า
 พนักงานสอบสวนจะพิจารณาสอบสวนเสร็จสิ้น และส่งสำนวนการสอบสวนไปให้พนักงาน
 อัยการพิจารณา การกระทำเช่นนี้จะเป็นประโยชน์แก่รูปคดีและผู้ต้องหาอย่างมาก เพราะ
 จะทำให้พยานหลักฐานที่สอบสวนถูกต้องและสัมพันธ์กับข้อกล่าวหาตลอดระยะเวลาของการสอบ
 สอน และจะทำให้พนักงานอัยการทราบถึงพยานหลักฐานในคดีตั้งแต่เริ่มต้นว่าสมควรจะ
 ปฏิบัติต่อผู้ต้องหาอย่างไร การควบคุมผู้ต้องหาจะกระทำเท่าที่จำเป็นแก่การสอบสวนมาก
 ที่สุด มีใช้อย่างที่ปฏิบัติกันทุกวันนี้โดยให้พนักงานสอบสวนแยกกับพนักงานอัยการ และให้
 พนักงานสอบสวนมีความเห็นเกี่ยวกับข้อกล่าวหาโดยอิสระ ซึ่งทำให้พนักงานสอบสวน
 ควบคุมตัวผู้ต้องหาด้วยคิดว่าจำเป็นจริง ๆ แต่ในท้ายที่สุดพนักงานอัยการจะเป็นผู้พิจารณา
 ว่าที่พนักงานสอบสวนควบคุมมานั้นจำเป็นจริง ๆ หรือไม่ ซึ่งถ้าพนักงานอัยการพิจารณา
 ว่าการควบคุมของพนักงานสอบสวนนั้นยังไม่จำเป็นจริง ๆ แล้วผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน
 จะได้แก่ผู้ต้องหาที่ถูกควบคุมนั่นเอง และการให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจตั้งข้อกล่าวหา
 โดยอิสระก็ไม่ถูกต้องนัก เพราะพนักงานสอบสวนมิใช่ผู้นำพยานหลักฐานการพิสูจน์ความ
 ผิดของผู้ต้องหาในศาล เป็นแต่เพียงผู้รวบรวมพยานหลักฐานให้เพียงพอแก่การพิจารณา
 สังเกตของพนักงานอัยการจึงจะเห็นได้ว่าพนักงานสอบสวนไปเบิกความต่อศาลในฐานะพยาน
 ผู้ทำการสอบสวนพยานหลักฐานคนหนึ่งเท่านั้น การพิจารณาพยานหลักฐานว่าเพียงพอแก่
 การพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหานั้น เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการโดยตรง พนักงานสอบสวน
 ไม่มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการนี้แต่อย่างใด ข้อเสนอแนะนี้อาจเริ่มแก้คดีอุกฉกรรจ์
 ก่อนและไม่จำเป็นต้องแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพียงแต่ออกเป็นกฎ
 กระทรวงมหาดไทย ให้พนักงานสอบสวนที่พบการกระทำผิด หรือรับแจ้งความ แจ้งให้
 พนักงานอัยการทราบก่อนทำการสอบสวนต่อไป และในกรณีที่จะให้ประกันหรือให้ศาลฝากขัง
 ตามข้อกล่าวหา นั้นต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานอัยการก่อน

อาจมีผู้แย้งว่า การแก้ไขดังกล่าวยังไม่จำเป็นเพราะการควบคุมตัวผู้ต้องหา

ปัจจุบันเมื่อครบกำหนดควบคุม 7 วัน ตามอำนาจพนักงานสอบสวนแล้ว ถ้าจะควบคุมต่อไป ต้องนำผู้ต้องหาไปฝากขังต่อศาล ศาลจะเป็นผู้พิจารณาอนุญาตตามคำขอฝากขัง และศาลอนุญาตแล้วก็อาจให้ประกันตัวไปก็ได้ ซึ่งเท่ากับว่ามีศาลเป็นผู้พิจารณาขอล่าวางโทษของพนักงานสอบสวนว่าทำถูกต้องหรือไม่ ควรอนุญาตให้ฝากขังต่อไปหรือไม่ หรือควรให้ประกันตัวไปอยู่แล้ว ทำไมจะต้องแจ้งขอล่าวางโทษหรือขออนุญาตฝากขังกับพนักงานอัยการให้เป็นการยุ่งยากอีก ซึ่งข้อนี้เมื่อพิจารณากระบวนการพิจารณาของศาลเราแล้ว เป็นระบบกล่าวหาเป็นระบบไต่สวน โดยผู้พิพากษาจะไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับการสอบสวนของเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนมีการฟ้องคดีแต่อย่างใด เพราะผู้พิพากษาจะต้องเป็นกลาง โจทก์เป็นผู้นำพยานหลักฐานที่ได้จากการสืบสวนทั้งหมดมาพิสูจน์ความผิดของจำเลยให้ได้ ดังนั้นการพิจารณาคำร้องขอฝากขังของศาลนั้นจึงไม่คำนึงถึงพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนมาแล้ว หรือขอล่าวางโทษนั้นเหมาะสมหรือไม่ มาพิจารณา การอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ฝากขังต่อไปโดยศาลจะพิจารณาว่าผู้ร้องขอฝากขังนั้นมีอำนาจขอฝากขังผู้ต้องหาต่อศาลหรือไม่ ระยะเวลาที่ขอฝากขังผู้ต้องหานั้นสัมพันธ์กับขอล่าวางโทษตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ และจะสอบถามผู้ต้องหาว่าจะคัดค้านการขอฝากขังของผู้ร้องหรือไม่ ถ้าผู้ต้องหาไม่คัดค้านและศาลเห็นว่าคำร้องนั้นถูกต้องตามกฎหมายก็จะอนุญาตให้ฝากขังต่อไปได้ แต่ในกรณีที่ผู้ต้องหาคัดค้านคำร้องขอฝากขังศาลจึงจะเปิดการพิจารณาไต่สวนคำร้องขึ้น ซึ่งการคัดค้านคำร้องขอฝากขังของผู้ต้องหานี้ก็มักจะเป็นเรื่องพนักงานสอบสวนนับวันควบคุมผิดจากข้อเท็จจริง หรือเจ้าพนักงานผู้ควบคุมใช้วิธีควบคุมที่รุนแรง ไม่เหมาะสมแก่คนเท่านั้น ส่วนที่จะคัดค้านว่าพนักงานสอบสวนขอฝากขังต่อไปโดยไม่มีเหตุอันสมควร เช่น พยานหลักฐานในสำนวนเพียงพอที่จะพิจารณาสั่งคดีแล้ว พยานหลักฐานที่จะสอบสวนต่อไปนั้นไม่มีประโยชน์แก่การพิจารณาเลย หรือข้อหาที่พนักงานสอบสวนตั้งขึ้นมาไม่สมควรมันจะเป็นไปได้โดยยาก เพราะผู้ต้องหาอาจจะล่วงรู้ ถึงสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนได้เลยว่าเป็นอย่างไร ในขณะที่เกี่ยวกับกฎหมายให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนเต็มที่ที่จะรวบรวมพยานหลักฐานตามที่เห็นสมควร และที่จะพิจารณาว่าควรขอฝากขังต่อไปหรือไม่ ประกอบกับ

ระบบการพิจารณาแบบกล่าวหา ทำให้ศาลผู้พิจารณาคำร้องขอฝากขัง จะวางตัวเป็นกลาง ไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับคุลยพิพจน์ในการรวบรวมพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนดังกล่าวแล้ว ทำให้การคัดค้านของผู้ต้องหา เช่นว่านั้นไม่อาจจะเกิดขึ้นได้

2. การจับกุมผู้ต้องหา เป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะเมื่อมีการจับกุมแล้วทำให้ผู้ถูกจับกุมถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ ได้รับความเดือดร้อน ต้องวิ่งเต้นหาหลักทรัพย์มาประกันตัว เสียเวลาทำมาหากิน ทั้งต้องเสียชื่อเสียงต่าง ๆ นานา ถ้าประกันตัวไม่ได้ก็จะต้องถูกควบคุมในระหว่างสอบสวนเป็นเวลานาน เมื่อต่อมาพยานหลักฐานไม่เพียงพอจนถึงมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องหรือถึงที่สุดศาลพิจารณายกฟ้องแล้ว ความเสียหายเหล่านี้ไม่มีทางเรียกกลับคืนมาได้เลย คำกล่าวที่ว่าปล่อยผู้กระทำความผิดสืบคนดีกว่าลงโทษผู้บริสุทธิ์เพียงคนเดียวนั้นจะนำมารวมใช้กับการจับกุมผู้ต้องหาด้วย โดยควรกล่าววาปล่อยผู้กระทำความผิดสืบคนดีกว่า จับกุมผู้บริสุทธิ์เป็นผู้ต้องหาเพียงคนเดียว นอกจากจะเป็นผลเสียแก่ผู้ถูกจับแล้ว การจับกุมผู้ต้องหายังมีความสัมพันธ์กับระยะเวลาควบคุมผู้ต้องหาในระหว่างการสอบสวนด้วย ดังนั้นถ้าหากจับกุมผู้ต้องหาเร็วเกินไป อาจมีผลเสียแก่รูปคดีได้ กล่าวคือ จะต้องมีการควบคุมภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดสำหรับขอล่าหา นั้น หากการสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้นในเวลาดังกล่าว ก็ต้องปล่อยตัวผู้ต้องหานั้นไป และจะมีการควบคุมผู้ต้องหานั้นอีกไม่ได้ ซึ่งในระหว่างที่ผู้ต้องหาถูกปล่อยไปนั้น อาจพยายามทำลายหลักฐานหรือข่มขู่พยานที่พนักงานสอบสวนยังไม่ได้สอบสวนได้ ทั้งการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดอาจหลบหนีไปเป็นภัยต่อสังคมยิ่ง

ดังนั้น การพิจารณาว่าสมควรจะจับกุมผู้ต้องหาคนใดหรือยัง จึงควรได้รับความสนใจเป็นพิเศษ

วิธีพิจารณาจับกุมบุคคลใดเป็นผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีอยู่ 3 วิธี คือ

1. การจับกุมผู้กระทำความผิดซึ่งหน้า อันเป็นการจับโดยฉับพลันทันที เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ผู้จับกุมพบผู้ต้องหากำลังกระทำความผิดนั้นมาแล้วสด ๆ ทั้งรายละเอียดบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา

2. การจับกุมด้วยเหตุจำเป็น ได้แก่ การจับกุมบุคคลที่พยายามกระทำความผิด โดยมีเครื่องมือ อาวุธ วัตถุอย่างอื่นอันสามารถใช้ในการกระทำความผิด หรือเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้นั้นจะกระทำความผิดมาแล้ว และจะหลบหนี หรือเมื่อผู้ขอให้จับแจ้งว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิด และแจ้งด้วยว่าใคร่องทุกซ์ไว้ตามระเบียบแล้ว ดังรายละเอียดบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78

3. การจับกุมตามหมายจับ ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติไว้ เหตุที่จะออกหมายจับได้ มี 4 ประการ คือ

3.1 เมื่อผู้ต้องหาที่ถูกสงสัยโดยมีเหตุอันควร หรือจำเลยเป็นผู้ที่ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง

3.2 เมื่อความผิดที่ผู้ต้องหาถูกสงสัยโดยมีเหตุอันควร หรือที่จำเลยถูกฟ้องนั้นมีอัตราโทษอย่างสูงตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป

3.3 เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งไม่ได้ถูกควบคุมหรือขังอยู่ ไม่มาตามหมายเรียก หรือตามนัด โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควรก็ดี ใดหนีไปก็ดี มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะหลบหนีหรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานโดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ดี

3.4 เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งถูกปล่อยชั่วคราวไม่สามารถทำสัญญาประกันให้จำนวนเงินสูงกว่าเดิม หรือหลักประกันมาเพิ่ม หรือให้ดีกว่าเดิม ตามมาตรา

115

การจับกุมตามข้อ 1 และข้อ 2 นั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 78 บัญญัติเป็นข้อยกเว้นให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับได้โดยไม่มีหมายจับก็ได้ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่ากรณีตามข้อ 1 และข้อ 2 นั้น เป็นกรณีการจับกุมทันทีหรือไม่ก็จับกุมเพื่อประโยชน์แก่การปราบปรามอาชญากรรม จึงเป็นการถูกต้องที่บัญญัติให้เจ้าพนักงานจับกุมโดยไม่ต้องมีหมาย

ในส่วนที่เกี่ยวกับการจับกุมตามหมายจับข้อ 3 นั้น ถ้าเป็นการจับกุมผู้ต้องหาที่มีโคอยู่ใ่อำนาจศาลผู้ออกมา ใ้แก่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือนายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ถ้าเป็นการจับกุมจำเลยหรือผู้ต้องหาที่อยู่ใ่อำนาจศาลผู้ออกมา ใ้แก่ ศาล

จะเห็นได้ว่าการจับกุมตามหมายจับนั้น เป็นการจับกุมที่ให้โอกาสแก่ผู้ออกหมายสามารถจะพิจารณาให้ถือว่าได้ออกหมายให้จับไม่เหมือนการจับกุมตามข้อ 1 และข้อ 2 ซึ่งต้องรีบกระทำการจับกุมโดยฉับพลันทันที และในที่นี้จะกล่าวโดยเฉพาะการจับกุมตามหมายจับที่จำเป็นแก่การสอบสวน ซึ่งเหตุออกหมายอยู่ในข้อ 3.1, 3.2 และ 3.3 เท่านั้น โดยที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้ออกหมายได้จะต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ จึงเท่ากับว่ากฎหมายให้อำนาจแก่ผู้ออกหมายจับ ผู้จับกุมและผู้สืบสวน และสอบสวน เป็นเจ้าพนักงานฝ่ายเดียวกัน ในบางคดีอาจเป็นบุคคลคนเดียวกันด้วย ดังนั้น การสอบสวนคดีทำให้เกิดผลเสียหายหลายประการ

ประการที่ 1 การวินิจฉัยเหตุอันควรออกหมายจับโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายเดียว หรือบุคคลเดียวกับผู้จับกุม และผู้ทำการสอบสวนนั้นอาจเกิดความผิดพลาดได้ง่าย

ประการที่ 2 การให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ฝ่ายเดียว หรือบุคคลเดียวกับผู้จับกุม และผู้ทำการสอบสวนเป็นผู้พิจารณาเหตุอันควรออกหมายจับนั้น อาจไม่เป็นธรรมแก่ผู้ต้องหา เพราะอาจมีการออกหมายจับก่อนที่จะมีการสอบสวนก่อนก็ได้ โดยที่ผู้ต้องหาไม่มีโอกาสโต้เถียง หรือแสดงความบริสุทธิ์ในชั้นต้นได้เลย นอกจากนี้ยังอาจทำให้ผู้ต้องหาอยู่ในสภาพที่ถูกบังคับให้ต้องรับสารภาพหรือกระทำการใด ๆ เพื่อให้ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ถ้ามีฉนั้นแล้วก็จะถูกควบคุมตัวเป็นเวลานานจนกว่าจะถูกส่งตัวมาศาล หรือมายังพนักงานอัยการ และความไม่เป็นธรรมที่ผู้ต้องหาได้รับเมื่อถูกจับกุมนี้ ยากที่จะหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้เห็นได้ในภายหลัง หรือได้รับค่าทดแทนอื่นใดให้เพียงพอไม่ แม้อันนั้นจะมีคำสั่งแก้ชขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลยกฟ้องในที่สุด

ประการที่ 3 กฎหมายมิได้บัญญัติให้พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ชี้แจงแสดงเหตุอันควรออกหมายจับให้เป็นที่ประจักษ์แก่อย่างไร โดยปล่อยให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ใช้ดุลยพินิจอย่างเต็มที่ที่จะออกหมายจับได้ทันที เมื่อเป็นเช่นนี้ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่มิใช่พนักงานสอบสวนคดีนั้น ย่อมจะพิจารณาเหตุอันควรออกหมายจากพนักงานสอบสวนนั่นเอง แล้วออกหมายไป ซึ่งเมื่อออกหมายจับแล้ว ผู้ออกหมายก็ไม่ต้องทำการสอบสวนคดีนั้นเอง และการที่ไม่ต้องทำการ

สอบสวนคดีนี้ ทำให้ประโยชน์ที่จะได้รับจากการที่ให้พนักงานฝ่ายปกครองและตำรวจชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้พิจารณาการขอลอกหมายจับของพนักงานสอบสวนนั้นน้อยมาก ทั้งอาจมีการจับกุมผู้ต้องหาโดยไม่จำเป็น หรือรวดเร็วเกินไป ทำให้ไม่อาจควบคุมผู้ต้องหาไว้ในระยะเวลาที่สัมพันธ์กับการสอบสวนของพนักงานสอบสวน และการพิจารณาสิ่งคดีของพนักงานอัยการได้

จากข้อผิดพลาดและเสียหายที่อาจเกิดขึ้นดังกล่าวนี้ จึงควรแก้ไข ควรให้การออกหมายจับผู้ต้องหาที่มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้จับกุม พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ กล่าวคือ เมื่อพนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนเบื้องต้น เห็นควรที่จะออกหมายจับผู้ใด เป็นผู้ต้องหาแล้ว ก็ให้พนักงานสอบสวนทำบันทึกแสดงเหตุผลประกอบพยานหลักฐานเบื้องต้นนั้น เสนอต่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่พิจารณา เมื่อพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ เห็นควรให้บันทึกเหตุผลคร่าวๆ ในบันทึกของพนักงานสอบสวน แล้วส่งให้พนักงานอัยการพิจารณาให้ความเห็นชอบ ถ้าพนักงานอัยการเห็นชอบด้วยพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ก็ออกหมายจับไปได้ แต่ถ้าพนักงานอัยการไม่เห็นชอบ ก็จะให้เหตุผลพร้อมข้อเสนอแนะในการสอบสวนพยานหลักฐานต่อไปให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติ แต่ถ้าพนักงานสอบสวนด้วยความเห็นชอบของฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ เห็นว่าจำเป็นจะต้องทำการจับกุมอย่างรีบด่วน เพราะผู้ต้องหาจะหลบหนีหรือซุ่มพยาน ก็ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ออกหมายจับให้พนักงานสอบสวนได้ทันที ตามเหตุจำเป็นซึ่งต้องบันทึกไว้เช่นกัน และเมื่อทำการจับกุมแล้วให้รีบแจ้งให้พนักงานอัยการทราบทันที หากพนักงานอัยการเห็นว่ายังไม่จำเป็นต้องควบคุมในฐานะผู้ต้องหา ก็จะได้แจ้งให้พนักงานสอบสวนทราบ และให้ปล่อยตัวผู้นั้นไป ซึ่งในการนี้พนักงานสอบสวนอาจให้ผู้นั้นแจ้งที่อยู่และสถานที่ ซึ่งสามารถเรียกตัวผู้นั้นมาสอบสวนเมื่อต้องการได้เช่นเดียวกับการสอบถามผู้ต้องหาในคดีลหุโทษ หากทำได้เช่นนี้ ก็จะสามารถป้องกันผู้บริสุทธิ์ไม่ให้ได้รับความเสียหายจากการถูกจับกุมในฐานะผู้ต้องหาโดยไม่มีเหตุอันควรได้ อาจมีผู้สงสัยว่าทำไมต้องให้พนักงานอัยการเห็นชอบกับการออกหมายจับด้วย และโดยเหตุที่พนักงานอัยการก็เป็นเจ้าพนักงานของรัฐ สังกัดกระทรวงมหาดไทย เช่นเดียวกับพนักงานฝ่ายปกครอง

หรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ การแก้ไขดังกล่าว จึงอาจไม่ได้ออกหมายจับได้อีก

1. พนักงานอัยการเป็นเจ้าพนักงานของรัฐ สังกัดกระทรวงมหาดไทยก็จริง แต่เป็นเจ้าพนักงานของรัฐที่แตกต่างจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่และพนักงานสอบสวน กล่าวคือ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ อาจทำหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนในคดีเดียวกันได้ หรืออาจสลับเปลี่ยนหน้าที่กันได้ แต่พนักงานอัยการนั้น ไม่อาจเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่หรือพนักงานสอบสวนได้ ดังนั้นการที่ให้พนักงานอัยการเป็นผู้ให้ความเห็นชอบในการออกหมายจับ จึงเป็นการให้เจ้าพนักงานของรัฐอีกฝ่ายหนึ่งพิจารณาการจับกุมบุคคลที่ถูกสงสัยอีกชั้นหนึ่งว่า มีเหตุอันควรหรือไม่ ย่อมจะดีกว่าการให้เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งอาจเป็นคนคนเดียวกันหรือสลับเปลี่ยนหน้าที่กันได้ เป็นผู้ขอให้ออกหมายจับและสอบสวนเอง

2. การให้พนักงานอัยการพิจารณาเห็นชอบในการออกหมายจับนั้น พนักงานอัยการมีแต่จะช่วยพิจารณากลับกรอง เหตุอันสมควรออกหมายจับนั้นให้เหมาะสมและถูกต้องเท่านั้น ไม่มีโอกาสจะกลับแกงผู้ใดให้ต้องถูกจับกุมได้เลย เพราะมีผู้จับกุมหรือออกหมายจับ กล่าวคือ ถ้าไม่มีการขอให้เห็นชอบในการออกหมายจับแล้ว พนักงานอัยการก็ไม่มีอำนาจออกหมายจับเสียเองแต่อย่างใด

3. พนักงานอัยการมีหน้าที่โดยเฉพาะที่จะพิจารณาพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนว่า ควรจะทักท้วงขึ้นสู่ศาลหรือไม่ และเมื่อเห็นควรทักท้วงขึ้นสู่ศาลแล้วก็ต้องเป็นผู้นำพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้เห็นว่าผู้ต้องหากระทำผิดจริง โดยปราศจากเหตุสงสัย ดังนั้น จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะให้เป็นผู้พิจารณาคำว่า พยานหลักฐานเบื้องต้นที่พนักงานสอบสวนสอบสวนมานั้น สมควรที่จะสงสัยผู้ใดหรือไม่ เพียงใด และควรจะต้องออกหมายจับผู้นั้นมาควบคุมตัวในฐานะผู้ต้องหาหรือยัง นอกจากนี้ยังทำให้ระยะเวลาของการควบคุมตัวผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนสัมพันธ์กับระยะเวลาของการสอบสวนและพิจารณาพยานหลักฐานในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนอีกด้วย

3. การสอบสวนในระหว่างควบคุมตัวผู้ต้องหา ก่อนส่งสำนวน ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ 1 ว่าการตั้งข้อหาเมื่อผลต่อระยะเวลาของการควบคุมตัวผู้ต้องหาในระหว่าง

สอบสวนอย่างไรแล้ว ต่อไปนี้จะกล่าวถึงการสอบสวน ในระหว่างควบคุมตัวผู้ต้องหา
 ก่อนตั้งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 142
 ให้เริ่มตนควบคุมผู้ต้องหาที่ถูกจับโดยพนักงานสอบสวนก่อน เมื่อพนักงานสอบสวนทำการ
 สอบสวนจนเป็นที่พอใจแล้ว ก็จะมีความเห็นควรตั้งฟ้องหรือควรสั่งไม่ฟ้อง ส่งสำนวนมา
 ให้พนักงานอัยการพิจารณาสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งมาตรานี้ถูกควบคุมโดย
 มาตรา 87 กล่าวคือ ระยะเวลาที่พนักงานสอบสวนพิจารณาสอบสวนจนถึงระยะเวลา
 พิจารณาสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ จะต้องไม่เกินระยะเวลาที่กำหนดไว้
 ในมาตรา 87 จึงจะควบคุมผู้ต้องหาไว้ได้ ถ้าหากควบคุมผู้ต้องหาไว้จนครบระยะเวลา
 ที่กำหนดไว้ในมาตรา 87 แล้ว การสอบสวนยังไม่แล้วเสร็จ หรือพนักงานอัยการยังไม่
 สั่งฟ้อง หรือไม่ฟ้องคดี ก็ต้องปล่อยตัวผู้ต้องหาไป และเมื่อปล่อยผู้ต้องหาไปแล้ว ต่อมา
 พนักงานอัยการสั่งฟ้องคดีนั้น แต่ไม่ได้ตัวผู้ต้องหาไปศาลในวันยื่นฟ้อง ศาลจะไม่รับฟ้อง
 ไว้พิจารณา เพราะมาตรา 165 บังคับให้พนักงานอัยการผู้เป็นโจทก์ ต้องคุมตัวจำเลย
 มาศาลพร้อมฟ้อง แต่จะเห็นได้ว่ากฎหมายมิได้กำหนดระยะเวลาให้พนักงานสอบสวนทำ
 การสอบสวนภายในเวลาเท่าใดจึงจะต้องส่งสำนวนการสอบสวนนั้นไปให้พนักงานอัยการ
 พิจารณา นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาฎีกาที่ 515/2581 สนับสนุนว่ากฎหมายไม่บังคับว่า
 พนักงานสอบสวนจะต้องทำการสอบสวนมากน้อยแค่ไหน เป็นดุลยพินิจของพนักงานสอบสวน
 ผู้รับผิดชอบจะพิจารณาเองว่า การสอบสวนของตนเสร็จสิ้นตามมาตรา 140 เมื่อใด
 ถ้าการสอบสวนถูกต้องแล้วจะสอบสวนมากหรือน้อยไม่สำคัญ แม้จะสอบสวนผู้ต้องหาคนเดียว
 ก็ถือว่าได้สอบสวนแล้ว ดังนั้นจึงเป็นอำนาจของพนักงานสอบสวนที่จะควบคุมตัวผู้ต้องหา
 ไว้ในระหว่างสอบสวนเป็นเวลานานเท่าใดก็ได้ จนกว่าจะเห็นว่าการสอบสวนของตน
 เสร็จสิ้น แล้วจึงส่งให้พนักงานอัยการ โดยมีเพียงกฎกระทรวงมหาดไทยบังคับให้ต้อง
 ส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการก่อนครบกำหนดควบคุมครั้งสุดท้ายไม่น้อย
 กว่า 2 วัน เพื่อพนักงานอัยการจะได้มีเวลาตรวจสอบสำนวนมีความเห็นเท่านั้น เช่น ใน
 คดีที่พนักงานสอบสวนเห็นว่าเป็นความผิดฐานฆ่าคนตาย ก็มีอำนาจควบคุมตัว และขอฝาก
 ชังผู้ต้องหาต่อศาล มีกำหนดไม่เกิน 7 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 12 วัน ทำให้พนักงานสอบสวน

มีเวลาสอบสวนถึง 81 วัน แล้วส่งสำนวนไปให้พนักงานอัยการพิจารณา ซึ่งจะเห็นได้ชัดว่าการให้อำนาจ เช่นนี้แก่พนักงานสอบสวน ทำให้พนักงานอัยการมีเวลาตรวจสอบคดีในระหว่างการควบคุมผู้ต้องหาเพียง 3 วัน แล้วต้องส่งฟ้องหรือตั้งไม่ฟ้อง ในวันสุดท้ายของวันครบฝากขัง มิฉะนั้นจะต้องปล่อยผู้ต้องหาไป ซึ่งอาจจะมีผลเสียหายแก่ผลคดี เช่น พนักงานอัยการจะมีความเห็นให้พนักงานสอบสวน ทำการสอบสวนเพิ่มเติมในระหว่างการควบคุมผู้ต้องหาข่มขู่ไม่อาจกระทำได้ และอาจจำต้องฟ้องคดีตามความเห็นของพนักงานสอบสวน โดยคำนึงในเฉพาะในคดีที่ว่า มีตัวผู้ต้องหาพร้อมฟ้องเท่านั้น ซึ่งการฟ้องคดีเช่นนี้ไม่เป็นผลดีแก่การพิจารณาของศาลแต่อย่างใด และเป็นผลร้ายแก่ผู้บริสุทธิ์ที่ถูกกล่าวหาด้วย อาจมีผู้แย้งว่า พนักงานอัยการไม่จำเป็นต้องส่งสำนวนในกำหนดเวลาควบคุมผู้ต้องหาได้ กล่าวคือ ถ้าพนักงานอัยการยังเห็นควรให้สอบสวนเพิ่มเติม หรือใช้เวลาคตรวจสอบนานกว่าระยะเวลาที่ครบฝากขังแล้วก็ควรยอมให้ศาลปล่อยตัวผู้ต้องหาให้พ้นจากการควบคุมตัวไป และเมื่อได้ผลจากการสอบสวนเพิ่มเติมจากพนักงานสอบสวน และใช้เวลาตรวจสอบจนเป็นที่พอใจเมื่อไร ก็ส่งฟ้องและให้พนักงานสอบสวนจับกุมตัวผู้ต้องหา มา เพื่อส่งฟ้องต่อศาล ตามแนวคำพิพากษาฎีกาที่ 515/2491 ได้ ความเห็นแย้งนี้พนักงานอัยการกระทำได้ก็จริง แต่ต้องเข้าใจช่วยว่าการปล่อยตัวผู้ต้องหาในกรณีเช่นนี้จะมีหตุกัณฑ์ประกันไม่ได้ เพราะเป็นการปล่อยตัวผู้ต้องหา เมื่อหมดอำนาจควบคุมตัวตามกฎหมาย ซึ่งถ้าพนักงานอัยการมีความเห็นส่งฟ้องในภายหลังแต่ผู้ต้องหาหลบหนีไปแล้ว จะไม่มีผู้ใดรับผิดชอบในการหลบหนีของผู้ต้องหา และช่วยติดตามผู้ต้องหามาให้ได้เลยประการหนึ่ง และอีกประการหนึ่งก็คือ ถ้าผู้ต้องหาคังกล่าวมีพฤติการณ์ส่อไปในทางจะไปข่มขู่หรือกลบเกลื่อนพยานหลักฐานที่สอบสวนมา แม้ในชั้นสอบสวนพนักงานสอบสวน หรือในชั้นฝากศาล ศาลก็ไม่ให้ประกัน ถ้าผู้ต้องหาถูกปล่อยตัวไปโดยไม่มีทางควบคุมได้เช่นนี้จะเป็นผลเสียหายแก่รูปคดีอย่างยิ่ง

อาจมีผู้แย้งว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ในการควบคุมผู้ต้องหาระหว่างสอบสวนในแต่ละคดี โดยเฉพาะในคดีอุกฉกรรจ์นั้นเป็นเวลานานเพียงพอ พนักงานสอบสวนน่าจะพิจารณาสอบสวนเสร็จสิ้นก่อนเป็นเวลานาน โดยหลักที่ว่าต้องสืบสวนให้แน่ชัดก่อนจึงจับกุม

เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วการสอบสวน ภายหลังจากจับกุมข่มขู่ใช้เวลาไม่มากนัก ความเห็นแย้ง เช่นนี้ถูกต้องควยหลักการอย่างยิ่ง แต่เหตุที่ล่าช้าที่เกิดขึ้น แม้จะมีการสืบสวนจนแน่ชัดแล้ว นั้น อาจเกิดขึ้นจากการให้พนักงานสอบสวนพิจารณาสอบสวน และมีความเห็นสิ่งคดีโดยอิสระ ทั้ง ๆ ที่มีไซเป็นผู้นำพยานหลักฐานที่สอบสวนไคนั้นขึ้นพิสูจน์ ความคิดในชั้นศาล ข่มขู่ทำให้เกิดความบกพร่องในส่วนสอบสวนได้โดยง่ายกล่าวคือพนักงานสอบสวนอาจมีความเห็นว่าการสอบสวนพยานหลักฐานตามวิธีทางของตมนั้นถูกต้องและเพียงพอแก่การพิจารณาสั่งสำนวนของตมแล้ว แต่เมื่อพนักงานอัยการผู้ดำเนินคดีตรวจสำนวนแล้ว อาจเห็นว่าการค้นหาพยานหลักฐานนั้นไม่ถูกต้องและไม่เพียงพอแก่การพิจารณาสั่งสำนวนของพนักงานอัยการ จนถึงไม่เพียงพอแก่การพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหา อันเป็นเหตุให้พนักงานอัยการต้องสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติม ทำให้การสอบสวนล่าช้า

เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงควรได้รับการแก้ไขให้พนักงานสอบสวน และพนักงานอัยการ ทำงานให้มีความสัมพันธ์กันมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ เมื่อพนักงานสอบสวนได้ตัวผู้ต้องหาควบคุมแล้ว ให้แจ้งให้พนักงานอัยการทราบจากนั้นก็ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนต่อไป จนครบกำหนดควบคุม 7 วันแล้ว ให้แจ้งให้พนักงานอัยการทราบ เพื่อให้พนักงานอัยการให้ความเห็นชอบในการที่พนักงานสอบสวนจะนำผู้ต้องหาไปฝากขังต่อศาลต่อไป พนักงานอัยการมีอำนาจตรวจสำนวนสอบสวน และพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน ถ้าเห็นว่าเพียงพอแก่การพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาแล้วอาจไม่อนุญาตให้ฝากขังต่อศาล หรือให้ประกันตัวผู้ต้องหาไปก็ได้ ในกรณีเช่นนี้ พนักงานสอบสวนต้องรวบรวมพยานหลักฐาน พร้อมทั้งความเห็นควรสั่งให้สอบสวนต่อไป ส่งให้พนักงานอัยการพิจารณา ถ้าพนักงานอัยการมีความเห็นสิ่งฟ้องคดี ก็ขึ้นสู่ศาลทันทีแต่ถ้าสั่งไม่ฟ้อง ก็อาจดำเนินการเสนอให้ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงพิจารณาต่อไป อนึ่ง ในขณะที่พนักงานสอบสวนขออนุญาตฝากขังผู้ต้องหาต่อไปนั้น พนักงานอัยการจะสั่งให้พนักงานสอบสวนพิจารณาสอบสวนเพิ่มเติมในประเด็นใดประเด็นหนึ่งไปที่เดียวกันได้ แต่พนักงานอัยการจะต้องแสดงเหตุผลของการสั่งเช่นนั้นไว้ในสำนวน เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาชั้นที่สุดต่อไป ถ้าทำได้เช่นนี้จะทำให้การสอบสวนของพนักงานสอบสวนไม่ล่าช้าโดยใช่เหตุดังเช่นปัจจุบัน และจะทำให้พนักงานอัยการ

กับพนักงานสอบสวนทำงานประสานกันตามหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง คือพนักงานสอบสวน มีหน้าที่แสวงหาพยานหลักฐานในคดีมาให้พนักงานอัยการพิจารณา และพนักงานอัยการ มีหน้าที่พิจารณาว่าพยานหลักฐานที่ได้มานั้นเพียงพอตามข้อกล่าวหาหรือไม่และสามารถ พิสูจน์ให้ศาลเห็นในชั้นพิจารณาได้หรือไม่

4. ระยะเวลาของการสอบสวนในระหว่างการประกันตัวผู้ต้องหา การประกันตัวผู้ต้องหา นั้นกระทำได้ในชั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ และในชั้นศาล กล่าวคือ พนักงานสอบสวนยังไม่ไต่สวนสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ และยังไม่ไต่หน้าผู้ต้องหาไปฝากขังต่อศาล ผู้ประกันตัวผู้ต้องหาต้องยื่นประกันต่อพนักงานสอบสวน แต่ถาพนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการก่อนครบ 7 วัน นับแต่วันควบคุมโดยที่ยังไม่ไต่หน้าผู้ต้องหาไปฝากขังต่อศาล ผู้ประกันตัวผู้ต้องหาต้องยื่นประกันต่อพนักงานอัยการ ถ้าพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี นำผู้ต้องหาไปฝากขังต่อศาลแล้ว ผู้ประกันตัวผู้ต้องหาต้องยื่นประกันต่อศาล

มีข้อที่ต้องพิจารณา คือระยะเวลาของการสอบสวนในระหว่างการประกันตัวผู้ต้องหา ชั้นสอบสวนกับชั้นศาลนั้นต่างกัน ถ้าเป็นการยื่นประกันต่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการให้ประกันต่อไป กำหนดระยะเวลาให้ประกันระหว่างสอบสวนไม่ต้องผูกพันกับมาตรา 87 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือจะให้ประกันกี่ครั้ง แต่ละครั้งนานเท่าใดก็ได้ตามที่พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนเห็นว่าเหมาะสม และตั้งกฎเกณฑ์เอาเองจนกว่าพนักงานสอบสวนจะพิจารณาเสร็จสิ้น หรือพนักงานอัยการมีความเห็นสั่งฟ้อง จึงให้นายประกันส่งตัวมาฟ้อง แต่ถาเป็นการยื่นประกันในชั้นศาลแล้ว ศาลจะให้ประกันตัวใดก็เฉพาะในกำหนดเวลาที่ขอฝากขังเท่านั้น เช่น พนักงานสอบสวนทำการควบคุมมาครบ 7 วันแล้ว การสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้น ก็ฝากขังต่อศาลอีก 12 วัน เมื่อศาลอนุญาตให้ฝากขัง ระหว่างนั้นมีผู้มาประกัน ศาลจะอนุญาตให้ประกันไป ศาลจะกำหนดให้นายประกันส่งตัวผู้ต้องหามาในวันครบกำหนดฝากขัง ซึ่งถ้าในวันครบกำหนดพนักงานสอบสวนยื่นคำร้องขอฝากขังต่อศาลอีก 12 วัน และศาลอนุญาต นายประกันก็ต้องประกันต่ออีกภายในกำหนดค่าขอฝากขังต่อของ

พนักงานสอบสวนเช่นนี้รีบไปจนกว่าจะครบกำหนดขอฝากขัง⁵ ซึ่งในทางปฏิบัติ ถ้าไม่
 โชคดีที่กฎหมายกำหนดให้ ศาลต้องสอบถามพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการผู้ร้องขอ
 ฝากขังก่อนอนุญาตให้ผู้ต้องหาประกันตัวแล้วพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการจะไม่มี
 โอกาสรู้เลยว่าผู้ต้องหาประกัน นอจากสอบถามเจ้าหน้าที่ศาล และจะต้องพยายามทำ
 การสอบสวนให้เสร็จสิ้นภายในกำหนดระยะเวลาขอฝากขัง เพื่อพนักงานอัยการจะได้
 พิจารณาสั่งคดีได้ทันภายในระยะเวลาที่ผู้ต้องหาอยู่ในระหว่างถูกควบคุมตัวในชั้นศาล

จะเห็นได้ว่า ข้อแตกต่างเช่นนี้เป็นเรื่องแปลก ทำให้เห็นว่าพนักงานสอบสวน
 หรือพนักงานอัยการมีอำนาจอนุญาตให้ประกันตัวในระยะเวลาที่ยาวนานกว่าศาล ทั้ง ๆ
 ที่การพิจารณาให้ประกันตัวของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการกับการพิจารณาให้
 ประกันตัวของศาลไม่แตกต่างกันเลย จะมีผิดกันแต่ว่า ถ้าผู้ต้องหาหลบหนีในการให้ประกัน
 ของพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการแล้ว พนักงานอัยการจะต้องฟ้องนายประกันต่อ
 ศาล แต่ถาผู้ต้องหาหลบหนีในการประกันกับศาลแล้ว ศาลมีอำนาจบังคับตามสัญญาประกัน
 ได้ทันทีเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ ทำไมจึงต้องจำกัดอำนาจศาลที่จะให้ประกันแก่ผู้ต้องหาเพียง
 ภายในระยะเวลาฝากขังดังได้บัญญัติในมาตรา 87 และทำไมต้องกำหนดให้ระยะเวลา
 สอบสวนคดีในระหว่างผู้ต้องหาประกันตัวในศาลนี้ เท่ากับระยะเวลาสอบสวนคดีในระหว่าง
 ที่ผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวหรือฝากขังในเรือนจำตามอำนาจศาลในมาตรา 87 แต่แตกต่าง
 กับระยะเวลาสอบสวนคดีในระหว่างผู้ต้องหาประกันกับพนักงานสอบสวน หรือพนักงาน
 อัยการ ซึ่งไม่มีกำหนดเวลา ดังนั้นจึงสมควรแก้ไขให้กำหนดระยะเวลาสอบสวนคดีใน
 ระหว่างผู้ต้องหาประกันตัวกับศาล ให้เป็นเช่นเดียวกับระยะเวลาสอบสวนคดีในระหว่าง
 ผู้ต้องหาประกันตัวกับพนักงานสอบสวนหรือต่อพนักงานอัยการ กล่าวคือ เมื่อมีคำร้องขอประกัน
 ตัวผู้ต้องหาในระหว่างการฝากขังผู้ต้องหา ตามคำร้องไม่ว่าจะเป็นของพนักงานสอบสวนหรือ

⁵เรื่องเดียวกัน, มาตรา 87.

ของพนักงานอัยการ ศาลมีอำนาจให้ประกันตัวได้โดยไม่คิดตามกำหนดระยะเวลาที่ระบุ
 ในมาตรา 87 ซึ่งอาจเป็น 20 วัน ให้นายประกันส่งผู้ต้องหา แล้วแจ้งกำหนดนัดส่งตัว
 คังกล่าวให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี เมื่อพนักงานสอบสวนหรือ
 พนักงานอัยการทราบแล้วก็ดำเนินการสอบสวนต่อไป ครั้นเมื่อถึงกำหนดนัดส่งตัวผู้ต้องหา
 ที่ศาลกำหนด ถ้าพนักงานอัยการได้รับสำนวนและมีความเห็นสั่งฟ้อง ก็อาจฟ้องได้ในวันนั้น
 แต่ถาการสอบสวนยังไม่เสร็จสิ้น ศาลก็มีอำนาจพิจารณาว่าควรจะให้ผู้ต้องหาประกันตัว
 ไป หรือขังผู้ต้องหาต่อไปตามกำหนดปากขังเดิมซึ่งเมื่อศาลส่งไปเช่นไร ก็แจ้งให้พนักงาน
 สอบสวนหรือพนักงานอัยการ แล้วแต่กรณีทราบอีก เพื่อให้เข้าใจ ขอบกตัวอย่าง เช่น
 พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอปากขังครั้งที่ 1 มีกำหนด 12 วัน ศาลอนุญาต หลังจากที่ขัง
 ผู้ต้องหาได้ 3 วัน ผู้ต้องหาขอประกันตัว ศาลอนุญาตและกำหนดให้นายประกันส่งตัวอีก
 10 วันข้างหน้า ศาลก็จะมีคำสั่งให้พนักงานอัยการทราบ เมื่อถึงกำหนด 10 วัน ถ้า
 พนักงานอัยการยังไม่ยื่นฟ้อง ศาลก็จะพิจารณาต่อไปว่าควรให้ผู้ต้องหาประกันต่อไปอีก
 หรือไม่ ถ้าเห็นควร ก็จะกำหนดให้นายประกันส่งตัวอีก และแจ้งให้พนักงานอัยการทราบ
 อีก ทำเช่นนี้เรื่อยไปจนกว่าการสอบสวนจะเสร็จสมบูรณ์ และพนักงานอัยการยื่นฟ้อง แต่
 ถ้าศาลไม่อนุญาตใหญ่ที่เป็นผู้ต้องหาประกันต่อไปอีก ก็จะขังผู้ต้องหาในเรือนจำ โดยนับ
 ต่อจากที่ค้างไว้แล้ว 3 วัน เป็นอีก 9 วัน จึงจะครบกำหนดปากขังครั้งที่ 1 แล้วแจ้งคำสั่ง
 ให้ขังต่อ พร้อมกำหนดวันครบขังให้พนักงานอัยการทราบ เพื่อให้พนักงานอัยการรีบ
 ดำเนินการเกี่ยวกับสำนวนการสอบสวนภายในกำหนดระยะเวลาควบคุมขังผู้ต้องหาตาม
 มาตรา 87 ต่อไป

5. การสอบสวนคำให้การผู้ต้องหา การสอบสวนคำให้การผู้ต้องหานั้น แตกต่าง
 จากคำให้การของพยานหลายประการ เนื่องจากคำให้การผู้ต้องหานั้นทำให้การสอบสวน
 ง่ายขึ้น เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาของศาลอย่างมาก โดยเฉพาะในกรณีที่ผู้ต้องหาให้
 การสารภาพ สามารถชี้ยันผู้ต้องหาในศาลได้ และยังสามารถทำให้ผู้ต้องหาที่รับสารภาพ
 ได้รับการพิจารณาลดหย่อนผ่อนโทษในชั้นศาลอีกด้วย เมื่อศาลเห็นว่าคำให้การนั้นเป็น
 ประโยชน์แก่การพิจารณา

ในการดำเนินคดีอาญาในปัจจุบัน การสอบสวนคำให้การของผู้ต้องหาเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนอันเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายเดียวกับผู้จับกุมคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งการสอบสวนคำให้การของผู้ต้องหาเช่นนี้ แม้จะกระทำด้วยความซื่อสัตย์และสุจริตเพียงใดผู้ต้องหาก็มักจะอ้างเสมอว่า คำให้การชั้นสอบสวนนั้นไม่ได้ให้ความความสมัครใจ แต่ให้เพราะถูกข่มขู่ ถูกซ้อม ถูกจู่ใจต่าง ๆ นา ๆ ดังนั้นเมื่อการพิจารณาชั้นศาล คำให้การของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนจึงไร้ประโยชน์ในการพิจารณา โดยแนวโน้มที่ว่าผู้จับกุมและผู้สอบสวนเป็นพวกเดียวกัน เมื่อจับกุมมาแล้วก็ต้องสอบสวนให้มีความผิดให้ได้ ถ้าไม่สามารถหาหลักฐานให้ผู้ถูกจับถูกฟ้องศาลได้ ก็มักจะบังคับด้วยวิธีต่าง ๆ ให้ผู้ถูกจับรับสารภาพ พนักงานอัยการจะได้ฟ้อง เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ ดังนั้น เพื่อการแก้ปัญหานี้ ควรให้พนักงานอัยการนายหนึ่งไปนั่งฟังด้วย ซึ่งนอกจากจะแก้ข้อสงสัยและข้อครหาในคดีแล้วยังจะทำให้คำให้การของผู้ต้องหาชั้นสอบสวนมีเหตุผลควรรับฟัง และยังจะทำให้พนักงานอัยการเข้าใจข้อเท็จจริงในคดีได้ยิ่งขึ้น และการพิจารณาได้ถูกต้องว่า ผู้ถูกจับกระทำผิดจริง สมควรฟ้องคดีชั้นศาล ด้วยความผิดสถานใด จะใช้หลักฐานใด จึงเพียงพอแก่การพิสูจน์ของผู้ต้องหาในชั้นศาล

6. การสอบสวนคำให้การพยานสำคัญ อย่างไรเป็นพยานสำคัญนั้น จะต้องพิจารณาตามกฎหมายลักษณะพยาน ซึ่งพอจะเข้าใจได้ว่าเป็นพยานที่จะสามารถพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาในชั้นสอบสวน หรือจำเลยในชั้นศาล อันได้แก่ประจักษ์พยานเป็นตน ในทุกวันนี้การสอบสวนคำให้การของพยาน ไม่ว่าจะ เป็นพยานสำคัญ หรือพยานชนิดใด ใช้วิธีเดียวกัน คือให้พนักงานสอบสวนแต่ฝ่ายเดียวเป็นผู้ทำการสอบสวน ซึ่งหมายความว่าพนักงานสอบสวนมีอำนาจพิจารณาว่าพยานใดควรจะสอบสวนเป็นพยานในคดี และพยานใดไม่สมควรสอบสวนเป็นพยานในคดี การพิจารณาเช่นนี้

1. เนื่องจากกฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวนมีความเห็นสิ่งคดีด้วย จึงอาจทำให้พยานหลักฐานในคดีขึ้นอยู่กับความเห็นสิ่งคดีของพนักงานสอบสวนเอง กล่าวคือ ถ้าคดีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นควรสั่งฟ้อง ก็มักจะสอบสวนพยาน แต่เฉพาะที่สอดคล้องกับความเห็นของตน การกระทำเช่นนี้ เท่ากับบังคับให้พนักงานอัยการต้อง

พิจารณาแต่เฉพาะพยานหลักฐานที่สอดคล้องกับความเห็นของพนักงานสอบสวนแต่ฝ่ายเดียว ซึ่งอาจทำให้การสังเกตของพนักงานอัยการในฐานะนายของแผ่นดินไม่สามารถให้ความยุติธรรมแก่คู่กรณี โดยเฉพาะผู้ต้องหาได้อย่างเพียงพอแก่หน้าที่ ท่านองเดียวกันกับการพิจารณาพยานหลักฐานและสิ่งคดีในกรณีที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นสิ่งไม่พอ

2. เนื่องจากพนักงานสอบสวนมีหน้าที่เฉพาะรวบรวมพยานหลักฐานส่งให้พนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินคดีในชั้นศาลเท่านั้น ไม่มีหน้าที่นำพยานหลักฐานที่ตนสอบสวนนั้น เข้าเบิกความในชั้นศาล ซึ่งเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการโดยเฉพาะ จึงอาจทำให้การเลือกเฟ้นพยานที่ดี การจกคัดค่าพยานที่ดี บกพร่องไม่ดี หรือไม่ชัดเจนเพียงพอแก่ความจำเป็นในการสืบพยานของพนักงานอัยการในชั้นศาล เพราะเป็นการเลือกเฟ้นพยานหรือจกค่าพยานตามความเข้าใจของพนักงานสอบสวนเอง และเพียงพอเพื่อทำความเห็นเสนอพนักงานอัยการเท่านั้นซึ่งถ้าขอมกพร่องดังกล่าวปรากฏแก่พนักงานอัยการ ก็ต้องสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติมทำให้ล่าช้า แต่ถ้าขอมกพร่องนั้นไม่ปรากฏแก่พนักงานอัยการ กลับไปปรากฏในชั้นศาล และพยานนั้นเป็นพยานสำคัญ ก็จะทำให้รูปคดีเสียหายได้ เช่นในคดีที่มีประจักษ์พยานรู้เห็น 4 คน พนักงานสอบสวนเห็นว่า ควรสอบสวนเป็นพยานในคดีเพียง 3 คน ก็พอแล้วส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการ ถ้าในการสอบสวนค่าให้การของพยานทั้ง 3 ของพนักงานสอบสวน ต่างคนต่างให้การเฉพาะเรื่องให้เห็น แต่ไม่ได้ให้การว่ามีพยานอีกคนเห็นด้วยเช่นนี้ พนักงานอัยการก็ไม่อาจทราบได้เลยว่ามีพยานรู้เห็นเหตุการณ์อีก 1 คน ซึ่งถ้าหากว่าพยานที่พนักงานสอบสวนไม่สอบมาเป็นพยานชั้นดี กล่าวคือ มีความเฉลียวฉลาดดีกว่าพยานอื่น ๆ เช่นนี้ การที่ไม่นำเข้ามาซักถามก็อาจทำให้หน้าหนักของพยานหลักฐานน้อยกว่าที่ควร นอกจากนี้ ถ้าพยานทั้ง 3 คนที่พนักงานสอบสวนสอบมาเป็นพยานที่มีระดับความเฉลียวฉลาดต่างกันแล้ว พนักงานอัยการไม่มีโอกาสจะทราบได้เลยจนกว่าจะนำเข้าสู่สืบในชั้นศาล ถ้าพนักงานอัยการนำสืบพยานที่มีความเฉลียวฉลาดน้อยที่สุดเข้าสู่สืบก่อน อาจทำให้การตอบคำถามซักถามของพยานต่อศาล เกิดผลเสียมากกว่าที่จะนำพยานที่มีความเฉลียวฉลาดมากที่สุดเข้าสู่สืบก่อน เพราะถ้าพนักงานอัยการรู้ง่วงหน้าแล้ว อาจนำพยานเข้าสู่สืบเพียง 2 คน เท่านั้น แล้วคงไม่สืบพยานที่อาจทำให้เกิดผลเสียแก่รูปคดีนั้นเสียได้

ซึ่งการนำพยานเข้าสืบ และการซักถามพยานเป็นศิลปะในการว่าความที่เป็นหน้าที่ และความรับผิดชอบของพนักงานอัยการโดยเฉพาะ หน้าที่และ ความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนไม่ อาจมีผู้แย้งว่า กฎหมายให้อำนาจแก่พนักงานอัยการที่จะขอให้ส่งพยานมาซักถามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 ก. ก็ได้ และพยานก็จะต้องพบกับพนักงานอัยการในวันสืบพยาน ซึ่งพนักงานอัยการอาจพิจารณาความเฉลียวฉลาดของพยานได้ในวันนั้น ความเห็นแย้งเช่นนี้เป็นความจริงแต่ต้องเข้าใจว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 143 ก. นั้น เป็นเรื่องที่พนักงานอัยการขอให้พนักงานสอบสวนส่งพยานมาซักถามก่อนสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง หน้าที่เป็นการขอให้พนักงานสอบสวนส่งพยานมาให้ซักถามก่อนเบิกความไม่ และพนักงานอัยการจะใช้อำนาจเช่นนี้ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการสงสัยคำให้การของพยานในชั้นสอบสวนจนไม่อาจพิจารณาสิ่งคดีได้ เช่นคำให้การพยานวกไปเวียนมา หรือขัดกันอย่างไม่ควรชัดเป็นต้น เท่านั้น และที่ว่าพยานจะต้องพบกับพนักงานอัยการในวันสืบพยานนั้น ต้องเข้าใจว่า พยานมาตามหมายเรียกของศาล หน้าที่ตามคำสั่งของพนักงานอัยการไม่ ดังนั้น พยานจึงไปศาลในวันนัดพิจารณาเพื่อเบิกความ มีโซมาให้พนักงานอัยการพิจารณาอย่างอื่น และแม้จะพบกันก็เป็นระยะเวลาอันสั้น เพื่อแนะนำตัวให้พนักงานอัยการรู้ว่าเขาเป็นพยานเท่านั้น ไม่มีเวลาที่จะซักซ้อมความเข้าใจให้เพียงพอได้

3. เนื่องจากคำให้การของพยานชั้นสอบสวนมีความสำคัญแก่การเบิกความของพยานในชั้นศาล กล่าวคือ ถ้าพยานให้การในชั้นศาลไม่ตรงกับคำให้การในชั้นสอบสวนแล้ว พยานอาจมีความผิดฐานแจ้งความเท็จหรือเบิกความเท็จได้ และถ้าพยานนั้นเป็นพยานสำคัญ อาจทำให้รูปคดีเสียหาย ดังนั้น การให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนคำให้การของพยานฝ่ายเดียวจึงมีผลเสีย ค้ำพยานที่คำให้การชั้นศาลไม่ตรงกับที่ให้การชั้นสอบสวน อาจอ้างได้ว่าไม่ได้ให้การในชั้นสอบสวนอย่างนั้น พนักงานสอบสวนตนเองไม่ได้อ่านให้ฟังและการอ้างเช่นนี้ก็เป็นการยืนยันกับพนักงานสอบสวนที่ยอมให้การว่าจดคำให้การตามที่พยานให้การทุกประการ และอ่านให้พยานฟังด้วย ซึ่งเป็นการยืนยันกันปากต่อปาก

และพยานหลักฐานที่จะสนับสนุนข้ออ้างของพนักงานสอบสวน อาจไม่เพียงพอที่จะพิสูจน์ว่าพยานนั้นแจ้งความเท็จหรือเบิกความเท็จได้

จากข้อพิจารณาข้างกล่าวนี้จึงควรมีการแก้ไขให้พนักงานอัยการได้เข้าร่วมทำการสอบสวนคำให้การของพยานด้วย โดยเฉพาะพยานที่สำคัญในคดีอุกฉกรรจ์ ซึ่งถ้าหากทำไต่เช่นนี้ พนักงานอัยการจะสามารถเข้าใจพยานได้อย่างดีและให้ความเป็นธรรมแก่คู่กรณี โดยเฉพาะผู้ต้องหาทั้งยังสามารถใช้ศิลป์ในการสืบพยานชั้นศาลได้อย่างเต็มที่ โดยไม่ต้องสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม หรือให้นำพยานมาซักถามให้เป็นการล่าช้าอีก

7. การตรวจสถานที่เกิดเหตุ เป็นประโยชน์แก่การสอบสวนคดีอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการตรวจสถานที่เกิดเหตุในเวลาใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่ได้เกิดขึ้นมากที่สุด เพราะถ้าการตรวจสถานที่เกิดเหตุหลังจากเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วนานเท่าใด ก็จะทำให้ร่องรอยและหลักฐานที่ปรากฏเลอะเลือนและสูญหายได้ เท่าที่ไต่กระทำอยู่ในปัจจุบันนี้ พนักงานสอบสวนผู้ได้รับแจ้งจะเป็นผู้ไปตรวจสถานที่เกิดเหตุ และทำบันทึกกับแผนที่สังเขปไว้ในสำนวนและหลังจากที่การสอบสวนเสร็จสิ้นจึงส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาซึ่งอาจใช้เวลาหลายวันกว่าจะส่งสำนวนไป ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าการบันทึกสถานที่เกิดเหตุและแผนที่สังเขปยังไม่เพียงพอที่จะใช้พิสูจน์ในชั้นศาลก็จะสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติม จะเห็นได้ว่าการสั่งสอบสวนเพิ่มเติมในเรื่องนี้อาจล่าช้าเกินไป เพราะสถานที่เกิดเหตุอาจเปลี่ยนแปลงไปในระหว่างที่สำนวนยังไม่ถึงพนักงานอัยการก็ได้ ทั้งการที่กฎหมายไม่ให้อำนาจพนักงานอัยการไปทำการตรวจสถานที่เกิดเหตุด้วยตนเองนั้นเป็นผลเสีย เพราะพนักงานอัยการเป็นผู้นำพยานเข้าสืบ เมื่อพยานให้การนอกเหนือจากที่ปรากฏในบันทึกและแผนที่เกิดเหตุแล้ว พนักงานอัยการก็ไม่สามารถซักถามให้เป็นประโยชน์แก่คดีได้ เนื่องจากพนักงานอัยการก็ไม่ทราบว่าที่พยานให้การเป็นความจริงหรือไม่เพียงใด แม้พนักงานสอบสวนจะทำแผนที่และบันทึกที่เกิดเหตุโดยละเอียดเพียงใดก็ไม่เหมือนกับพนักงานอัยการผู้ทำการซักถามพยานซึ่งเป็นผู้ไปเห็นด้วยตนเอง

ดังนั้น เมื่อคดีเกิดขึ้นโดยเฉพาะคดีอุกฉกรรจ์ ควรให้พนักงานสอบสวนแจ้งให้พนักงานอัยการทราบ เพื่อพิจารณาว่าควรจะไปยังที่เกิดเหตุหรือไม่ ถ้าพนักงานอัยการไปยังที่เกิดเหตุพร้อมกับพนักงานสอบสวน อาจสั่งให้พนักงานสอบสวนจับเป็นบันทึกที่เกิดเหตุหรือถ่ายภาพตามที่เห็นว่าจำเป็นสำหรับใช้ในการพิจารณาของศาลได้ ส่วนนี้อาจเช่นนี้เป็นอำนาจของพนักงานอัยการของสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และอีกหลายประเทศปฏิบัติ

✱ 8. ความเห็นสำคัญของพนักงานสอบสวน ในทุกวันนี้กฎหมายให้อำนาจแก่พนักงานสอบสวนมีความเห็นสิ่งฟ้องหรือสิ่งไม่ฟ้องในคดีที่พิจารณาสอบสวนเองได้แล้ว จึงส่งมาให้พนักงานอัยการพิจารณา ซึ่งอำนาจนี้เป็นอำนาจที่สำคัญ และเป็นที่ยกเถียงกันมากกว่าอำนาจนี้ควรอยู่กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายใด บางคนเห็นว่าควรให้แก่พนักงานฝ่ายปกครอง บางคนเห็นว่าควรให้พนักงานฝ่ายปกครองเป็นหัวหน้า บางคนเห็นว่าควรตั้งกรมสอบสวนขึ้นทำหน้าที่นี้โดยเฉพาะ

ความจริงปัญหานี้ เมื่อพิจารณาหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการที่แท้จริงแล้ว พนักงานสอบสวนมีหน้าที่แสวงหาพยานหลักฐานในคดีมา เพื่อพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาเท่านั้น แต่หน้าที่จะพิจารณาว่าหลักฐานที่พนักงานสอบสวนแสวงหาและรวบรวมมานั้นเพียงพอที่จะพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาในศาลหรือไม่ และหน้าที่ที่จะเลือกนำพยานหลักฐานไปพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาในชั้นศาลนั้น เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการโดยเฉพาะเท่านั้น หากหน้าที่ของพนักงานสอบสวนไม่ ดังนั้น การที่กฎหมายให้อำนาจพนักงานสอบสวนมีความเห็นสิ่งฟ้องหรือสิ่งไม่ฟ้องคดีที่ตนเป็นผู้สอบสวนมานั้นจึงไม่ถูกต้องกับหน้าที่ของตน นอกจากนี้การให้พนักงานสอบสวนเป็นผู้มีความเห็นสิ่งฟ้อง เสียเองดังที่ปฏิบัติมานั้นย่อมจะทำให้พนักงานสอบสวนมีแนวโน้มที่รวบรวมพยานหลักฐานแต่เฉพาะที่สอดคล้องกับความเห็นของตนเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนี้ เมื่อพนักงานสอบสวนส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการจะทำให้พนักงานอัยการพิจารณาได้แต่เฉพาะพยานหลักฐานที่ปรากฏในสำนวนการสอบสวนตามความเห็นของพนักงานสอบสวนแต่ฝ่ายเดียว ไม่สามารถให้ความเป็นธรรมแก่ผู้กระทำความผิด โดยเฉพาะผู้ต้องหาในฐานะทนายแผ่นดินอันเป็นหน้าที่โดยตรงของพนักงานอัยการได้เพียงพอ เพราะพนักงานอัยการไม่อาจทราบถึงข้อเท็จจริงอื่นซึ่งควรจะได้จาก

พยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่งหรือพยานหลักฐานซึ่งเป็นของฝ่ายคนกลางได้

ดังนั้น จึงไม่ควรให้พนักงานสอบสวนซึ่งเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐาน เป็นผู้มีความเห็นเกี่ยวกับพยานหลักฐานที่เป็นผู้ทำการสอบสวนด้วยตนเอง เมื่อแก้ไขคดีครั้งนี้ไม่
ว่าพนักงานสอบสวนจะเป็นฝ่ายเกี่ยวข้องกับผู้จับกุม หรือฝ่ายปกครอง หรือฝ่ายอื่นใด ก็ไม่ใช่เรื่องสำคัญ เพราะทางก็จะทำหน้าที่โดยตรง คือ รวบรวมพยานหลักฐานในคดีเท่าที่จะ
แสวงหามาได้เท่านั้น ทำให้พยานหลักฐานของทุกฝ่ายในคดี ปรากฏในสำนวนการสอบสวน
เพื่อให้พนักงานอัยการพิจารณาให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายได้อย่างเต็มที่ และเมื่อพนักงาน
อัยการมีความเห็นอย่างใดก็จะปรากฏในสำนวนการสอบสวนซึ่งถ้าเป็นความเห็นสิ่งไม่พ้อง
คดี ก็อาจดำเนินการตามวิธีให้เสนอสำนวนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรืออธิบดีกรมตำรวจ
พิจารณา ถ้ามีความเห็นแย้งก็เสนอให้อธิบดีกรมอัยการชี้ขาดเช่นในปัจจุบัน หรืออาจแก้ไขให้ส่งสำนวนการสอบสวนไปให้พนักงานอัยการระดับสูงอันใดแก อัยการพิเศษประจำเขต
เป็นผู้พิจารณาแทนการเสนอให้อธิบดีกรมอัยการชี้ขาดเช่นเดียวกับกรรมวิธีที่ปฏิบัติในกรณี
มีการประกาศใช้กฎอัยการศึกเฉพาะคดีความผิดบางประเภทก็ได้

ศูนย์วิทยพัชรากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย